Georgi Dimitrov

faşizmin yargılanması

– *leipzig* 1933 –

Çeviren: Olcay Geridönmez

EVRENSEL
BASIM
YAYIN

Bu kitap, aşağıdaki kaynaklardan derlenmiştir

- *Dimitroff, Briefe und Aufzeichnungen aus der Zeit der Haft und des Leipziger Prozesses*, Editions du Carrefour, Paris, 1935.
- *Dimitroff, der Held von Leipzig*, Herausgegeben vom Zentralbüro der Kommunistischen Partei Deutschlands/Marksisten-Leninisten, Neuer Arbeiterverlag NAV Gmbh, Juni 1972.
- *G. Dimitroff - Ausgewählte Werke in zwei Bänden*, Band I ,Verlag Marxistische Blätter Frankfurt/Main 1972.

Georgi Dimitrov

FAŞİZMİN YARGILANMASI

(Leipzig 1933)

Çeviren
Olcay Geridönmez

Doğa Basın Yayın Tic. Ltd. Şti.
Galipdede Caddesi
Şahkulu Sokak
Şahin İş Merkezi
No: 10 Kat: 2
Tünel / İstanbul
Tel: 0 212 293 63 45-47
Faks: 0 212 293 63 31

Evrensel Basım Yayın-137

Faşizmin Yargılanması (Leipzig 1933)
Georgi Dimitrov

Çeviren
Olcay Geridönmez

Kapak Tasarım
Savaş Çekiç

Birinci Basım
Ocak 2000

ISBN 975-6865-31-8

Baskı
Kayhan Matbaası

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ 6
ÖNSÖZ YERİNE 9
TUTUKLULUK 13
REİCH MAHKEMESİ KARŞISINDA 57
BERAAT KARARINDAN SONRA 143
SOVYETLER BİRLİĞİ'NDE 157
SONSÖZ YERİNE 168
İSİMLER DİZİNİ 173

Bu kitap, Reichstag Yangını sanığı olarak tutukluluk, dava süreci ve beraat kararı ile Almanya'dan sınır dışı edilene kadarki süreç içerisinde Georgi Dimitrov'un kaleme aldığı en önemli belgeleri, mahkemenin tanık olarak çıkardığı nasyonal sosyalizmin kurmaylarının sorgularını ve mahkeme önündeki son konuşmayı, ayrıca faşist zindanlardan kurtulduktan hemen sonra Dimitrov'un yazdığı bazı mektupları ve dava üzerine yayınlanmış en önemli yazıları bir araya getirmektedir.

Tarihe Leipzig Davası olarak geçen bu provokatif davayı hazırlayan gelişmeler neydi?

30 Ocak 1933'te Alman Reich başkanı, Alman faşistlerinin lideri Hitler'i Reich şansölyesi ilan etti. Böylece Alman mali sermayesinin en saldırgan unsurları dümen başına gelmiş oldu ve faşist diktatörlük Almanya'da egemenlik kazandı. Alman işçi sınıfı, sosyal demokrat önderlerin ihanetçi politikaları nedeniyle bölünmüştü ve faşizmin iktidara gelişini engelleyemedi. Fakat Almanya Komünist Partisi henüz yenilmemişti. Faşizmin korkulu düşmanıydı. Naziler iktidara gelmeden kısa bir süre önce, Kasım 1932'deki Reichstag seçimlerinde komünist parti altı milyon oy almıştı. Saflarında kuşkusuz işçi sınıfının en devrimci ve mücadeleci kısmı yer alıyordu. Alman faşizmi artık, komünist partiyi ne pahasına olursa olsun yok ederek işçi hareketini tamamen parçalamayı kendine görev edinmişti.

Alman faşistleri, ekonomik krizin yükü altında ezilen küçük burjuvaları işçi sınıfına karşı kolayca kışkırtabilmek için onları adamakıllı korkutmayı düşünüyordu. Gerici planlarını, ürkütülmüş burjuvaziye dayanarak rahatlıkla uygulamaya geçireceklerdi. Ancak bunun için küçük burjuvaların hayal dünyasını altüst edecek derine işleyen bir şok etkisine ihtiyaç vardı. Bunu, gerekli provokasyonlara zemin hazırlayacak sansasyonel bir antikomünist propagandayla elde etmeye çalıştılar. Öncelikle basında bir saldırı kampanyası başlattılar.

Polis, "Karl Liebknecht Evi"nde yapılan aramalardan sözümona elde edilen inanılmaz bulgular üzerine açıklamalarda bulundu. Son derece kaba bir şekilde düzenlenmiş polis raporları, komünizme oldukça soğuk bakanları bile güldürüyordu. Hemen her gün aramaların yapıldığı bu binada komünistlerin en gizli saldırı planlarının saklandığına, tam da bu binanın altında gizemli geçitlerin ve başka tuhaflıkların olduğu mistik katakombların bulunduğuna kimse inanmıyordu.

Sonuç olarak, daha etkileyici şeylere ihtiyaç vardı. Böylece Reichstag binasını ateşe verme planı Nazizmin kurmaylarının kafalarında olgunlaşmaya başladı.

27 Şubat akşamı Berlin'de, Reichstag'ın ateşe verildiği haberi yayıldı. Hitler, yabancı basın mensupları önünde, "Bu Tanrının bir işaretidir! Şimdi komünistleri ezeceğiz!" açıklamasında bulundu.

Daha aynı akşam, Reichstag binasını kundaklayanların komünistler olduğuna ilişkin resmi raporlar hazırlandı.

Reichstag binasında yakalanan tek kişi, van der Lubbe adında ruhsal sağlığı şüpheli bir Hollandalı, komünist olarak damgalandı. Polis, bu şahsın üzerinde bir parti üye kartı bulduğunu açıkladı. Sonraları emniyet makamları, böyle bir şey olmadığını itiraf etmek zorunda kalarak müşkül bir duruma düştüler.

Polisin hayalgücü sınır tanımak bilmiyordu. Yangının ikinci günü bir burjuva gazete bir gaflette bulundu ve kundakçıların Reichstag binasına yeraltından girebilecekleri bir tek geçitin var olduğunu ve bu yeraltı geçitinin Reichstag başkanının dairesine ulaştığını ağzından kaçırdı. Ve o, Hermann Göring'den başkası değildi. Dünya kamuoyu dikkat kesildi.

Ama itaatkar Alman polisi, karanlık eserini sürdürüyordu. Peş peşe her biri ötekinden daha anlamsız olan antikomünist açıklamalarda bulunuldu. Yangının ertesi günü komünist parti grup başkanı Ernst Torgler, kendisinin ve partisinin kundaklamaya katıldığına dair yaydığı yalanları reddetmek üzere kendi inisiyatifiyle emniyet müdürlüğüne gitti ve "suç ortağı" olduğu gerekçesiyle tutuklandı.

9 Mart'ta Georgi Dimitrov'la birlikte iki Bulgar komünisti daha (Popov ve Tanev) tutuklandı. Derhal onlar hakkında da hiçbir dayanağı olmayan "Reichstag'ın kundaklanmasına katılmak" suçlaması yöneltildi.

Bir Hollandalı, bir Alman ve üç Bulgardan oluşan bu derlemeyle, planlanan göstermelik davaya "medeni Avrupa'nın demokratik kurumlarına" karşı bir uluslararası komünist komplo görüntüsü verilmek istendi. Bulgarların katılması, faşistlerce yaratılan bu korku masalını, Alman darkafalıları için daha da çekici kılacaktı. Geçmişten beri emperyalist Alman burjuvazisi Bulgarları, dişlerinin arasında bıçak taşıyan eli baltalı en korkunç vahşilikler yapabilecek "Balkanlı haydutlar" olarak tanımlamışlardı. (Tabii bu durum Alman ve Bulgar faşistlerini son ana kadar sıkı bir işbirliği yapmaktan alı koymamıştır.)

Aynı günlerde Alman faşizmi kampında hiçbir şey yolunda gitmiyor, sürtüşmeler yaşanıyordu. Böylece her gün, Alman faşistlerin asıl kundakçılar olduklarını kanıtlayan yeni gerçekler gün yüzüne çıkıyordu. Bu noktada, Alman milliyetçilerinin önde gelenlerinden Ernst Oberfrohen'in anıları özel bir önem kazanmaktadır. Gün ışığına çıkan başka gerçeklerle birlikte, yayınlandıktan kısa bir süre sonra evinde ölü bulunan Oberfrohen'in anıları, kundaklamanın gerçek gelişimi hakkında yeterince açık bir tablo sunuyordu. Yangını Nazilerin kendilerince çıkarıldığı ve bu sırada Reichstag

binasına girip çıkmak için –Hitler'in sağ kolu Göring'in evine açılan– var olan tek yeraltı geçitinden yararlandıkları açıkça ortaya çıktı. Bütün dünya gerçek kundakçıların kim olduğunu anladı ve yarı deli van der Lubbe'nin bu yangını tek başına çıkarmış olamayacağı da kesindi.

Dünyadaki tüm ilerici kamuoyu alarma geçti. Alman faşizminin geniş boyutlu korkunç bir provokasyona giriştiği seziliyordu. Sadece işçi sınıfı değil tüm onurlu insanlar büyük bir öfkeye kapıldı. Dünyanın ilerici güçleri Reichstag Yangını davasını büyük bir dikkatle izledi. Avrupa devrimci işçi sınıfının inisiyatifiyle Paris'te uluslararası bir araştırma komisyonu toplandı. Bu komisyona dünyanın en iyi ve ilerici hukukçuları, kişilikleri dahil oldu. Bu komisyon, basından ve ulaşılabilecek her yerden dava hakkında belgeler, veriler toplamak, bunları araştırıp değerlendirmek hedefini benimsedi. İngiltere'de ilerici kişilerden oluşan bir grup "Kahverengi Kitap" adlı broşürü çıkardı. Bu yayın, belgelere dayanarak gerçek kundakçıların Hitler ve Göring etrafındaki çete olduğunu ortaya çıkarıp Almanya'daki Nazi terörünün ve Hitler keyifiyetiçiliğinin yarattığı korkunç tabloyu sergiliyordu.

Komünist partilerin önderliğinde hemen hemen bütün ülkelerde milyonlarca işçi, Alman faşizminin Dimitrov'a ve diğer komünistlere yönelttiği haksız suçlamalara karşı etkin bir kampanya yürütüyorlardı.

Dimitrov, ne "Kahverengi Kitap" ne de uluslararası bir araştırma komisyonunun varlığından ve çalışmalarından haberdardı. Bütün bu gelişmelerden katı bir şekilde yalıtılmış olarak cezaevi hücresinde tutuluyordu. Duruşmalar başlayana kadar, yaklaşık altı ay boyunca kendisine büyük eziyet veren kelepçeleri gece ve gündüz olmak üzere sürekli taşımak zorunda kaldı. Hareket etmesini bile engelleyen bu kelepçlerin verdiği sonsuz acılara dayanarak duruşmalara hazırlandı. Dilekçeler, protestolar, mektuplar yazdı, notlar aldı ve günlük tuttu. Ayrıca mahkeme önündeki ilk ve son konuşması için taslaklar hazırladı.

Bütün bu yazıları değerli, tarihi belgeler olarak korunabildi. Beraat kararından sonra da uzun bir süre tutuklu kalan Dimitrov'un cezaevi süreci boyunca yazdıklarına bir tesadüf sonucu el konulmadı. Ani bir emir üzerine Bulgar komünistleri, yanlarında götürdükleri eşyalar kontrol edilmeden sınır dışı edilmek üzere bir uçağa bindirildi.

Bu belgeler, Dimitrov'un tüm eylem ve düşüncelerinin sadece tek bir hedefe yöneldiğini göstermektedir: Kendisine yöneltilen anlamsız suçlamayı püskürtmekle birlikte, hangi biçimde karşısına çıkarsa çıksın faşist düşmanı alt etmek. Belgeler, Dimitrov'un tutuklanmasının ilk anından kurtuluşuna dek sadık kaldığı yöntemi, politik çizgiyi karakterize etmektedir.

Evrensel Basım Yayın

ÖNSÖZ YERİNE

LEİPZİG DAVASININ ANLAMI*

Reichstag Yangını, Alman faşizminin, devrimci proletarya hareketine karşı terörist bir saldırı harekatı için başlangıç işareti olarak tasarlanmıştı ve gerçekten de öyle oldu. Faşist 27 Şubat 1933 provokasyonu, Marksizmin "imhasına başlama" sinyali olarak düşünülmüştü; ki Marksizm derken kastedilen Alman proletaryasının devrimci hareketiydi. Faşist ahmaklar, devrimci harekete ve Sovyetler Birliği'ne düşman bütün güçleri harekete geçirmek ve Alman faşizminin "tarihi rolünü", kapitalist Avrupa'da proletarya devrimine karşı jandarma rolünü üstlendiğini kanıtlamak istiyorlardı. Diğer bir deyişle, burjuva demokratik devrimler çağında mutlakiyetçi Çarlık Rusya'sının üstlendiği "tarihi misyonu" –Avrupa gericiliğinin kalesi olmak ve devrimci hareketin cellatlığını yapmak–, proletarya devrimleri çağında Alman "safkan-ari" faşizmi üstlenmiştir.

Provokasyon amacıyla faşistler tarafından düzenlenen Reichstag Yangını –bu soruna daha sonra etraflıca değineceğiz–, sayısız vahşetin ve dünya emekçilerinin faşist diktatörlüğe başkaldırmasına yol açan Almanya'daki kanlı Mart 1933 olaylarının başlangıcı olmuştur.

Leipzig'teki provokatif dava –çağdaş siyasi tarihin en büyük davası–, faşist cellatların Şubat 1933'te "Avrupa'yı Bolşevizmden kurtardıkları"nı bütün dünyaya kanıtlamak için faşist iktidar sahiplerince tertiplenmişti.

Alman faşizmi, Leipzig'de "kurtarıcı" olarak genel kabul

* "Proleter Dayanışmanın Zaferi" adlı makaleden (*Pravda*, No: 62, Moskova, 4 Mart 1934.)

görmeyi ummuştu. Davaya kadar ve üç ay süren yargılama boyunca büyük bir gizlilikle kamuoyundan saklanan iddianameden, davanın sadece Almanya'daki komünizme karşı değil, başta Komünist Enternasyonal olmak üzere Sovyetler Birliği'ne karşı da yöneldiği açıkça anlaşılmaktadır.

Faşist Alman basını, davaya başlandığında bu durumu saklamaya bile gerek görmemişti. Arkadaşlarım ve ben, –iddianamede açıkça ifade edildiği gibi– Reichstag'ı ateşe vererek Almanya'da, tüm Avrupa'nın Sovyetleştirilmesini hedefleyen silahlı bir ayaklanma örgütlemek görevini üstlenmiş Moskova'daki Komünist Parti'nin görevlileri olmakla suçlanıyorduk. Faşistlerin istekleriyle tam bir uyum gösteren savcılık tarafından gösterilen yalancı tanıklar, ön soruşturma sırasında verdikleri ifadelerde "bu eylemden sonra", yani Reichstag Yangını'ndan sonra, "yangını bütün Avrupa'ya yaymak" için benzer kundaklamaların Varşova, Viyana ve Prag'da da düzenlenmesinin planlandığını söylediler.

Alman faşizmi, Leipzig Davası'nı sahnelerken hangi somut amaçları güdüyordu?

Birincisi: Faşist kundakçı ve cellatların itibarını, iç ve dış kamuoyu önünde iade etmek, gerçek kundakçıları kamufle etmek için suçu komünistlere yıkmak.

İkincisi: Devrimci proletaryayı hedef alan barbar terörü ve kanlı saldırıları haklı çıkarmak. Dava aracılığıyla, devasa kültürel değerlerin hunharca yok edilmesi, bilime karşı yürütülen sürek avı, solcu burjuva "düşünce özgürlüğü"nün bile acımasızca yok edilmesi, kitlesel katliam ve cinayetler vb. dünya önünde haklı gösterilecekti.

Üçüncüsü: Dava, yeni bir antikomünist kampanyayı beslemeli ve *Almanya Komünist Partisi'ne karşı yeni bir "dev dava"ya* temel hazırlamalıydı.

Dördüncüsü: Dava, faşist hükümetin, dünya komünizmine karşı "başarıyla" savaştığını ve kapitalist Avrupa'yı, komünizm tehlikesinden tam zamanında kurtardığını kanıtlamalıy-

dı. Faşistler, bu dört sanık komüniste, emperyalist ülkelerle yapılacak pazarlıkta, "tarihi hizmetleri"nin karşılığı olarak, Hitler'e silahlanma vb. alanlarda "eşitlik" sağlayacak koz olarak bakıyorlardı. *Alman faşistleri bu davaya, dış politika açısından olağanüstü bir önem biçiyorlardı.*

Dava için görülmedik kapsamda hazırlıklar yapıldı. Faşistler, ellerinde bulunan bütün araçları devreye soktu. Tüm polis ve adalet aygıtı, Nazi yönetim aygıtı ve devasa bir şebekeden kurulu Propaganda Bakanlığı seferber edildi. Ve bütün bunlar, sadece bir iddianame hazırlamaya değil, her şeyden önce şu amaca hizmet ediyordu: *Ne pahasına olursa olsun "elverişli" tanıklar bulmak.* Var güçle ve ümitsizce aranan tanıkların bulunması aşağı yukarı altı ay sürdü.

İhtiyaç duydukları tanıkları, özellikle işçiler, komünistler ve komünist hareketin yöneticileri arasından bulmak, faşistler için büyük bir önem taşıyordu. Faşist kundakçıların planına göre bu tanıklar, Almanya Komünist Partisi ve Kızıl Cephe Savaşçıları Birliği'nin 1933'ün Şubat ve Martı için silahlı bir ayaklanma hazırlığı içerisinde olduğunu, bu doğrultuda direktifler verdiklerini ve Reichstag Yangını'nın da ayaklanmanın işareti olarak belirlendiğini doğrulamalıydılar. Faşistler böyle tanıklar *yaratmak* için her yolu denediler. *Binlerce ama binlerce komünist ve devrimci işçi,* provokatif iddianamenin gerektirdiği her şeyi doğrulamaya hazır, *sadık tanıklar haline getirilebilmek için hapisane ve toplama kamplarında korkunç psikolojik ve fiziksel işkencelere maruz bırakıldı.*

Ancak sonuç, faşistler için tam bir fiyasko oldu. Tüm çabalarına rağmen, Reich Başsavcılığı'nın tanıkları olarak sadece, nasyonal sosyalist milletvekilleri, faşist gazeteciler, katiller, kalpazanlar, hırsızlar, akıl hastaları ve uyuşturucu bağımlıları gönüllü oldu.

Faşistler; *işçiler, Alman proletarya hareketi militanları ya da komünist yöneticiler arasından tek bir işe yarar tanık çıkarmayı* başaramadılar. İddianamenin can alıcı noktası –Aşil'in

topuğu– burasıydı. *Diğer yandan bu gerçek, Alman işçilerinin, proletarya devrimi, komünizm ve Komünist Enternasyonal davasına nasıl bir cesaret, sadakat ve tutkuyla bağlı olduklarını bütün dünyaya parlak bir biçimde göstermiştir.*

Alman faşizmi ilk kez Leipzig Davası'yla komünizme karşı Avrupa'nın jandarması rolüne soyundu. Ama bu girişim faşistler için tam bir başarısızlıkla sonuçlandı. Eski bir Bulgar atasözü hatırlanarak denebilir ki, Alman faşizmi Leipzig'e gururlu bir aslan gibi girmiş ama her şeyi yüzüne gözüne bulaştırıp sıvışarak çıkmıştır.

Dava, en iyi evlatları faşist toplama kampları ve hapisanelerinde tutsak bulunan Komünist Partisi ve devrimci proletarya için bir sınama olmuştur. Ve bu dava, parti bayrağına bağlılığı, devrimci görev karşısındaki sınırsız fedakârlığı ve proleter disiplini parlak bir şekilde gözler önüne sermiştir.

Faşistlerin işçiler arasında arzuladıkları gibi tek bir tanık dahi bulamamaları; her türlü tehdit ve işkenceye rağmen, mahkeme önüne çıkarılan işçilerin proleterlere yakışır, cesur bir tutum sergilemeleri; tek başına bu gerçekler bile, Almanya ve diğer ülkelerdeki karamsarların ve oportünist kötümserlerin faşistlerin iktidarı ele geçirmesinden sonra Almanya'da proletarya devriminin olanakları konusunda düştükleri acıklı duruma yeterince tanıklık etmektedir.

Faşizmin Leipzig'teki yenilgisi ve özgürlüğümüze kavuşmamız, Komünist Enternasyonal'in kazandığı büyük bir zaferdir. *Fakat mücadele devam ediyor ve daha büyük bir hız kazanması gerek.* Antifaşist kamuoyu bu zaferle yetinmemelidir. Devrimci Alman işçilerinin önderi Thaelmann'ın özgürlüğe kavuşturulması, faşizmin elindeki diğer binlerce tutsağın kurtarılması, uluslararası antifaşist hareket için bir şeref sorunudur.

G. Dimitrov

TUTUKLULUK

TUTUKLANDIKTAN SONRAKİ İLK AÇIKLAMA

9 Mart 1933'te Georgi Dimitrov, nasyonal sosyalist garson Helmer'in ihbarı üzerine, Blagov Popov ve Vasil Tanev ile birlikte Berlin'deki "Bayernhof" lokantasında gözaltına alınarak tutuklandı. Aynı gün, Reichstag binasında toplanan bir soruşturma komisyonu tarafından sorguya alındı. Bu sorguyu, 12-18 Mart arasında yapılan polis sorguları izledi. Dimitrov, bu süre içerisinde Berlin Emniyet Müdürlüğü'nün hücrelerinde bulunuyordu. Buradaki bütün sorguları sırasında Dimitrov, soruşturma memurları tarafından hazırlanan tutanakları imzalamayı ilkesel olarak reddetti. Tutuklanması ve kendisine yöneltilen suçlamalar hakkında söylemeyi gerekli gördüğü şeyleri, Bulgarca yazdığı açıklamada kaleme aldı. Dimitrov'un bu açıklamasında yer alan, Reichstag Yangını'nın politik değerlendirmesi özellikle dikkate değerdir. Dava sürecinde bu değerlendirmenin kesinlikle isabetli olduğu ortaya çıkmıştır.

Emniyet Soruşturma Makamına,

Tutuklanmamla ilgili olarak aşağıdaki açıklamada bulunuyorum:

Bulgaristan eski milletvekili, Bulgaristan İşçi Sendikaları Birliği eski sekreteri ve 1910'dan beri Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi olan ben, Georgi Dimitrov, 1923 Ekiminden beri siyasi mülteciyim ve Bulgaristan'da 1923 Haziran-Eylül olaylarıyla ilgili olarak gıyaben idama mahkûm oldum. Politik düşmanlarım, yabancı ülkelerde de beni ölümle tehdit etmeyi sürdürdükleri için Avrupa'da gerçek adımla yaşama olanağım olmadı ve başka bir

isim altında yaşamak zorunda kaldım. Tutuklanırken üzerimde bulunan Dr. Rudolf Hediger kimliğini kullanmamın nedeni budur.

1932 ilkbaharında Bulgaristan'da, 1923 olaylarından mahkûm olanlar için af çıkma olasılığı belirince ve bununla bağlantılı olarak çetin bir siyasi mücadele ortaya çıktığından, genel siyasi af kampanyasına doğrudan yurtdışından katılmak üzere, bulunduğum Sovyetler Birliğini terk edip Avrupa'ya dönmeye karar verdim. 1932 Haziranının sonlarında Berlin'e geldim ve buradan Viyana, Prag, Amsterdam, Paris ve Brüksel'i kapsayan bir yolculuğa çıktım. Buralarda önemli kişilerle, birçok dergi ve gazete yazı kurulları ile, değişik kuruluşlarla –kültürel, bilimsel vb.– ilişki kurarak, af talebi için onların politik ve moral desteklerini kazanmaya çalıştım. Bu amaçla, bu sorun hakkında broşürler hazırladım, tanınan kişiliklere, yazı kurullarına ve örgütlere hitaben mektuplar yayınladım ve aralarında Paris'te Fransızca, Londra'da İngilizce ve Berlin'de Almanca olarak yayınlanan "Internationale Pressekorrespondenz" (Uluslararası Basın Yazışması) de olmak üzere, yabancı basın için Bulgaristan'ın ekonomik ve politik durumu, iç ve dış politikası üzerine bir dizi makale yazdım. Evimde bulunan Bulgar ve yabancı gazete, dergi ve kitap, gazete küpürleri ve diğer yayınlardan anlaşılacağı gibi, Bulgar basınını ve de yabancı basında Bulgaristan üzerine çıkan haberleri izliyor, Prusya Kütüphanesi ve diğer kuruluşlardan elde ettiğim istatistiklerle diğer malzemeleri topluyordum.

Kişisel geçimimi ve yolculuk giderlerimi makalelerimden, Rusça ve Almancadan yaptığım çevirilerden elde ettiğim gelirlerle karşılıyordum. Tutuklandığım sırada üzerimde bulunan 350 Reichs Markı ve 10 dolar, on yıllık mülteciliğim boyunca kazancımdan biriktirdiğim paradır.

Almanya'da bulunduğum süre boyunca, Almanya'nın içişlerine karışmadım. Evimde bulunan, Komünist Enternasyonal'in Birleşik Cephe çağrısı ve Uluslararası Antifaşist Kongre çağrısı gibi belgeler, benim için bilgilendirici bir niteliğe sahipti.

Reichstag Yangını haberini, 28 Şubat sabahı Münih-Berlin treninde, tüm diğer yolcular gibi gazetelerden öğrendim. "Kundakçının" adını ve resmini ilk kez Alman gazetelerinde gördüm. Kendisiyle daha önce ne görüşmüşlüğüm ne de konuşmuşluğum vardır. Bir komünist olarak, Bulgaristan Komnünist Partisi ve Komünist Enternasyonal üyesi olarak, ilkesel açıdan bireysel teröre, bu tür anlamsız her kundaklamaya karşıyım. Çünkü bu tür eylemler komünist yığın çalışmasının yöntem ve ilkeleriyle, ekonomik ve politik kitle mücadelesiyle bağdaşmamaktadır ve bu tür eylemler proletaryanın kurtuluş hareketine, komünizm davasına yalnızca zarar verir. Komünist Enternasyonal'in ve bütün komünist partilerin program ve tüzükleri bireysel terörizmi reddeder, bireysel terör yöntemlerine başvuran her üyesinin partiden ihraçla cezalandırılacağını ilan eder. Nisan 1925'te Sofya Katedrali'nin bombalanması dahil olmak üzere, Bulgaristan'da düzenlenen tüm terör eylemleri, gerek tarafımdan, gerekse bağlı olduğum parti ile Komünist Enternasyonal tarafından kamuoyu önünde şiddetle mahkum edilmiştir. Biz anarşist değil, komünistiz. Reichstag Yangını'nın, ya çılgın kişilerin ya da bu eylemle Almanya Komünist Partisi'ni ezmeye elverişli bir ortam yaratmak isteyen komünizmin en azılı düşmanlarının eseri olduğundan kesinlikle eminim. Oysa ben, iyi ki ne çılgın ne de komünizm düşmanıyım.

Ayrıca, Reichstag Yangını sırasında Berlin'de bile değil, Münih'te bulunuyordum. 26 Şubat sabahı Münih'e gitmiştim ve oradan 27 Şubat akşamı üçüncü mevki yataklı vago-

nunda trenle hareket ederek Berlin'e döndüm.

Bu antikomünist eyleme, bu her açıdan yerilmesi gereken cinayete doğrudan ya da dolaylı olarak katılma konusundaki tüm kuşkuları şiddetle reddediyor ve bu suçla ilgili olarak tutuklanmamdan dolayı uğradığım inanılmaz haksızlığı protesto ediyorum.

Alman yasalarını ihlal etmem, ancak ve ancak, ölüm tehditi altında bir politik mülteci olarak Almanya'da illegal olarak yaşamamdan ibarettir; fakat başka türlü yaşamam mümkün değildi.

Aynı zamanda bana savaş suçlusu muamelesi yapılarak en basit ihtiyaçlarımı karşılamak üzere bana ait paradan tek bir kuruşun bile verilmemesini ve en temel hukuki yardım alma hakkından yoksun bırakılmamı da protesto ederim.

Berlin, 20 Mart 1933
G. Dimitrov

Not: Evimde bulunan kitaplara gelince, kesinlikle sadece bizzat orada bulunduğum sırada tespit edilenleri kabul ediyorum. Evimdeki arama benim yokluğumda yapılmıştır.

HENRİ BARBUSSE'A MEKTUP

28 Mart 1933'te emniyetteki soruşturma tamamlanmış ve Dimitrov, Moabit Tutukevi'ne sevk edilmiştir. 4 Nisan'da kendisine, Reichstag'ın kundaklanmasına katılmak suçlamasının ilk kez yer aldığı resmi bir tutuklama emri tebliğ edildi. Dimitrov, çeşitli dostlarını bu gelişmeden mektup yoluyla haberdar etmişti. Bu mektupların birçoğunun gönderilmesi reddedildi. Sadece Barbusse'a yolladığı mektup kendisine iade edilmedi, ancak mektup alıcısına da ulaşmamıştı. Bu mektup, pençesine düştüğü rejimin niteliği hakkında bir fikir vermektedir.

Berlin, 5 Nisan 1933

Sn. Henri Barbusse,

"L'Humanité" yazışleri eliyle, Paris

Sevgili dostum Barbusse,

Size kötü bir haber vermek zorundayım:

9 Mart'tan beri tutukluyum. Çok iyi bildiğiniz gibi, yalnızca Bulgaristan'ın sorunları (siyasi af sorunu) ile ilgilenmeme rağmen, ne yazık ki Almanya'da siyasi bir suç işlemiş olmakla suçlanıyorum.

İlgili mahkemenin bana dün resmen bildirdiğine göre şu gerekçeyle tutuklanmışım:

"... zaman aşımına uğramamış bir tarihte, özellikle 27 Şubat günü, Berlin'de duvarcı ustası Marinus van der Lubbe ile birlikte bir eylem düzenleyerek ve onu sürdürerek:

a) Alman Reich'ının anayasasını zor kullanarak değiştirmeye teşebbüs etmek;

b) Kundaklamayı, sağlayacağı uygun ortamdan yararla-

nıp bir ayaklanma kışkırtmak amacıyla konut olarak hizmet eden Reichstag binasını kasten ateşe vermek."

Bu korkunç yanılgının aydınlığa kavuşacağını umuyorum ama böylesi karmaşık durumlarda genellikle olduğu gibi, bu mesele uzun bir zamana yayılacaktır.

En kötüsü, zaten ciddi sağlık sorunlarımın olması. Üstelik ek gıda almak ve cezaevindeki diğer kişisel ihtiyaçlarımı karşılamak olanaklarından da şimdilik yoksunum.

Romain Rolland'a da durumum hakkında, şu anki adresini bilmediğim için, bilgi vermenizi rica ediyorum.

En candan selâmlarımla,

G. Dimitrov

Bulgaristan eski komünist milletvekili

Not: Bana nasıl davranıldığı şu verilere dayanarak anlaşılabilir:

a) Kişisel parama el konuldu ve neredeyse tek kuruşum yok, kimi zaman mektuplarımın pul parasını bile ödeyemiyorum;

b) Gazete verilmiyor;

c) Bir ay geçmiş olmasına rağmen hâlâ bir avukat tutamadım;

d) Kimsenin beni ziyaret etmesine izin verilmiyor;

e) Gözlüklerimi dahi elimden aldılar.

MARCEL CACHİN'E MEKTUP

Nisan ayında Dimitrov'un eline tesadüfen, zihniyetleri ortak birkaç gazete geçti. Gazetelerde, tutuklu Bulgarların Reichstag kundakçısı Lubbe ile ilişkilerinin *kanıtlandığına* dair Soruşturma Yargıcı Vogt'un yaydığı haberler yer alıyordu. Hiçbir temeli olmayan bu iddiayı kamuoyu önünde reddetmek için Dimitrov, yurtdışında bulunan politik dostlarına bir dizi mektup yazdı. Bu mektuplarda karşı açıklamasının yayınlanmasını rica ediyordu. Bu mektupları göndermesine izin verilmedi. Aşağıdaki mektup, Marcel Cachin'e yazdığı mektubun taslağıdır.

22 Nisan 1933

Sn. Marcel Cachin, Deputé*, Paris

Sevgili Marcel Cachin,

İmkansız gibi gözükmesine rağmen, 9 Mart 1933'ten beri tutuklu bulunduğum ne yazık ki doğru; üstelik Reichstag'ın kundaklanmasıyla bir ilgim olduğu suçlamasıyla. Tutuklama emrinin resmi gerekçesi şöyle:

"O (Dimitrov), zaman aşımına uğramamış bir tarihte, özellikle 27 Şubat günü, Berlin'de duvarcı ustası Marinus van der Lubbe ile birlikte bir eylem düzenleyerek ve onu sürdürerek şu ciddî şüphe altındadır:

a) Alman Reich'ının anayasasını zor kullanarak değiştirmeye teşebbüs etmek;

b) Kundaklamayı, sağlayacağı uygun ortamdan yararlanıp bir ayaklanma kışkırtmak amacıyla konut olarak hizmet eden Reichstag binasını kasten ateşe vermek."

**Deputé:* Milletvekili –çev.

Alman ve yabancı basın, Reichstag kundakçısı ile ilgim olduğuna dair yalan iddialar –komünist yazar, Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi ve Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi üyesi olarak politik ve kişisel itibarıma ağır zarar veren bir iddia– yaydığı için sizden, kamuoyuna durumu açıklamanızı ve özellikle "Die Internationale Pressekorrespondenz" aracılığıyla şunları yayınlamanızı rica ederim:

Reichstag'ı kundaklayan Lubbe'yi hayatım boyunca ne gördüm ne onunla konuştum, ne de karşılaştım. Elbette Reichstag yangını ile –bu çılgın, canice, halk düşmanı ve düpedüz antikomünist eylemle– dolaylı veya dolaysız hiçbir ilgim yoktur.

Bu kesin açıklamamın, Bulgaristan'da herkesçe bilinmesi ve Burgar hemşerilerime ve yabancı ülkelerdeki dostlarıma da ulaşması benim için büyük önem taşımaktadır.

En candan selamlarımla,

G. Dimitrov

Not: Kişisel parama el konulduğu için ciddi mali güçlükler içinde bulunuyorum ve dostlarımdan olabildiğince acil destek bekliyorum. Bulgar arkadaşlarımın bana biraz para gönderme olanakları varsa, lütfen Avukat Werner Wille'ye (benim adıma) ya da doğrudan Moabit Tutukevi'ne göndersinler.

SORUŞTURMA YARGICINA İKİ MEKTUP

Soruşturma Yargıcı Vogt, Dimitrov'un cezaevi yaşantısını sayısız küçük eziyetle zorlaştırmayı görev biliyordu. Bu eziyetlere karşı mücadele ederken Dimitrov, neredeyse her gün soruşturma yargıcına ve avukatına protestolar ve talepler içeren –burada iki tanesine yer verdiğimiz– mektuplar yazıyordu. 4 Mayıs tarihli ikinci mektupta Dimitrov'un, 1 Mayıs'ta, devrimci işçilerin bu mücadele gününde, zorla mitinge götürülen çalışanların sokaktan yükselen nasyonal sosyalist şarkılarından dolayı kapıldığı öfke açıkça hissedilmektedir.

26 Nisan 1933

Sayın Soruşturma Yargıcı,

Halen aşağıdaki sorunlarla ilgili olarak haber beklediğimi size hatırlatmama izin verin:

1. Avukatımla bir görüşme;
2. El konulan param üzerindeki tahditin kaldırılarak 5 markın tutukevi kasasına havale edilmesi;
3. Bayan K.'ya gönderilmeyen mektup;
4. Almanca ders kitabı.*

Ayrıca, birçok kez belirttiğim gibi, bana gönderilen mektupları çok gecikmeli olarak almaktayım. Örneğin, dün 19 Nisan tarihli bir mektup aldım, yani ancak altı gün sonra.

Denetim için belirli bir süreye gerek olduğunu kabul ediyorum. Fakat, neredeyse bir haftalık bir gecikme bu gerekçeyle ne açıklanır, ne de haklı gösterilebilir.

* Dimitrov tekrar tekrar, el konulan parasından kendisine bir Almanca gramer kitabının tedarik edilmesini sağlamaya çalışmıştır.

Mektuplarımın mümkünse düzenli olarak bana ulaşması için gereken uyarıyı yapmanızı rica ederim.

Son olarak size tekrar hatırlatırım ki, ellerim hâlâ gece ve gündüz olmak üzere kelepçeli haldedir. Ellerim kelepçeli halde okumak, yazmak, oturmak ve uyumak zorundayım. Aşağı yukarı bir aydan beri bu psikolojik ve fiziksel işkenceyi çekiyor olmam size yeterli gelmiyor mu? Bu barbar uygulamayı kaldırmanın zamanı gelmedi mi?

Saygılarımla,
G. Dimitrov

4 Mayıs 1933

Sayın Soruşturma Yargıcı,

El konulan param üzerindeki tahditin kaldırılmasının reddedildiğini bildirdiğiniz için elbette size teşekkür etmem mümkün değil.

Buna rağmen beni böylece bir yanılgıdan kurtarmış oldunuz. Bir an için, hiç olmazsa bu konuda, Reichstag Yangını nedeniyle suçsuz yere cezaevine atılan ve sadece komünist görevlerini yerine getirmesi nedeniyle acı çeken politik bir kişi olarak, hırsızlar ve katillerden daha kötü muamele görmeyeceğimi ve şahsi paramdan, gazete, pul ücreti ve Almanca bir dil kitabı için birkaç mark alabileceğimi düşünmüştüm.

Şimdi görüyorum ki bu bir yanılgıydı. Paramdan en ufak bir miktar bile geri alamıyorum. Ziyaretçilerimle görüşmem yasak ve bu sırada gece ve gündüz olmak üzere kelepçeye vurulmuş olarak yaşamam gerekiyor.

Bildiğim kadarıyla, sanık katiller bile böyle bir durumda değiller.

Ve bunu size borçluyum!

Tabii, böylesi meşru ve tutarlıdır. Komünizmi, yani pratikte inançlı, tutarlı ve boyun eğmez savunucularını yok etmek için adaleti dahi bir silah olarak kullanan sınıf düşmanının elindeyim.

Saygılarımla,
G. Dimitrov

ANNE VE KIZ KARDEŞE MEKTUP

Dimitrov ilk fırsatta Burgaristan'daki akrabalarına mektup yazdı. Orada Annesi Paraskeva, evli büyük kızı Magdalina Baramov, çocukları ile birlikte yaşıyordu. Bulgaristan'daki yakınlarıyla mektuplaşma, Dimitrov'a belirli bir düzenlilik içerisinde izin verilen tek mektuplaşmaydı. Bu nedenle bunları, olası önlemlere ilişkin göndermeler ve imalar yoluyla, kurtulması için yapılan girişmlere katkı sağlamak üzere kullanıyordu.

Bu mektuplarda özellikle Dimitrov'un annesinin kişiliği ortaya çıkıyor. Devrim mücadelelerinde daha önce üç oğlunu kaybetmiş bu olağanüstü kadın, hayatta kalan iki oğlundan büyüğünün –onu on yıldan beri görmemişti!– başına gelen talihsizliği büyük bir metanetle karşılamıştı ve oğluna kendi tarzında cesaret veriyordu.

İkinci kızı, Dimitrov'un küçük kız kardeşi Lena, bir süreden beri Moskova'da yaşıyordu. Burada Dimitrov'un ilk karısı ve yoldaşı Liyubov İvoşeviç de bulunuyordu. Şiir konusunda üstün bir yeteneğe sahip bu Yugoslav devrimci kadın, kocası tutuklandığı sırada ölümcül bir hastalığa yakalanmış ve Dimitrov tutuklu olduğu sırada yaşama veda etmiştir.

Akrabalarına yazdığı bütün mektupları, cezaevi yönetiminin uyguladığı sansür sürecini hızlandırmak için Almanca yazmıştır.

Berlin-Moabit, 10 Mayıs 1933

Sn. Paraskeva Dimitrov ve Magdalina Baramov,
Samokov, Bulgaristan

Sevgili annem ve kardeşim,

Mektubunuzu ancak 5 Mayıs'ta alabildim. Parayı ne yazık ki henüz alamadım. Çok sevgili annemizin mektubuna özellikle sevindim. Her şeye rağmen bu kadar yürekli, cesur ve umut dolu olması, benim için büyük bir moral rahatlama ve önemli bir teselli kaynağıdır.

Değerli karakteri, dayanıklığı ve fedakârlık dolu sevgisinden dolayı daima gurur duydum ve şimdi daha da çok gurur duyuyorum. Ona, sağlık, yaşama sevinci ve bugüne kadar daima gösterdiği cesaretle ve güvenle dolu daha uzun yıllar dilerim. Tekrar görüşeceğimize ve mutlu olacağımıza da inanıyorum.

Durumum hakkında belki avukatım Werner Wille'den zaman zaman bilgi alabilirsiniz. Etrafımda olup bitenleri benden daha iyi biliyor. Ücretine şimdilik bir avans olmak üzere ona gecikmeden en az 50 Mark göndermek gerekir. Ben ne yazık ki, şimdiye kadar ona hiç para veremedim.

Çarmıhımı elbette –annemin yazdığı "Havari Paul gibi"– gereken cesaret, sabır ve dayanıklılıkla taşıyacağım. Sağlığım iflas etmezse, gerisi yolunda gider!

Tutsaklığımı olanaklar çerçevesinde iyi değerlendirmeye çalışıyorum. Şu sıra, derslerle dolu Alman tarihini inceliyorum. Ne mutlu ki, cezaevi kütüphanesinde bu konuyla ilgili bolca kitap var. Bu çalışma, Almanya'daki güncel olayları doğru kavramama ve uluslararası önemini anlamama çok yardımcı oluyor.

Bana en çok acı veren, ülkem hakkında hiçbir bilgi alamamamdır. Bulgar gazetelerini elbette hiç okuyamıyorum. Zaman zaman Alman gazetelerini izleyebiliyorum, ama bunlar genelde Bulgaristan hakkında hiç bilgi vermiyorlar.

Büyük olasılıkla daha uzun bir süre burada kalmak zorunda olduğum için –bu tür siyasi davalar ne yazık ki genellikle çok uzun sürüyor!– son yıllarda Bulgaristan tarihi, Balkan ve Dünya Savaşı'nda Bulgaristan, Bulgaristan'ın ekonomik ve politik durumu üzerine çıkan yeni kitapları bana yollayabilirseniz çok sevinirim. Dr. Mihalçev, Dr. Sakarov, Prof. Zlatarski, Prof. Tsankov'un vb. yeni çıkan kitapları var. Ayrıca, "İktisadi Topluluk Dergisi"yle "Zvezda"yı göndermeye çalışın. İlgimi çekebilecek başka şeyler

de olabilir. Avukat Dr. Dukmedyev mutlaka benim için uygun olanları bilir. Sanırım, bu tarihi, bilimsel ve ekonomik Bulgarca kitapları almama izin verirler.

Lena'ya yazdığım mektuba hâlâ bir cevap alamadım. Liyuba'ya ne olduğunu da bilmiyorum. Tutuklanmamdan az önce haber aldığıma göre zavallı, ölüm döşeğindeymiş. Bu kaybın benim için ne demek olacağını iyi bilirsiniz. Bu hayatımda yaşadığım en büyük kayıp ve en ağır darbe.

Rica ederim daha sık yazın!

Stephan, Luba, Boris ve çocuklara en candan sevgiler.

Selâmlar, öpücükler

oğlunuz ve kardeşiniz Georgi

SORGULARLA İLGİLİ AÇIKLAMA

Sonraki adli sorgularda da Dimitrov, resmi tutanakları imzalamayı reddetti. Sorgular sonuçlandırıldıktan sonra, yine kendi kaleme aldığı bir açıklama hazırladı.

30 Mayıs 1933

Adli Soruşturma Makamına*

12, 13, 19 ve 20 Mayıs 1933 tarihli adli sorgularla ilgili olarak

Almanya'da kalmam üzerine: Almanya'ya (Berlin) ilk defa 1921 yılında eşimle beraber, gerçek adımla, Bulgaristan Sobranye milletvekili (parlamento üyesi) olarak geldim. 1927 ve 1928'de ise Viyana'dan gelirken kısa süre Berlin'de kaldım. 1929 yılı sonlarından itibaren, bildirimde bulunmadan siyasi mülteci olarak oldukça sık, kimi zaman kısa süreli, kimi zaman aylar süren aralıklarla Berlin'de kaldım. Böylece 1929 Aralığından 1930 Mayısına ve 1931 Kasımından 1932 Haziran ortalarına kadar Almanya'da bulunmadım.

İsmim üzerine: Daha önce 20 Mart 1933 tarihli açıklamamda belirttiğim gibi, Bulgaristan'da ölüme mahkûm olmuş politik bir şahsiyet olarak, yabancı ülkelerde bile Bulgar düşmanları tarafından takip edilen ve ölüm tehdidi altında yaşayan bir insan olarak *sahte adla* ve resmi *bildirimde bulunmadan yaşamak zorunda kaldım.* 1930 sonlarına kadar Doktor Schaafsma, daha sonra ise Doktor Hediger adıyla yaşadım. Beni ilk isimle tanıyan kişiler için sonraları da aynı adı taşımaya devam ettim.

Almanya'daki çalışmalarım üzerine: 20 Mart tarihli ifademi tekrar ediyorum: Almanya'da Bulgaristan sorunları

* Bu açıklamanın bazı önemsiz detayları kısaltılmıştır.

ve yazarlık çalışmalarıyla uğraştım (özellikle siyasi mültecilerin durumu, Bulgaristan'da siyasi afla ilgili kampanya vb.). Evimde bulunan, "Internationale Pressekorrespondenz" ve dünya komünist basınında yayınlanan Komünist Enternasyonal'in çağrıları ve bir Uluslararası Antifaşist İşçi Kongresi'nin toplanması çağrısı, bilgi edinmem için bana "Inprekorr" dergisi yazı kurulu tarafından gönderilmiştir.

Soruşturma yargıcının bana gösterdiği Almanya Komünist Partisi'nin Reichstag Yangını hakkındaki *basın açıklamasını* bu vesileyle ilk kez gördüm. Bu belgeyi daha önce ne elime aldım ne de okudum.

Almanya'daki politik bağlantılarım üzerine: "Internationale Pressekorrespondez"in yazı kurulu ile ilişki içindeydim, makalelerim de bu dergide yayınlandı. Zaman zaman "Internationale Arbeiterhilfe" (IAH, Uluslararası İşçi Dayanışması) ile, daha doğrusu Genel Sekreter Münzenberg ile, IAH'ın Bulgaristan grubuyla ilgili çeşitli sorunlar üzerine görüştüm. Bulgarların siyasi mülteciliği konusunda zaman zaman gerekli olan ilişkiyi, Rote Hilfe (Kızıl Yardım) örgütünün uluslararası sekreterliği ile doğrudan kurdum. Bunun dışında çalışmalarım için Almanya'da başka herhangi bir ilişkiye girmeme gerek yoktu.

Moskova'da orada bulunduğum süre içinde Komünist Enternasyonal'in çeşitli oturumlarına katılan ve kürsüde söz alan Thaelmann, Remmele, Heckert, Neumann, Münzenberg, Pieck, Eberlein gibi önder Alman komünistlerini şahsen tanıyorum.

Neubauer'i hiç görmedim. Sadece "Internationale Pressekorrespondenz"de Almanya üzerine çıkan bazı yazılarını okudum.

Torgler'i de şahsen tanımıyorum. Yalnız, Reichstag'da sık sık komünist blok adına söz aldığını biliyorum.

Cinayet masası polis komiserinin, polis sorgusunu bitirdikten sonra evimde bulunan bütün belge ve notları bana

gösterdiğinin ve orada bulunduğum sırada bunları teker teker not alarak numaralandırdığının altını çizmeliyim. Helmut'a mektup, üzerinde Ferdi ismi yazan zarf, Inner'e gönderilen bir telgrafın makbuzu, KPD'nin basın açıklaması; o zaman bütün bunlar yoktu, benim eşyalarım arasında değillerdi.

Sovyetler Birliği'nin görevlisi veya militanı olmayı büyük bir onur saymakla birlikte, böyle bir fonksiyonum yoktur.

Evimdeki kent rehberi üzerinde, *Reichstag'ın* ya da *sarayın* yerini hiçbir zaman işaretlemedim. Buna ihtiyacım da yoktu. 1921'de Bulgaristan milletvekili olarak Reichstag'da bulundum ve Reichstag'ın yerini çok iyi biliyorum.

Parti disiplinine bağlı, sorumlu ve yönetici bir Bulgar komünisti olarak Reichstag Yangını ile ilgili dolaylı veya dolaysız hiçbir ilişkimin olamayacağını ve gerçekten de olmadığını her fırsatta ve ısrarla anımsattığım 20 Mart tarihli ifademi kesin olarak tekrarlıyorum. Kundakçının kendisini hayatımda hiç görmedim, onunla hiç karşılaşmadım ve konuşmadım.

Reichstag Yangını gibi bir eylem, ancak akıl hastası ya da komünizme zarar vermek amacıyla azılı siyasi düşmanlar veya provokatörler tarafından gerçekleştirilmiş olabilir.

Almanya'daki anayasayı zorla değiştirmek amacıyla şubat ayında bir ayaklanmanın örgütlenmesiyle ilgili herhangi bir planla elbette hiçbir şekilde ilgim yoktur. Bu tür sözüm ona komünist planları ilk kez sorgulama sırasında duydum. Fakat, herkesçe bilinmektedir ki, Komünist Enternasyonal'in ve KPD'nin kararları doğrultusunda bugünkü süreçte yürütülen komünist politika ve faaliyetin tümü, kitlelerin faşizme karşı seferber edilmesine, Alman proletaryasının Birleşik Cephesi'nin kurulmasına, tüm emekçilerin çıkarları ve haklarının savunulması amacıyla ekonomik ve politik kitle mücadelesinin verilmesine, işçi sınıfının çoğunluğunu komünizme kazanmaya yöneltilmiş durumdadır. Almanya'daki

komünist politikanın, tüm Komünist Parti üyeleri için bağlayıcı kararlarda saptanan bu politik çizgisi ve somut yönelimi, bütün terörist eylemleri ve komünistlerin her tür maceracı, kışkırtıcı planlar hazırlamasını kesin olarak reddeder. Bunlar Komünist Enternasyonal ve KPD tarafından açık ve kesin olarak komünizm ve proletarya için zararlı, anlamsız ve kabul edilemez eylemler olarak mahkum edilmektedir.

Bir kişinin beni Reichstag kundakçısı ile birlikte gördüğü iddiası, ki bir tanık kadının ifadesinde böyle bir şey söz konusudur, ancak bir yanılgıya dayanabilir. Bilindiği gibi bu kadın, polise verdiği ifadede, beni 26 Şubat günü saat üçte Düsseldorfer Strasse'de bulunan bir kahvede van der Lubbe ile beraber gördüğünü kesin olarak iddia etti. Ancak o tarihte Berlin'de bile bulunmadığım ortaya çıkınca, bu kadın tanık 'sağlam' iddiasıyla birlikte aniden soruşturma sahnesinden kaybolmuştur.

Yurtdışındaki Bulgar siyasi mülteciler ve Bulgaristan'daki arkadaşlarım ile bağlantılarım hakkında, politik faaliyetleri nedeniyle takip edildiklerinden dolayı ayrıntılı bilgi vermemin mümkün olmadığı doğaldır. Aynı nedenden dolayı 26 ve 27 Şubat 1933'te Münih'te görüştüğüm –bu buluşma daha Aralık 1932'de Paris'te kararlaştırılmıştı– *Bulgar arkadaşımın* adını da vermem mümkün değil.

Almanya'da bulunduğum süre içinde, Alman yasalarına karşı tek *suçum*, bir Bulgar siyasi mülteci olarak *sahte isimle, sahte pasaport ve resmi bildirimde bulunmadan yaşamamdır*. Fakat başka türlü yaşayamazdım, yaşama olanağım yoktu.

Tüm emniyet ve adli sorugulamalarla ilgili olarak kesinlikle belirtirim ki, *20 Mart ve 30 Mayıs 1933 tarihlerinde yaptığım yazılı açıklamalarda bulunan ifadelerimin tümünün doğruluğuna ilişkin sorumluluğu üstüme alıyorum.* Sorgulama tutanaklarına ilişkin her türlü sorumluluğu ise kesinlikle reddediyorum.

G. Dimitrov

KÜÇÜK KIZ KARDEŞE MEKTUP

Bulgaristan'da yaşayan akrabaları Dimitrov'un koşullarını rahatlatmak için derhal harekete geçtiler. En başta, Dimitrov'un bildirdiği kişilere para gönderdiler. Kız kardeşi Lina, Tanev'in eşiyle birlikte Almanya'ya gelip, savunmayı yürütmek üzere istenen avukatlara izin verilmesi için yerinde çalışmalar yürüttüler. Bulgar devrimci Vladimirov ile evli olan Dimitrov'un küçük kız kardeşi Helena Dimitrov, abisinin özgürlüğe kavuşması için Haziran'da bir yurtdışı turuna çıktı. Paris, Londra ve başka kentlerde düzenlenen geniş katılımlı toplantılarda yaptığı konuşmalar kamuoyunun harekete geçirilmesinde büyük bir rol oynamıştır.

Berlin-Moabit, 1 Ağustos 1933

Sn. Helena Dimitrov / Vladimirov, Paris

Sevgili kardeşim,

26 Temmuz tarihli mektubunu tarifsiz bir mutlulukla aldım.

Umarım, yabancı avukatların savunmamı yapmalarına izin verilir. Sonuç ne olursa olsun savunmamı üstlenmeye hazır oldukları için Moro Giafferi, Campinchi, Torrès ve Deçev'e çok müteşekkirim.

Reichstag Yangını'yla ne doğrudan ne de dolaylı olarak *kesinlikle* hiçbir bir ilişkim olmadığı için, beni hâlâ bu çılgın ve provokatör eylemle ilgili olmakla suçlayacaklarına inanmıyorum.

İddianameyi henüz alamadım. Her an onu bekliyorum!

Sana esenlikler ve her şeyden önce kısa sürede yeniden görüşmeyi diliyorum.

Candan selamlarımla,
kardeşin Georgi

RESMİ SAVUNMA AVUKATINA MEKTUP

31 Temmuz'da Dimitrov'a, Bulgar sanıkların avukatı olarak Avukat Dr. Teichert'in tayin edildiği bildirildi. Dimitrov, kendisinin belirlediği avukatlara, savunma avukatı olarak izin verilmesi talebinden vazgeçmeksizin, olanakları ölçüsünde savunmasını hazırlamak için resmi savunma avukatından yararlanmaya çalışıyordu. Resmi savunma avukatıyla yürüttüğü yazışmalar, Dimitrov'un, Dr. Teichert'in kendisine yardım etmek yerine, siyasi savunmasını hazırlamasını engelleme girişimlerine karşı verdiği kesintisiz bir mücadeleydi. 27 Temmuz tarihli ilk mektubunda Dr. Teichert şöyle yazmıştı: "Size, delil ikâmesi için başvurularınızın olup olmayacağını, varsa hangilerinin olacağını düşünmenizi ve bana bildirmenizi tavsiye ederim..."

1 Ağustos 1933

Sn. Dr. Paul Teichert, Avukat, Leipzig

Sayın Doktor,

27 Temmuz tarihli mektubunuzu bugün aldım ve Reich Mahkemesi'nin sizi avukatım olarak tayin ettiğine ilişkin kararı bugün öğrendim.

20 Temmuz'da, Bulgar avukat Stephan Deçev'e (kendisi şu an Paris'te "Palace Hotel"de kalıyor) beni savunma görevini verdiğimi belirtmek isterim. Ayrıca Fransız avukatlar Giafferi, Campinchi ve Torrès, kız kardeşim tarafından benim adıma savunma avukatlarım olarak tayin edildiler ve muhtemelen sizinle temasa geçeceklerdir.

Davama gelince, Reich Mahkemesi tarafından Reichstag Yangını'yla bağlantılı olarak suçlanmam beni çok şa-

şırttı. Verilere göre, hazırlık soruşturması, bu çılgınca ve provokatif suçla hiçbir ilişkim olmadığı sonucuna varmak zorundaydı. Ama anlaşılan mahkeme, bulunamayan gerçek suçluların yerini, biz üç Bulgar siyasi mülteciyle doldurmaya karar vermiş. Siyasi davalarda adaletin, siyasetin elinde nasıl bir alet olarak kullanıldığı en açık bir biçimde ortaya çıkmaktadır.

Reich Mahkemesi Soruşturma Yargıcı ve Reich Mahkemesi Üyesi Vogt'a verdiğim 20 Mart ve 30 Mayıs tarihli *yazılı açıklamalarımda* dava ile ilgili bütün önemli şeyleri belirtmiştim. Bu belgeleri incelemenizi rica ederim.

Reich Savcılığı'nın, olayla gerçekten hiç ama hiçbir bakımdan ilişkisi olmayan siyasi bir kişi hakkında, Reichstag'ın kundaklanması sebebiyle ağır ihanet suçlamasını *nasıl* gerekçelendireceğini doğrusu çok merak ediyorum.

Herhangi bir delil ikâmesi için başvuruyu ancak, iddianamenin kendisi –ki gerçekten Reichstag'ın kundaklanması nedeniyle yapıldıysa, bu iddianame Alman adaletinin bir şaheseri olmalı– elime geçtiğinde yapabilirim.

Saygılarımla,
G. Dimitrov

RESMİ SAVUNMA AVUKATINA MEKTUP

İddianame, Dimitrov'un eline 3 Ağustos günü geçti. Derhal onun üzerinde çalışmaya, Bulgar sanıklarla ilgili bölümleri çıkarıp kenarlarına notlar almaya başladı. Kelepçeli elleriyle yazdığı bu notlardan ve yaptığı değerlendirmelerden, bu iddianamenin Dimitrov'da yarattığı öfkeyi görmek mümkün. İddianamenin bir yerinde, şahsını küçük düşürmek amacıyla yapıldığı açıkça belli olan bir iddiayı derhal Dr. Teichert'e yazdığı aşağıdaki mektupta protesto etti. Daha sonra mahkeme sürecinde, burada söz konusu olan nişanlılık davetiyesinin, Dimitrov'un bilgisi dışında Berlin'deki bir tanıdığı olan Bayan Kr. tarafından –kendi açıkladığı üzere– tanıdıklarının ve komşularının dedikodusundan korunmak amacıyla bastırdığı anlaşıldı. Soruşturma yargıcı, uzun süredir bu belgeyi elinde tutmasına rağmen bilinçli olarak ön soruşturma safhasında Dimitrov'a göstermemiştir. Aynı şekilde Dimitrov, Bayan Kr. ile kasıtlı olarak yüzleştirilmemiştir. Aslında yapılması gereken bu sıradan işlemler, bu "delil"in gerçek niteliğini gün ışığına çıkaracak ve savunmayı sözümona bir zaferden mahrum bırakacaktı.

4 Ağustos 1933

Sn. Dr. Paul Teichert, Avukat, Leipzig

Sayın Doktor,

İddianame dün elime geçti.

Gerekli delil ikâmesi için dilekçeleri kaleme almak üzere gelip benimle şahsen görüşmeniz daha iyi olacak. *Bu nedenle, eğer mümkünse, en kısa zamanda benimle görüşmenizi rica ediyorum.*

Bana yöneltilen suçlamalara ilişkin, yapılmış bu tür tahmin, düzenleme ve yorumlamaların yardımıyla, örneğin bana karşı kullanılan şekliyle her komünistin ağır ihanet ve

Reichstag kundakçısı olarak suçlanabileceği rahatlıkla söylenebilir.

Bana yöneltilen iddianame, kaba bir yalanın yer aldığı 23. sayfasında şu çirkin iddiayla doruk noktasına ulaşıyor:

"Dimitrov evli olmasına rağmen, Dr. Schaafsma-Schmidt adı altında, dul bir kadın olan Anny Krüger ile nişanlanmış ve nişan davetiyeleri bastırmıştır. Bu davetiyenin bir nüshası, dosyalarda bulunuyor: Cilt B II, Sayfa 132[a]."

Kesin olarak belirtirim ki, söz konusu "nişan davetiyesi" *alçakça düzenlenmiş sahte bir belgedir*, çünkü ne herhangi bir isim altında nişanlandım ne de herhangi bir nişan davetiyesi bastırdım.

Sanığı manevi açıdan çirkin bir şekilde küçük düşürmek amacıyla düzenlenmediği varsayıldığında, bu tür sahte bir belgenin ne zaman hangi amaçla düzenlenmiş olduğu sorusuna yanıt bulmak mümkün değil.

Sizden, dosyalardaki söz konusu "nişan davetiyesini" bizzat incelemenizi ve bu "delil belgesinin" *nereden* ve *kimden* geldiğini öğrenmenizi rica ediyorum.

Bu mesele, iddianamede kullanılan *delil yönteminin* niteliğini başlı başına belirlemesi açısından önemsiz değildir.

Kişiliğime hakaret olarak değerlendirilmesi gereken bu belgenin basında yer alması halinde, sizin de benim savunma avukatım olarak bu konudaki kesin yalanlamamı ve "kart"ı (?) düzenlenmiş sahte bir belge olarak nitelendirdiğimi kamuoyuna açıklamanız tartışılmazdır.

Beni kısa zamanda ziyaret etmenizi ve yazılı önerilerinizi bekliyorum.

Saygılarımla
G. Dimitrov

RESMİ SAVUNMA AVUKATINA MEKTUP

Dr. Teichert'in 3 Ağustos tarihli mektubu, Dimitrov'un eline 7 Ağustos'ta geçti. Dr. Teichert bu mektupta, Dimitrov'un suçlandığı suçun ölüm cezasını gerektirdiğini bildiriyor ve bir kez daha delil ikâmesi için dilekçelerini hazırlamasını istiyor. Özellikle Reichstag Yangını'ndan hemen önceki günlerde kendisinin Reichstag binasına girmediğine tanıklık edebilecek kişileri tanık göstermesini istemektedir. Aşağıda yer alan yanıtından Dimitrov'un baştan siyasi savunma tutumunu benimsediğini ve Dr. Teichert'ten bu tür bir savunma için gerekli malzemeyi talep ettiğini görüyoruz.
Bütün bu talepler, Dr. Teichert tarafından "gereksiz" oldukları gerekçesiyle reddedildi.

G. Dimitrov
B. Tutk. / No. 8085

Berlin, NW 40, 8 Ağustos 1933

Sn. Dr. Paul Teichert, Avukat, Leipzig

Sayın Doktor,

Dün 3 Ağustos tarihli mektubunuzu aldım. Size daha önce de yazdığım gibi (4 Ağustos), iddianame bana da gönderildi.

Delil ikâmesi dilekçeleriyle ilgili olarak size aşağıdaki bilgileri sunuyorum:

1921'den beri, Reichstag binasına *hiç* girmedim. Torgler'i (bugüne kadar da) *şahsen hiç* görmedim. Hatta bütün sorgular sırasında onunla yüzleştirilmedim. Fakat Reichstag'a *gerçekten* girmediğimi doğrulayacak tanıkları nasıl gösterebilirim? Hiçbir zaman olmamış bir olayı tanıkların yardımı ile ispatlamak neredeyse olanaksız bir şeydir. Sadece Münih'e (25 Şubat'ta) gitmeden önce yaklaşık on gün boyunca hasta olduğumu, her gün saat 12 ya da 13'e kadar

evde kaldığımı (Mansfeld'lerde Klingsor cad. 96) ve geceleri 8-9-10 sularında eve döndüğümü kanıtlayabilirim. Söz konusu günlere rastgelen pazar günü ise hemen hemen tüm gün evde kaldım. Öğleden sonralarını genellikle işyerimde geçiriyor (Koch'larda, Zaehringerkorso No: 7) ve akşamları buradan evime dönüyordum. Bu günlerde ayrıca çok kötü diş ağrısı çekiyordum ve Mansfeld'in tavsiyesi üzerine, üç kez Retinstrasse 20'de (veya 21) oturan dişçi arkadaşı Doktor Sonnenfeld'e (veya Sonnenbach?) gittim ve iki dişimi çektirdim.

Bayernhof'taki görüşmelerim konusunda, Avusturyalı yazar Jakobus Rossner (Berlin-Wittenau'da oturuyor; kesin adresini bilmiyorum), Noel'e kadar sık sık benimle birlikte "Bayernhof"a gittiğini ve (bugüne kadar da) *şahsen hiç görmediğim van der Lubbe'nin hiçbir zaman* aramızda bulunmadığını doğrulayabilir.

İlk defa gazetede gördüğüm van der Lubbe'nin fotoğrafından hareketle, *Rossner* ile *Lubbe* arasında, *dış görünüş* açısından belirli bir *benzerlik* olduğunu tahmin ediyorum ve bundan dolayı tanık Helmer'in (iddianame s. 175) *kişileri karıştırdığını* sanıyorum.

Ayrıca, aşağıdaki tanıkların çağrılmasını istiyorum:

– Aleksander Malinov; Bulgaristan eski Meclis Başkanı ve Bulgaristan eski Başbakanı,
– Bulgar Bakan Muraviyev;
– Bulgar Bakan Vergil Dimov;
– Bulgar Bakan Dimiter Giçov;
– Bulgar eski Bakan Nedelno Atanazov;
– Bulgar eski Bakan Hristo Stoyanov;
– Tarım Bankası Müdürü Dr. Nikola Sakarov;
– Bulgar yazar Anton Strachimirov;

hepsi Sofya'da oturmaktadır.

Bu kişiler şunları doğrulayacaktır:

a) 9 Haziran 1923'te *askeri bir darbeyle* (silahlı Make-

don örgütün desteği ile), Bulgar halkının ezici çoğunluğunun desteğine sahip Stamboliyski'nin başında bulunduğu Kurucu Köylü Hükümeti düşürülmüş ve yerine faşist terör hükümeti getirilmiştir;

b) Binlerce ve binlerce işçi, köylü ve aydın (Başbakan Stamboliyski ve başka bakanlar da dahil) alçakça katledilmiştir;

c) Ülkenin en büyük partileri –Çiftçi Birliği ve Komünist Partisi– ve onların sempatizanları vahşi işkencelere maruz bırakılmışlardır;

d) Halkın bütün politik hakları *kaldırılmış* ve bir *faşist askeri diktatörlük yürürlüğe konmuştur*;

e) Böylece ülkede yaratılan dayanılmaz durum, kaçınılmaz olarak *23 Eylül 1923 halk ayaklanmasına* yol açmıştır;

f) Bu ayaklanmayla ilgili olarak gıyabımda ölüme mahkum edildim ve bu nedenle Bulgaristan'a dönüp orada siyasi faaliyet yürütme olanağım olmadı;

g) Yurtdışında da siyasi düşmanlarım (özellikle Makedon faşistleri) tarafından ölümle tehdit ediliyordum ve *bundan dolayı Almanya'da siyasi mülteci olarak gerçek adımla yaşama olanağım olmadı*;

h) 1932 sonbaharında Bulgar parlamentosuna yeni bir af tasarısı sunuldu ve *benim affedilmem de gündeme geldi*,

i) Yurtdışında *Bulgar siyasi mülteciler sorunu* ve *af kampanyasıyla ilgili* ve af kapsamına alınmam için çalışmalarda bulundum;

j) Parlemento milletvekili, Sofya Belediye Meclisi üyesi, İşçi Sendikaları Merkez Komisyonu Genel Sekreteri'ydim ve politika yazarıydım.

Aynı zamanda aşağıdaki kişilerin de tanık olarak çağırılmasını talep ediyorum:

– Henri Barbusse (Fransız yazar) –"L'Humanité" yazı kurulu, Paris– şunlara tanıklık edecektir:

a) Yurtdışında Bulgar siyasi mültecilik sorunuyla ilgili çalışmalar yürütüyordum;

b) Amsterdam'da (Ağustos 1932) ve Paris'te (Aralık 1932), Bulgaristan'daki siyasi af lehine yurtdışında yürütülen kampanyanın geliştirilmesiyle ilgili olarak kendisiyle görüştüm;

c) Yurtdışında da politik düşmanlarımın ölüm tehditleriyle karşı karşıya kaldım ve bu nedenle illegal, sahte bir isim altında ve kendimi tanıtmadan yaşamak zorunda kaldım.

– Marcel Cachin, "L'Humanité" başyazarı, Paris, tutuklanmama kadar (Mart başı 1933) "L'Humanité"nin sürekli yazarı olduğumu doğrulayacaktır.

– Berlioz, "Internationale Pressekorrespondenz" yazı kurulu, Paris ("L'Humanité" yazı kurulu), tutuklanmama kadar "Internationale Pressekorrespondenz"in sürekli yazarı olduğumu doğrulayacaktır.

İddianamenin siyasi kısmı ile ilgili olarak, aşağıdaki tanıkların çağırılmasını talep ediyorum:

– Manuilski (Komünist Enternasyonali Sekreteri);

– Kuusinen (Komünist Enternasyonal Sekreteri);

– Piyatniski (Komünist Enternasyonal Sekreteri);

Hepsi Moskova'da –Komintern

Aşağıdakileri doğrulayabilirler:

a) Komünist Enternasyonal, *birleşik bir dünya partisidir* ve kararları tüm örgütleri ve çeşitli ülkelerdeki her bir üyesi için bağlayıcıdır;

b) 1932'nin sonu ve 1933'ün başında, *Almanya dahil olmak üzere hiçbir ülke için, derhal başlatılacak silahlı bir ayaklanma yoluyla iktidarı ele geçirme mücadelesi* görevi belirlenmemiştir;

c) O dönem Almanya Komünist Partisi'nin *temel* görevi şuydu: Proleter Birleşik Cephe'nin yaratılması, Almanya'da işçi sınıfının çoğunluğunun kazanılmasına yönelik günlük bir kitle faaliyetinin ve işçiler ile bütün emekçilerin çıkarlarının

savunulması yoluyla somut bir mücadelenin yürütülmesi.

d) Her türlü bireysel terör ve tikel silahlı eylemler, komünizm ve proletarya açısından *kabul edilemez* ve *zararlıdır* ve bundan dolayı kesinlikle mahkum edilmektedir;

e) Bu tür eylemlere katılan parti üyelerinin Komünist Enternasyonal'de ve onun seksiyonlarında yeri yoktur.

Şu belgelerin delil gösterilmesini talep ediyorum:

a) *Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi'nin XII. Plenum Kararları* (Eylül 1932);

b) *Almanya, Polonya ve İtalya Kızıl Sendikalar Muhalefeti'nin faşizme karşı uluslararası bir işçi kongresinin toplamasına ilişkin çağrısı* (Berlin, 25 Şubat 1933);

c) *Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi'nin proletarya'nın birleşik mücadelesine ilişkin çağırısı* (Moskova, 5 Mart 1933);

d) *Komünist Enternasyonal program ve tüzüğü.*

Tüm bu belgeler Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi (Moskova) aracılığı ile sağlanabilir.

Bu belgelerden, Reichstag'ın kundaklandığı dönem için Alman Komünist Partisi'nin silahlı bir ayaklanma perspektifine sahip olmadığı, aksine güçlerin sistematik bir kitle faaliyeti ve mücadelesine –ekonomik ve politik nitelikte– yönelttiğini ve ayrıca legal *varlığını* savunmak ve her koşul altında yığınlar ile ilişkisini (5 Mart seçimlerine aktif olarak katılmak) korumaya çalıştığını; Reichstag Yangınının antikomünist bir eylem olarak değerlendirilmesi gerektiğini, suçlu ve faillerin Komünist Enternasyonal ve Alman Komünist Partisi'nin saflarında aranmaması gerektiğini ortaya koymakta ve ispatlamaktadır.

Talep ettiğim tanıklar *resmi yoldan* çağrılmadığı takdirde, Ağır Ceza Kanunu'nun 220. paragrafı gereğince bu tanıkların doğrudan *benim adıma* çağrılmasını istiyorum.

Saygılarımla,

G. Dimitrov

RESMİ SAVUNMA AVUKATINA MEKTUP

Önceki mektuba ek niteliğindeki bu yazıda Dimitrov, ön soruşturmanın yöntemlerini teşhir eden bir dizi noktaya işaret etmiştir.

10 Ağustos 1933

Sn. Dr. Paul Teichert, Avukat, Leipzig

Sayın Doktor!

Dünkü mektubuma ek olarak size şunları da bildiriyorum:

Çeşitli tanıkların beni başka kişilerle karıştırması söz konusudur. Bu, aşağıdaki hususlarda açıkça ortaya çıkmaktadır:

a) Daha 1932 yazında Popov ve Tanev ile birlikte görüldüğüm iddia ediliyor. Oysa Popov, Berlin'e ancak 1932 Kasım başında gelmiştir ve Tanev, Fransa'ya giderken ancak Şubat sonlarında Berlin'de bulunmuştur. İkisi de bundan önce Moskova'da oturuyordu; bu, ilgili Moskova makamları tarafından kesinlikle doğrulanabilir.

b) *Yangın günü* beni sözümona Reichstag binası önünde gördüğünü söyleyen tanık Theel'in bu tür bir *yanılgıya düştüğünü* iddianamenin kendisi itiraf etmektedir. Eğer tesadüfen o gün Münih'te olmasaydım, bu tanığın ifadesi iddianamede mutlaka *belirleyici bir rol* oynayacak ve hiç de yanılgı olarak kabul edilmeyecekti.

c) Bu bakımdan aşağıdaki olay son derece karakteristiktir:

Sorgu başladığında bir kadın tanık getirildi. Bu kadın, beni *26 Şubat günü öğleden sonra saat 3'te* Düsseldorferstrasse'deki lokantada van der Lubbe ile beraber gördüğünü

öne sürdü. Bu vesileyle sorgu memuru, *muzaffer* bir edayla bana şöyle dedi: "Şimdi her şey tamamlandı, tek eksiğimiz buydu." Bana benzeyen bir kişiyi, van der Lubbe ile beraber gördüğüne dair ilk ihbarda bulunan sözümona bu kadın tanıkmış. Tutuklanmam ve şüphe altında bırakılmam bu ihbara dayanarak gerçekleşti ve Reichstag kundakçısı olmakla suçlandığım iddianame bunun üzerine kurularak hazırlandı.

Fakat 26 Şubat günü Berlin'de olmadığım ortaya çıkınca bu tanık ortadan kayboldu ve iddianamede kadının ihbarıyla ilgili artık tek bir sözcük bile bulmak mümkün değil! Ancak söz konusu tarihte Berlin'de bulunsaydım, bu kadının ifadesine ne kadar büyük bir değer biçileceğini tahmin edersiniz.

Sorgu sırasında bu kadın tanıkla bağlantılı olarak, adı geçen lokantada gerçekten bulunduğumu gösterecek mükemmel bir kanıt olarak, bana ait olan *Berlin haritası* üzerinde *Düsseldorferstrasse'nin* olduğu yerde bir *işaret* bile "keşfedildi"!

Sizden bütün bu bilgileri gerektiği şekilde değerlendirmenizi rica ederim.

Saygılarımla,
G. Dimitrov

Not: Berlin'de kendimin tayin edeceği bir avukat tutma hakkına sahip olmadığıma göre, yakınlarım ile tamasa geçmenizi ve mümkünse durumum ve davanın gelişmeleri hakkında annem ve kız kardeşime bilgi verme nezaketini göstermenizi rica ederim. Annemin ve kız kardeşimin adresi şöyle: *Magdalina Dimitrov-Baramov, Samokov (Bulgaristan).*

RESMİ SAVUNMA AVUKATINA MEKTUP

Dimitrov haklı olarak, seçtiği politik savunma çizgisiyle Dr. Teichert'in hemfikir olmadığını, hatta engellemeye çalıştığını ve onun, bir komünist olarak kabul edemeyeceği kimi yöntemlere başvurabileceğini sezmişti. Bunun önünü almak için Dr. Teichert'e yeniden yazdı. Bu sırada Reich Mahkemesi Dimitrov'a, kendisinin belirlediği Bulgar avukat Deçev'in resmen Dr. Teichert ile ilişkiye geçebileceği ve onun aracılığıyla Dimitrov'un isteklerini yerine getirebileceğini de bildirmişti.

12 Ağustos 1933

Sn. Dr. Paul Teichert, Avukat, Leipzig

Sayın Doktor,

Size 8 ve 10 Ağustos'ta yazdığım mektuplarda davamla ilgili olarak delil ikamesi için bir dizi dilekçe ve bilgi ilettim. Mektuplarımı aldığınızı ve gerekli işlemleri zamanında yapmayı başardığınızı umuyorum.

Savunma avukatım olarak, (herhangi bir yanlış anlamayı önlemek amacıyla özellikle belirtmek isterim ki) davamla ilgili sadece kesin talimatlarım üzerine ya da önceden onayımı alarak, görüşlerim ve önerilerim çerçevesinde attığınız adımların ve önerilerin sorumluluğunu üzerime alabileceğimin sizce de doğal olduğu kanısındayım. Davamla ilgili olarak, buna rağmen yapacağınız diğer her tür işleme dair, bunları kabul etme veya etmeme hakkını kendimde saklı tutuyorum.

Sizden bu açıklamamı dikkate almanızı rica ederim.

Reich Mahkemesi'nin (4. Ağır Ceza Dairesi), sizin de bildiğiniz Avukat Stephan Deçev'le ilgili 10 Ağustos tarihli kararını dün aldım. Kendisiyle mümkün olduğu kadar çabuk görüşmek amacıyla Bay Deçev ile temas kurdum.

Saygılarımla

G. Dimitrov

SOVYETLER BİRLİĞİ'NE MEKTUP

Dimitrov için en zoru, SSCB'deki politik arkadaşlarıyla irtibata geçebilmekti. Bu yönde yaptığı birçok girişimlerden biri, Kafkasya'daki Kislovodsk kaplıcasındaki sanatoryumun yöneticiliğini yapan doktora yazdığı aşağıdaki mektuptu. Durumu hakkındaki önemli bilgileri, kişisel türdeki genel açıklamalar arasına nasıl ördüğü görülmektedir. Bu mektup sansürü geçerek sanık Bulgarların kurtarılmasına yönelik yürütülen kampanyada büyük bir önem kazandı.

Berlin-Moabit, 14 Ağustos 1933

Sn. Dr. Bolotner

"Dessyatiletye Oktiyabriya" Sanatoryumu Müdürü
Kislovodsk (SSCB)

Sevgili Dr. Bolotner!

Aylar süren tutukluluğum boyunca, geçen yıl son derece bozuk olan sağlığımı yeniden kazanma mutluluğuna eriştiğim "sağlık atölyenizi" (Zdravnitsa) sık sık sevinç ve minettarlıkla anımsadım. Tedaviniz böylesine başarılı sonuçlar elde etmemiş olsaydı, bugün bu ağır tutukluluğu atlatabilecek durumda olmaz ve sağlığımı ve çalışma yeteneğimi kesinlikle kaybederdim. Kislovodsk'ta depoladığım sağlık benim için kuşkusuz gerçek bir kurtuluş oldu. Bunun için size, Dr. Popov'a, Dr. Ehrlichsmann'a ve sanatoryumun tüm personeline içten teşekkür ederim.

Beş aydan sonra nihayet iddianame elime geçti. İddianame, Reichstag kundaklanmasıyla bağlantılı ağır ihanet suçlamasında bulunuyor; yasalara göre ölümle cezalandırı-

lan bir suç. Fakat bu suçla herhangi bir alakam olmadığı ve hatta kundaklama tarihinde Berlin'de olmadığım için, iddianamede bana karşı işe yarar, kesin kanıtlara yer verilemedi.

Resmi savunma avukatımın (Dr. Paul Teichert, Leipzig) bana bildirdiğine göre, duruşmalar muhtemelen eylülün ilk yarısında başlayacak. Gerçekten böyle olmasını umuyorum ve haksız suçlamayı çürütmeyi sabırsızlıkla bekliyorum.

Özgürlük, çalışma ve mücadele etme özlemimin ve bir kez daha sizin "Zdravnitsa'da" yeniden güç, enerji ve gerekli sağlığı depolama olanağına kavuşma isteğimin ne kadar büyük olduğunu sanırım tahmin etmeniz zor değil.

Sizden, sanatoryumunuzdan, (sanırım şimdi en kalabalık zamanını yaşıyordur), arkadaşlarım ve tanıdıklarımdan haber alabilmeyi çok isterdim.

Sizden, Dr. Popov'a, Dr. Ehrlichsmann'a, Dr. Beligson'a, hemşirelere ve herkese en içten selamlarımı iletmenizi rica ediyorum.

Size ve eşinize en iyi dileklerimi sunar ve Zdravnitsa'nıza büyük başarılar dilerim.

Selamlarımla,
G. Dimitrov

RESMİ SAVUNMA AVUKATINA VE MAHKEME BAŞKANINA MEKTUPLAR

Dimitrov için Soruşturma Yargıcı Vogt'un, tutukluluk koşullarının zorlaştırılmasına yönelik belirlediği önlemlerin en ağırı ellerinin kelepçeli olmasıydı. 3 Nisan'da Moabit Tutukevi'ne sevk edilir edilmez ellerine kelepçe vuruldu. Kelepçe bir asma kilitle bağlanan 3 rakamı şeklindeki bir çelik halkadan oluşuyor ve ellerin üst üste konulmasıyla bileklere vuruluyordu. Alman cezaevlerinde dahi sıradışı olan bu kelepçe sadece yemekler sırasında ve akşam ile sabah giysilerini değiştirirken kısa bir süre için çıkarılıyordu. Bunun dışında Dimitrov bu kelepçeyi gece ve gündüz olmak üzere sürekli taşımak zorundaydı. Yoğun yazma işini (mektuplar, kopyalar, kitap ya da gazetelerden alıntılar, günlüğüne aldığı notlar) Dimitrov kelepçeli ellerle gerçekleştirdi. Uzun süreli ısrarlarından sonra kendisine verilen Ceza Kanunu'ndan ellerinin kelepçelenmesinin yasalara aykırı olduğunu öğrendi.

Berlin, 24 Ağustos 1933

Sn. Dr. Paul Teichert, Avukat, Leipzig

Ceza Kanununun 116. paragrafında (3. fıkra) şunları okudum:

"Cezaevinde tutukluya kelepçe ancak, çok tehlikeli bir kişiyse, *başkalarının emniyeti için* zorunlu olur ya da bir *intihar ve kaçma hazırlığı veya girişiminde bulunursa* vurulabilir. Duruşma sırasında elleri bağlı olmamalıdır."

Benim durumumda, başkalarının "emniyeti için" bu önleme ihtiyaç olmaması gerektiği ve "bir intihar ya da kaçma hazırlığı veya girişiminde" bulunmadığım için, kelepçe uygulamasının şimdiye kadar yasalara aykırı olduğu sonucu çıkıyor ortaya.

Ayrıca tüm cezaevi personelinin (müdür beyden son gardiyana kadar herkes) doğrulayabileceği gibi hapishanedeki tutumum *böyle bir güvenlik önlemini tümüyle gereksiz kılmaktadır.*

Yukarıda belirttiğim paragrafın hâlâ geçerli olmasını umuyorum ve sizden bir kez daha, *kelepçenin olabildiğince çabuk kaldırılması için* gerekli işlemleri zaman kaybetmeksizin yapmanızı rica ediyorum.

Saygılarımla,
G. Dimitrov

28 Ağustos 1933

Sn. Reich Mahkemesi Başkanı,
IV. Ceza Dairesi

Sayın Başkan,

4 Nisan'dan beri, gece ve gündüz olmak üzere ellerim kelepçelenmiş haldedir. Bu önlemin kaldırılması için tekrar tekrar yaptığım başvurular sonuçsuz kaldı.

26 Temmuz'da soruşturma yargıcına tekrar başvurarak, zincirlerin tamamen kaldırılması imkansız ise, hiç olmazsa idam hükümlülerine uygulandığı gibi sadece gece zincire vurulmayı istedim. Bunun üzerine şu yanıtı aldım: "Şimdilik kelepçe sorunuyla ilgili bir değişiklik öngörülmemektedir."

18 Ağustos'ta resmi savunma avukatım Dr. Teichert'e başvurarak, kendisinden zincire vurulma durumumun kaldırılması için gerekli bütün girişimlerde bulunmasını rica ettim.

Bugüne kadar yanıt alamadığım ve sağlığa zararlı, son derece ıstırap veren kelepçeli halim sürdüğü için, sorunun yasal bir çözüme kavuşturulması için size başvurmaya karar verdim.

Ceza Kanunu'nun 116. paragrafında şunları okudum:

"Cezaevinde tutukluya kelepçe ancak, çok tehlikeli bir kişiyse, *başkalarının emniyeti için* zorunlu olur ya da bir *intihar ve kaçma hazırlığı veya girişiminde bulunduğunda* vurulabilir. Duruşma sırasında elleri bağlı olmamalıdır."

Buradan, benim durumumda kelepçe uygulamasının yasal bir dayanağa ve gerekçeye sahip olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Saygılarımla,
G. Dimitrov

ROMAİN ROLLAND'A MEKTUP

Dimitrov, "Deutsche Allgemeine Zeitung"dan (Alman Kamu Gazetesi) Reich Başsavcısı Dr. Werner ile Romain Rolland arasındaki polemiği öğrendiğinde, bir kez daha Rolland aracılığıyla dış dünyayla irtibata geçmeye çalıştı. Özellikle yurtdışına, kısa süre önce kendisine gönderilen iddianamenin içeriğine dair bilgi iletmeyi istiyordu.

Asıl olarak 24 Ağustos'ta kaleme alınan mektup, Dimitrov'a, iddianamenin içeriği kabul edilemez bir biçimde ele alındığı için gönderilmesinin mümkün olmadığı gerekçesiyle iade edildi. Mektubu düzeltmesi ve bu vesileyle son cümlesini, bu sırada kelepçelerinin mahkeme kararıyla çıkarıldığını yazması istendi.

Kelepçe uygulamasının kaldırılmasının ilk adımı olan bu mektup yeniden düzenlendikten sonra aşağıdaki biçimiyle 1 Eylül günü postaya verilmiştir. Adresine ulaşan mektup daha sonraları Alman gazeteleri dışında birçok gazetede yer aldı. Bu şekilde kamuoyu ilk kez Dimitrov'un 5 ay süresince gece ve gündüz olmak üzere kelepçeli tutulduğu gerçeğini öğrendi.

Berlin-Moabit, 31 Ağustos 1933

Sayın Romain Rolland, Luzern

Sevgili Rolland,

Suçsuzluğumun ispatlanması için gösterdiğiniz kararlı tutumdan dolayı en içten teşekkürlerimi ifade etmek istiyorum. Resmi savunma avukatım Dr. Paul Teichert'e (Leipzig, Otto-Schill caddesi 2) teşekkürlerimi benim adıma iletmesini ve ayrıca iddianamede tarafıma yöneltilen suçlamaların somut gerekçelerini size bildirmesini rica ettim.

Talep ettiğim savunma avukatları –Bulgar avukat Deçev ve Fransız avukatlar Giafferi, Campinchi ile Torrès– Reich

Mahkemesi tarafından reddedildi. Deçev'le ilgili olarak "avukat Alman diline hakim olmadığı" gerekçesi öne sürülürken, Fransız avukatlarla ilgili gerekçe şöyle ifade ediliyor: "Bu avukatların Almancaya hakim olup olmadıklarının ve Alman avukatın ortak savunma konusunda hemfikir olup olmadığının belirlenmemiş olması göz ardı edilse dahi, atanan savunma avukatının yanında bu kişilerin savunma avukatı olarak kabul edilmesi için bir neden görülmemektedir."

Duruşma tarihi olarak 21 Ağustos belirlendi nihayet. Reichstag Yangını'yla hiçbir alakam olmadığı için, –gerçekler dikkate alındığında– serbest bırakılmamla sonuçlanması gereken ana duruşmayı iç rahatlığı ve güvenle bekliyorum.

Cezaevinde bana karşı gösterilen tutum, katı hücre tutukluluğu ve Reich Mahkemesi tarafından verilen kararla bugün kaldırılan ve 5 aydır (4 Nisan'dan beri) bana gece ve gündüz olmak üzere eziyet eden kelepçenin dışında aslında insanidir.

Bana birkaç satır yazar ve değerli sağlığınız ile çalışmalarınız hakkında bilgilendirirseniz son derece mutlu olacağım.

Dostumuz Barbusse'a çok selamlar!

En içten selamlarımla
G. Dimitrov'unuz

RESMİ SAVUNMA AVUKATINA MEKTUP

Mahkemenin onayına rağmen Dr. Teichert'in avukat Deçev'e dava dosyalarına bakmasına izin vermemesi üzerine Dimitrov, mahkemenin kendi kararını uygulamamasını hem Ceza Dairesi hem de Dr. Teichert'e yazdığı mektuplarla şiddetle protesto etti. Dr. Teichert 2 Eylül'de yazdığı bir mektupta kendini savunmaya çalıştı ve Dimitrov'un talep ettiği politik belgelerin savunmaya yarar yerine zarar getireceği görüşünde olduğunu açıkladı. Ayrıca şunları ekledi: "Bu arada savunmayı nasıl yürüteceğime dair sizden talimat alacak değilim... Savunmanıza ilişkin, bunun bir Komünist Parti savunması değil, kişi olarak sizin savunmanız olduğundan hareket etmek zorundasınız."

6 Eylül 1933

Sn. Dr. Paul Teichert, Avukat, Leipzig

Sayın Doktor!

2 Eylül tarihli mektubunuza teşekkür ederim, sizin de mücadeleci bir yapıya sahip olmanıza çok sevindim.

Ancak sorun, *kimin,* savunmanın *nasıl* yürütüleceğini daha iyi değerlendirebileceği değildir, aşırı gerilmiş sinirler ise hiç değildir. Aksine sorun, beni kişisel olarak tanıyan ve politik yaşamımı ayrıntılarıyla bilen ve bu yüzden suçsuzluğuma yüzde yüz kesinlikle güvenebilen bir memleketlimin savunmaya –doğrudan ya da dolaylı olarak– katılabilmesidir. Bu doğal bir gerekliliktir. Savunmayı büyük bir ciddiyetle yürütmek istediğinizin altını sürekli çizdiğinize ve bu bakımdan kendinizi hiçbir şeye bağlı hissetmediğinize göre buna karşı çıkmanız mümkün değil; aksine böyle bir katılımı ancak selamlamanız gerekirdi.

Bay Deçev'e, (sizin aracılığınızla) savunmama dolaylı olarak belirli bir katılımda bulunması hakkı mahkeme tarafından tanındı. Ancak iddianamede bana karşı yöneltilen suçlamaların *somut* gerekçeleri hakkında bilgi alamazsa, savunmama olumlu bir katkıda bulunması mümkün değil. Ve tam da suçlamaların somut gerekçeleri (tanıkların isimlerini ya da iddianamenin diğer "sırlarını" değil!) hakkında sizden –mektubunda öyle yazıyor– hiçbir bilgi alabilmiş değil.

Bunu, –izninizle– son derece üzücü, hatta Reich Mahkemesi'nin verdiği kendi kararıyla çelişkili buluyorum.

Savunmama Bulgar bir avukatın katılmasından feragat edemeyeceğim için, Reich Mahkemesi'ne yeniden başvurdum ve şu anda İsviçre'de bulunan ve *Almancaya hakim olan* Bulgar avukat *Peter Grigorev'in* ortak savunma için savunma avukatı olarak tanınmasına izin verilmesini talep ettim.

Sizden, bu konuda Alman savunma avukatı olarak yasal açıdan zorunlu olan onayınızı mahkemeye sunmanızı rica ediyorum.

Saygılarımla,
G. Dimitrov

ANNESİNE MEKTUP

Bu sırada Dimitrov'un Bulgaristan'da yaşayan akrabalarının başından yeni bir acı olay geçmişti. Dimitrov'un ablasının oğlu Lubço, komünizm propagandası yapmaktan dolayı uzun süreli bir hapis cezasına mahkûm oldu. Fakat bu yeni felaket de genç komünistin büyükannesi ile anne ve babasının cesaretini ve ümidini kırmadı. Aşağıdaki mektupta, kelepçelerin kaldırılmasından sonra Dimitrov'un moralinin daha da artması, kız kardeşi Lena hakkındaki esprili açıklamalarında ve cezaevi idaresi hakkında bulunduğu alaycı değerlendirmelerde ifade buluyor.

Berlin-Moabit, 12 Eylül 1933

Sn. Paraskeva Dimitrov, Samokov

Anneciğim,

30 Ağustos tarihli mektubunu (200 Leva ile beraber) büyük sevinç ve mutlulukla aldım. Hastalandığın ya da evde birinizin başına bir felaket geldiği için kimsenin bana yazmadığını düşünerek endişelenmeye başlamıştım. Neyse ki şimdi her şeyin rayında olduğunu ve senin –ki bu benim için özellikle önem taşıyor– çektiğin tüm yorgunluk ve zahmetlere rağmen sağlıklı olduğunu görüyorum.

Dün Avukat Deçev ziyaretime geldi ve Lena'nın yakında Berlin'e geleceğini de haber verdi. Onu yeniden göreceğim ve konuşacağım için çok sevinçliyim.

Zavallı, bana savunma avukatları ayarlamak için çok çabaladı. Fakat Reich Mahkemesi, –şimdiye kadar önerilen tüm avukatları reddetmek konusunda– Lena'dan daha büyük bir ısrar gösterdi. Gerçi Bulgar avukat Peter Grigorov, Amerikalı avukat Leo Gallagher ve Saarbrückenli Alman avukat Lehmann'ın savunma avukatı olarak kabul edilmeleri için Reich Mahkemesi'ne yapılan üç başvurunun incelemesi sürüyor, ancak bunların öncekilerden daha iyi bir talihe sahip olmayacaklarından endişe ediyorum.

Lena bütün mektuplarında, kendisine yanıt yazmadığımdan yakınıyor. Oysa her defasında bana adresini bildirmeyi unutu-

yor! Tam adresini bilmeden ona Paris'e nasıl mektup yollayabilirim? Paris çok büyük bir kent ve Lena'mız son derece yetenekli olmasına rağmen, Paris postasının onu bulması için zarfın üzerinde isminin yazılı olmasına yetecek kadar dünyaca ünlü bir kişilik haline gelmedi henüz. Tatlı Lena'mız aslında her zaman böyleydi; tam bir dağınık profesör!

Bulgar gazatelerinin bana düzenli gönderildiğini ancak ne yazık ki elime ulaşmadıklarını birkaç kez yazmıştım. Bulgar gazetelerini alma ve okuma iznini alamadım. Anlaşılan "üstlerim" huzurumla fazlasıyla ilgileniyor, bir de Bulgaristan'daki olaylara canımın sıkılmasını istemiyorlar. Belki de, Almanya'daki olaylar karşısında duyduğum kızgınlığın benim için yeterli olduğunu düşünüyorlardır... Bu yüzden bana gazete göndermeye devam etmenizin bir anlamı yok.

Sevgili anneciğim, sana ve evdeki herkese en iyi dileklerimi yolluyorum ve özellikle sağlıklı kalmanızı diliyorum. Bana gelince, sağlığım memnuniyet verici. Şimdi, Reich Mahkemesi'nin 31 Ağustos'ta verdiği karar üzerine, beş aydan beri gece gündüz ellerime vurulu olan kelepçenin nihayet kaldırılmasından sonra kendimi eskisiyle karşılaştırılamayacak kadar iyi hissediyorum.

Deçev Bey bana, Lina'nın Lubço'nun mahkûm olması nedeniyle Varna'ya gittiğini söyledi.

Lina'ya ve cesur Lubço'ya en candan sevgiler. Ondan yana yüzüm kızarmıyor. Tam tersine! Lina da annesi olarak onunla ancak gurur duyabilir.

En içten selamlarımla!

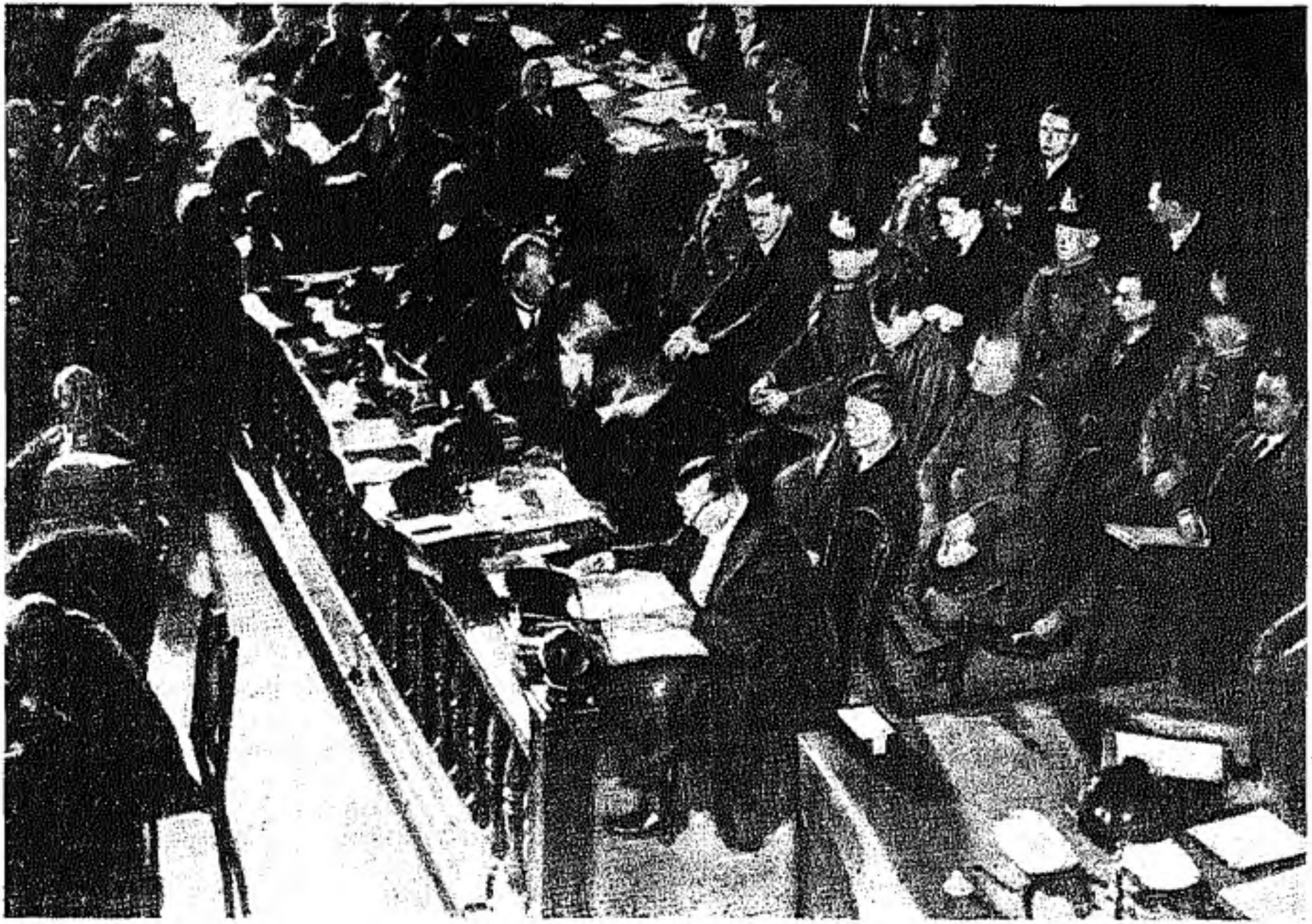
Seni öpen oğlun Georgi

Not: 13 Eylül.

Az önce senin ve Lina'nın yazdığı 5 Eylül tarihli mektubu aldım. Çok teşekkür ederim! Lina, "Annemiz gerçekten bir kahraman." diye yazmakta haklı. Ailemizde ikinci bir kahraman daha vardı şüphesiz: Unutulmaz Liyuba'mız. Hepimiz seni ve Liyuba'yı örnek almalıyız. Bir kez daha çok, çok öperim.

Georgi'n

REİCH MAHKEMESİ KARŞISINDA

Mahkemenin duruşma salonu. *(Dimitrov en sağda)*

MAHKEME ÖNÜNDE İLK KONUŞMA İÇİN NOTLAR

23 Eylül 1933

7 Eylül'de sanıklara nihayet, duruşmaların başlangıç tarihinin 21 Eylül olarak belirlendiği resmen bildirildi. 18 Eylül'de Leipzig'e sevk edildiler. 21 ve 22 Eylül günleri formalitelerin yerine getirilmesi ve van der Lubbe'nin sorgusuyla geçti. 23 Eylül'de Dimitrov ifade vermek üzere kürsüye çağırıldı. Dimitrov'un bu fırsattan yararlanarak verdiği büyük politik söylev, kamuoyuna bir bomba gibi düştü. Yabancı basın mensupları Dimitrov'un konuşmasının büyük bir etki yarattığını saklamaz ve yer yer konuşmasından uzunca alıntılar yaparlarken, nasyonal sosyalist basın ise konuşmasının güçlü etkisini nefret dolu yorumlarla kırmaya çalıştı. Fakat bu yorumlar dahi konuşmanın güçlü etkisini ortaya koyuyordu. Bunlardan *"Neue Leipziger Zeitung"* (Yeni Leipzig Gazetesi) şöyle yazmıştı: "O bir Bulgar, o halktan, geniş omuzlarıyla kendisine yer açarak yükselen ve bu arada en kolay siyasette yükselebileceğini keşfeden bir adam... Bulunduğu yerlerin saptanmasından, komünizm fikrinin, komünist dünya devriminin fanatik bir savunucusu olduğu anlaşılmaktadır... Dimitrov bu cinsin seçkin bir numunesidir. Duygusuzlukla başkalarının da duygusuzluğunu kışkırtıyor. İnsan karakterini, kendi amaçları doğrultusunda kullanmak için bir yasa gibi incelemiş. Tam bir psikolog. Bir yanardağa benzeyen bu adamı, davanın sanık sandalyesine oturtmak Dr. Bünger için kolay olmadı... Mikrofonu dilediği yöne çevirdi ve yabancı muhabirlere dolaylı olarak hitap etmeyi hiç unutmadı. Amacı yankı yaratmak ve –yabancı basına bir göz atınca bu görülüyor– yaratacak da." *"Leipziger Neuesten Nachrichten"* (Leipzig'in Son Haberleri) gazetesi başyazısında şöyle yazıyordu: "Dimitrov'un ilk sözleri, bu adamın davayı politik kişiliğine bağlamayı başardığını gösteriyor. Mahkemeyi derhal bir gösteri alanı haline getirmeye çalışıyor... Tüm mahkeme salonu bir anda politik enerjiyle yüklendi... Reichstag Yangını'nda hangi rolü oynadığının hiç önemi yok. Dimitrov'un korkunç çapta et-

kili bir moral kundakçı olduğu şimdiden kanıtlanmış durumda... Kültür dünyası, eğer sonu gelmez kanlı bir gecede batmak istemiyorsa, bu ete kemiğe bürünmüş III. Enternasyonal programını yok etmek zorundadır."
Aşağıda, Dimitrov'un bu ilk konuşması için aldığı notlar yer alıyor.

18 Haziran 1882'de Sofya yakınlarında Radomir'de doğum.

Orta öğretimin dördüncü sınıfından terk, 1904'e kadar matbaada dizgi işçiliği.

Bulgaristan işçi sınıfının *evladı.*

Devrimci işçi mücadelesi saflarında yetiştim ve olgunlaştım (15 yaşımdan beri bu mücadelede yer alıyorum).

30 yıldır Bulgaristan KP üyesi (önceleri "dar sosyalistler" –sol sosyalistler– diye bilinen patinin üyesi)

21 yaşından beri Bulgaristan KP MK üyesi.

1904'den *1923*'e kadar Sendikalar Birliği'nin sekreteri.

1913'den *1923*'e kadar Bulgaristan Parlementosu'nda partinin Sofya milletvekili, aynı zamanda Sofya Belediye Meclisi ve Belediye Meclisi Şurası'nda parti *temsilcisi.*

Aynı zamanda parti *hatibi ve yazarı* olarak da faaliyet yürüttüm.

9 Haziran 1923 –askeri darbe-Stamboliyski hükümetinin devrilmesi-Makedon subay ve teröristler, kralın bizzat himayesi; sosyal demokrasi; yabancı ülkeler yardımı–

Binlerce ve binlerce köylü, işçi ve aydın katledildi; Stamboliyski öldürüldü.

En büyük partiler –Çiftçiler Birliği ve KP– kapatıldı.

Halk yığınlarının bütün hak ve özgürlükleri kaldırıldı.

Askeri faşist bir rejim kuruldu.

Sınırsız hoşnutsuzluk –halk yığınlarının ayaklanması kaçınılmazdı.

23 Eylül –Halkı ezenlere ve iktidar gaspçılarına karşı, işçi ve köylülerin, *işçi ve köylü hükümetinin kurulması için KP önderliğinde başlattığı ayaklanma.*

Bu ayaklanmaya partimin *görevlendirmesiyle önder konumunda aktif* olarak katıldım.

Bir haftalık silahlı mücadeleden sonra, ayaklanma bastırıldı. Yaklaşık bin mücadele yoldaşımla birlikte göğüs göğüse dövüşerek Yugoslavya topraklarına geçtim.

Burada, önce siyasi *tutuklu* sonra da siyasi *mülteci* muamelesi gördük.

O zamandan itibaren –tam on yıldır– yurtdışında siyasi mülteci ve yazar olarak resmi bildirimde bulunmadan sahte isim altında yaşıyorum, çünkü düşmanlarım beni yurtdışında da ölümle tehdit etmektedirler.

Eylül ayaklanmasından birkaç ay sonra, –o zamanki basında çıkan yazılara göre– gıyaben *ölüm cezasına çarptırıldım.* Bu mahkeme kararını hiç görmedim.

Kahramanca ayaklanmadan dolayı gurur duyuyorum! Sadece, partim ve benim o zamanlar henüz *gerçek Bolşevikler* olamadığımız için üzüntü duyuyorum. Bu nedenle ön saflarında *proletaryanın* yer aldığı bu tarihi halk ayaklanmasını *başarıyla örgütleyip yönetemedik.*

Bolşevik olmayan örgütlenmemiz, politika ve taktiğimiz, devrimci deneyim eksikliğimiz ve özellikle 9 Haziran'daki askeri faşist darbe sırasında tarafsızlık adına oportünist denilebilecek bir tavır sergilememiz, Bulgar halkının katillerine ve cellatlarına, iktidar gaspçılarına, ayaklanmayı bastırmada çok yardımcı olmuştur.

Fakat parti bundan kanlı bir ders aldı ve partinin önderliğindeki Bulgar işçi ve köylülerinin kurtuluş mücadelesi, Eylül Ayaklanması'nın büyük deneyiminin ışığında sarsılmaz bir şekilde kesin zafere doğru hızla ilerlemeyi sürdürmektedir.

Komünizmin kökünü kazımak için, hükümetin faşist çeteleri, ayaklanmadan hemen sonraki iki yıl içerisinde yirmi bin işçi, köylü ve aydını katletti. Kardeşim de tutuklandı ve polis tarafından öldürüldü. Buna rağmen komünizm, Bulgaristan'da 1923'e oranla ölçülmeyecek derecede derin ve sağlam kökler salmıştır. Bu durum, bütün diğer ülkelerde komünizmin kökünü kazımaya çalışanlar için, her tür modern Don Kişot'lar için önemli bir uyarıdır kesinlikle!

1 Ekim 1923'te Viyana'ya hareket ettim. Yugoslavya'daki eziyet altındaki mücadele yoldaşlarım için destek. Bulgaristan'da sürek avındaymışçasına takip edilen ve öldürülen yoldaşlarım için kampanya.

Burada üç ay boyunca partinin yayın organı "İşçi Gazetesi"ni redakte ettim ve yayınladım.

Bulgaristan'daki kanlı beyaz teröre karşı Bulgarca, Almanca ve İngilizce olarak iki broşür yayınladım.

1924 ilkbaharında siyasi mülteci ve yazar olarak Moskova'ya gittim ve 1926'nın sonuna kadar burada kaldım.

1927'de olası bir af nedeniyle yeniden *Viyana'ya* gittim ve 1929 sonbaharına kadar burada kaldım. Affedilmedim.

"Komünist Bayrak" parti gazetesinin yayınlanması, değişik parti gazeteleriyle ilişkiler.

1929 sonbaharında Berlin'e yerleşme. Daha az Bulgar göçmeni, dolayısıyla daha emin bir gizlilik.

İki uzun ayrılık: 1929 Kasımından 1930 Mayısına ve 1931 Aralığından 1932 Haziranına kadar Sovyetler Birliği'nde.

Son *af tasarısıyla* ilgili olarak, 1932 yazında özel olarak bu af kampanyasını örgütlemek için *Berlin'e* döndüm.

Viyana, Amsterdam, Paris'e geziler.

Alman siyasetine karışmadım –KPD (Alman Komünist Partisi) ile ilişkim olmadı. Bu çalışmam için gerekli değildi.

Sadece "İnternationale Pressekorrespondenz" ile makalelerim nedeniyle ilişkiler.

Bir Bolşevik, bir proleter devrimci olduğum doğrudur. *Proleter* devrimci olduğumun altını çizmek zorundayım, çünkü öylesine bir dönemde yaşıyoruz ki Alman veliahtı bile kendini devrimci ilan etmektedir. Öte yandan örneğin van den Lubbe gibi aklı yitik "devrimciler" de var.

Ayrıca, Bulgaristan KP Merkez Komitesi ve Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi üyesi olarak, *yönetici ve sorumlu bir komünist olduğum* da doğrudur.

Bulgar partim ve Komünist Enternasyonal'in bütün *belge, karar ve eylemlerinin her türlü sorumluluğunu üstlenmeye hazırım. Fakat tam da bu nedenden dolayı ben maceracı bir terörist, bir darbeci ve kundakçı değilim!*

Bunun yanı sıra, *proleter devrimin ve proletarya diktatörlüğünün savunucusu olduğum* tamamen doğrudur. Bunun, kapitalizmin *ekonomik krizinden* ve *savaş felaketinden çıkan tek kurtuluş yolu* olduğuna kesinlikle inanıyorum.

Proletarya diktatörlüğü ve *komünizmin zaferi* için *mücadele*, kuşkusuz yaşamımın tek içeriğidir. Komünizm için en az 20 yıl daha yaşamak ve sonra huzur içinde ölmek istiyorum. *Ancak tam da bundan dolayı bireysel terörizmin ve komploculuğun kararlı bir düşmanıyım.* Duygusal ve insancıl ya da benzeri düşüncelerden dolayı değil, Leninist öğretimiz, ben ve bütün gerçek komünistler için en yüce yasa olan Komünist Enternasyonal'in kararları ve disiplini ile düşünce birliği içinde, *devrimci amaca hizmet* bakış açısıyla proletarya devrimi ve komünizmin çıkarları açısından bireysel teröre, darbe kışkırtıcılığına karşıyım.

Gerçekten *Sovyetler Rusyası Komünist Partisinin hararetli bir taraftarı ve hayranıyım*, çünkü bu parti dünyanın en büyük ülkesini, dünyanın altıda birini yönetmektedir ve

sosyalizmi, büyük önderimiz Stalin'in liderliğinde böylesine kahramanca ve başarıyla kurmaktadır.

Fakat, iddianamenin göstermeye çalıştığı gibi *hiçbir zaman SSCB Komünist Partisi'nin Almanya'daki bir temsilcisi olmadım.* Almanya'da yasalar karşısındaki tek suçum, resmi bildirim yapmadan sahte isim altında yaşamaktan oluşuyor.

Fakat ne yazık ki başka türlü yaşamam mümkün değildi!

Reichstag'ın kundaklanması ile –ne dolaylı, ne de dolaysız olarak– *kesinlikle hiçbir* ilişkim yoktur. Kundakçı van der Lubbe'yi ilk defa bu salonda görüyorum. 28 Şubat sabahı Münih-Berlin treninde yangın haberini okurken, bunu yapanların ya *alçak provokatörler* ya da *kaçık, ve politik olarak çıldırmış kişiler olduğunu*, her durumda da Alman proletaryası ve komünizme karşı caniler olduklarını düşündüm.

Şimdi daha çok, Reichstag Yangını'nın, –bu antikomünist eylemin– provokasyon ile siyasi çılgınlığın bileşiminden doğduğunu düşünmeye eğilimliyim.

Devrimci, politik ve kişisel onuruma, halk ve komünizm düşmanı bu suça katılmış olma şüphesi altında kalmak ve suçlanmaktan daha büyük bir saldırı yapılamazdı. Beni avutan, Bulgar mücadele yoldaşlarımın, yabancı ülkelerdeki yoldaşlarımın, Alman devrimci proleterlerin ve beni az çok tanıyan herkesin *suçsuz olduğumdan bir an bile kuşku duymamasıdır*! Reichstag'ın kundaklanmasıyla, örneğin bu salonda bulunan her bir yabancı muhabir ya da sayın hakimlerin olduğu kadar bir ilgimin olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim.

Bu arada, bu suçla *hiçbir, tesadüfi, hatta çok uzaktan bile olsa herhangi bir ilişkimin* olmadığını altını şiddetle çizerek belirtmek isterim.

Ön soruşturma sırasında –20 Mart ve 30 Mayısta– iki yazılı açıklamada bulunmuş ve bunlarda savunmamla ilgili hemen hemen tüm esasları belirtmiştim.

Sorgulama tutanaklarını ise imzalamadım, çünkü bunlar

eksik ve taraflıydı. Aylarca süren ön soruşturma, –bu artık benim için son derece açıktır– gerçek suçluları bulma yeteneğini gösteremeyince, aksini gösteren gerçeklere rağmen, ne pahasına olursa olsun beni Reich Mahkemesi için bir Reichstag kundakçısı haline getirmek koşulu ve kesin amacıyla yürütüldü.

MAHKEME BAŞKANINA MEKTUP

27 Eylül'de tanık olarak ifadesine başvurulan soruşturma yargıcı Vogt ile girdiği şiddetli tartışma sonrasında Dimitrov'un söz hakkı elinden alınmıştı. Dimitrov, bu vesileyle mahkeme başkanına yazdığı bir mektupta bir savunma avukatı seçmesine izin verilmesi –Fransız avukat Villard– sorununu bir kez daha gündeme getirdi. O zamana dek Dimitrov, resmi savunma avukatının ortağı olarak yabancı bir avukata izin verilmesi olasılığı karşısında henüz kamuoyu önünde resmi savunmadan feragat etmemiş ve savunmasını kendi başına yapacağını ilan etmemişti. Bu ancak, IV. Ceza Dairesi 28 Eylül'de verdiği kararla Villard'ı savunma avukatı olarak reddetmesi üzerine Berlin'deki ilk duruşmada, 4 Ekim'de gerçekleşti.

Leipzig, 28 Eylül 1933

Sn. Reich Mahkemesi,

4. Ceza Dairesi Başkanı, Dr. Bünger

Sayın Başkan,

Duruşma sırasındaki tutumumun, istenmeyen aksama ve sürtüşmelere yol açtığı için üzgünüm. Fakat soru sorma hakkımı, propaganda amacıyla kasıtlı olarak kötüye kullandığıma dair yorumu kesinlikle reddetmek zorundayım. Reich Savcılığının kellemi istemesi karşısında, tamamıyla suçsuz bir sanık olarak, kendimi her olanaktan yararlanarak savunmak gibi doğal ve yasal bir hakka sahip olduğumu sanıyorum.

Çeşitli sorularımı, zamanlama ve usul bakımından hep uygun şekilde sormadığımı kabul ediyorum. Fakat bu ancak Alman kanunlarını yeterince bilmemem ile açıklanabilir. Ayrıca bu tür bir adli duruşmaya hayatımda ilk kez katılıyorum.

Eğer *kendi seçmiş olduğum bir avukata* sahip olsaydım, savunmam için zararlı olan bu tür davranışlardan kaçınabilirdim.

Ancak, savunma avukatları (Deçev, Giafferi, Campinchi, Torrès, Grigorov, Leo Gallagher ve Dr. Lehmann-Saarbrücken) için yaptığım tüm başvurularımın, peş peşe değişik nedenlerle Reich Mahkemesi tarafından reddedildiğini hatta Deçev'e –anlaşıldığı kadarıyla– giriş kartı bile verilmediğini hatırlatırım.

Kişi ve avukat olarak sayın *Dr. Paul Teichert'e* karşı kişisel bir güvensizliğim yoktur, fakat resmi savunma avukatı olarak rolü açısından Almanya'daki bugünkü durum göz önüne alındığında gerekli güveni duymam mümkün değil ve bu nedenle, bu sırada mutlaka hukuki olarak kimi hatalı tutumlarda bulunmuş olsam da kendimi savunmaya çalışıyorum.

Reich Mahkemesi karşısında kendi savunmamın ve –öyle sanıyorum ki– davanın normal akışının çıkarları açısından, bir kez daha –ve son defa– Reich Mahkemesi'ne, kız kardeşimden kısa bir süre önce vekalet alan avukat *Marcel Villard'a* savunmama katılması için izin verilmesi ricasıyla başvuruyorum.

Bu son teklifim de üzücü bir şekilde reddedilirse, savunmamı, yapabildiğim kadarıyla ve anlayışım doğrultusunda kendim yapmaktan başka çare kalmamaktadır.

Saygılarımla
G. Dimitrov

MAHKEME BAŞKANINA MEKTUP

Dimitrov'un mahkeme karşısındaki konuşmasının, Almanya'da yarattığı büyük etkiyi gölgelemek için nasyonal sosyalist ve aynı çizgideki Alman basını 24 Eylül'den itibaren sanığa karşı yalanlarla dolu bir kışkırtma kampanyasına başladı. Dava boyunca "Völkischer Beobachter" (Halkçı Gözlemci) ve "Leipziger Neuesten Nachrichten" gazetelerini dikkatle takip eden Dimitrov, bu kışkırtma kampanyasına bir basın açıklamasıyla karşılık vermeye karar verdi. 4. Ceza Dairesi'ne yaptığı ve aşağıda yer alan başvurusu, 3 Ekim'de şu gerekçeyle reddedildi: "Sanığın dava süresince, davanın esası hakkında basında bir açıklama yapması uygun görülmemiştir."

Leipzig, 30 Eylül 1933

Sayın Başkan,

Reichstag Yangını davasıyla ilgili basında yer alan haberlerde ne yazık ki şahsım ve 23 Eylül'de alınan ifademle ilgili birçok doğru olmayan sözler yer aldığından ekte bulunan tekzip açıklamamın "Leipziger Neuesten Nachrichten" gazetesinde yayınlanması ve Reichstag Yangını davasına katılan diğer basın mensuplarına da dağıtılması için onayınızı rica ediyorum.

Aynı açıklamayı resmi savunma avukatım Dr. Teichert'e, yayınlanması konusunda çaba göstermesi ricasıyla göndermiş bulunuyorum.

(1 adet ek)

Saygılarımla

G. Dimitrov

EK

Leipzig, 30 Eylül 1933

"Leipziger Neueste Nachrichten" Yazı Kurulu'na
Leipzig, Petersteinweg 19

Okumama izin verilen, "Leipziger Neuesten Nachrichten"de Reichstag Yangını davası üzerine yayınlanan haberde, şahsım ve 23 Eylül'de alınan ifademle ilgili birçok doğru olmayan sözler yer almaktadır.

Tutuklu olarak, *her şeyi* ve *zamanında* düzeltmek imkanına sahip olmadığım için yazı kurulundan aşağıda yer alan kısa açıklamamın yayınlanmasını rica ediyorum:

1. İddianame, başka şeylerin yanı sıra, dosyalarda yer alan bir nişanlılık davetiyesine, –sayın soruşturma yargıcı Vogt'un 28 Eylül tarihli duruşmada bizzat doğruladığı gibi– ön soruşturma sırasında *kontrol edilmeyen* ve tarafıma *hiç gösterilmeyen* bir karta dayanarak sözde nişanlanmış olduğum iddiasını içeriyor. Bu bağlamda Reich Mahkemesi Üyesi Vogt, şahsımı rencide edebilecek bir tarzda yorumlanabilecek, sözümona "geniş bir bayan tanıdık çevrem"le ilgili imalarda da bulunmuştur.

Partim ve Komünist Enternasyonal dışında, Reich Mahkemesi'ne dahi kimseye özel hayatım hakkında hesap vermek gibi bir yükümlülüğümün olmamasına karşın, siyasi savunmamın özel ayrıntılar nedeniyle etkilenmemesi için, Alman ve yabancı hukukçulardan oluşan bir komisyonun bu sorunun araştırılmasıyla görevlendirilmesini talep ediyorum. Bu komisyon, iddianameden ve var olan bütün dosyalardan hareketle Almanya'daki özel yaşamımı (nişanlanma masalları dahil) ciddi bir incelemeden geçirmeli ve elde ettiği sonuçları bir resmi tebliğ yoluyla kamuoyuna duyurmalıdır.

2. Bulgaristan'daki tüm sabıkalarımın politik nitelikte olduğuna, cezaların Bulgaristan'da sıkıyönetim koşullarında gıyabımda verildiğine ve bu cezaların doğrudan ve dolaylı olarak Eylül 1923'teki halk ayaklanmasıyla bağlantılı olduğuna ilişkin daha önce Reich Mahkemesi önünde yaptığım açıklamayı tekrarlıyorum.

Bu sorunla ilgili olarak Reich Mahkemesi ve Bulgaristan Hükümeti önünde Reichstag Yanığını davasının kapanmasından sonra, Bulgar Mahkemesi ve Bulgar halkı karşısında Eylül 1923'e kadar Bulgaristan'daki tüm politik faaliyetlerim hakkında ve de 1923 ile 9 Mart 1933 (tutuklanma tarihim) yılları arasında yurtdışında yürüttüğüm faaliyet hakkında hesap vermek üzere Bulgaristan'a dönmeye (ya da oraya götürülmeye) hazır olduğumu ilan ediyorum. Bunun için sadece bir tek, son derece doğal bir şart öne sürüyorum: *Özgür ve halka açık bir yargılama!*

3. Soruşturma yargıcının, sorgu tutunaklarında bir düzeltme talep etmediğime ilişkin iddiasına gelince, kendisine sürekli olarak, ifadelerimi bizzat yazılı vereceğimi ve bu ifadelerin tam sorumluluğunu üstleneceğimi ancak kendisinin hazırladığı sorgu tutanaklarının sorumluluğunu reddedeceğimi söylediğimi ve vurguladığımı açıklıyorum. Bugün de 20 Mart ve 30 Mart tarihinde yaptığım yazılı açıklamalardan sadece tek bir sözcük değil, tek bir virgül dahi geri almamaktayım!

G. Dimitrov

MAHKEME BAŞKANINA MEKTUP

Davanın birinci bölümünde mahkeme, Torgler'in avukatı Dr. Sack'ın etkin desteğiyle, iddia makamını son derece rahatsız eden "Kahverengi Kitabı"* çeşitli tanık ifadeleriyle çürütme girişiminde bulunmuştu. Dimitrov, içeriğini bilmediği bu kitabın işleniş tarzından, savunması için önemli bir malzeme olduğu sonucunu çıkardı ve okumak üzere bu kitabın kendisine verilmesini talep etti. Bu talebini içeren dilekçeyi verdiği Dr. Teichert gözle görülür bir korkuyla onu üst makamlara iletmeyi reddetmişti. Böylece Dimitrov, bu dilekçesini doğrudan mahkeme başkanına iletmek zorunda kaldı. 4. Ceza Dairesi ancak 16 Ekim günü bu konuda –elbette reddeden– bir karara varabilmiş ve şu gerekçeyi öne sürmüştür: "'Komünist propaganda içerdiğinden dolayı Kahverengi Kitap'ın cezaevi düzeninin korunması bakımından sanık Dimitrov'a verilmesi uygun görülmemiştir."

Leipzig, 8 Ekim 1933

Sn. Reich Mahkemesi
4. Ceza Dairesi Başkanı Dr. Bünger

Sayın Başkan,

Ana duruşmanın ilk gününden beri, Reichstag Yangını meselesi üzerine yazılmış "Kahverengi Kitap" isimli bir kitaptan, gerek iddia makamı gerekse savunma makamı sık sık alıntılar yapmış ve bunları çürütmelerde kullanmıştır.

Reich Savcılığı ve savunma tarafından şimdiden duruşmaya konu olmuş, kamuoyuna açık bir yayının içeriğinden sa-

* "Kahverengi Kitap", Reichstag Yangını ve Nazi terörü üzerine "Hitler Faşizmi Kurbanlarına Yardım Komisyonu"nun raporunu kapsamaktadır. İlk kez 1 Ağustos 1933'te Almanca olarak yayınlanır. Leipzig Duruşması'nın başlamasından önce Kahverengi Kitap 17 dilde yayınlanmıştır. Antifaşist eylemi kolaylaştıran kitabın Almanya'da yayılması ve okunması yasaklanmıştır.

nıkların haberdar olmaması benim açımdan anlaşılır değildir.

Sayın başkan, sanık ve Reichstag Yangını davasının bir katılımcısı olarak, bedeli tarafımdan ödenmek üzere bu kitabın, Bulgar sanıkların resmi avukatı Dr. Teichert aracılığıyla tarafıma ulaştırılmasına izin vermenizi rica ediyorum.

Saygılarımla,

G. Dimitrov

MAHKEME BAŞKANINA MEKTUP

11 Ekim'de Dimitrov, söz hakkı elinden alındıktan sonra, "Burada sadece sanık Dimitrov olarak değil, aynı zamanda sanık Dimitrov'un savunucusu olarak da bulunuyorum." şeklinde bir açıklamada bulunduğu için ikinci kez duruşmadan uzaklaştırıldı. Bu olayın ardından mahkeme başkanına yazdığı mektup, daha o sırada elde ettiği üstünlüğü ve sağlam duruşuna tanıklık etmektedir. Aşağıda yer alan bu mektup, karanlıkta kalmış, sonraları büyük bir üne kavuşan Reichstag Yangını "Mephisto"sunun* ilk kez anılması nedeniyle de dikkate değerdir. Davaya katılmama tehditi, bir süre için duruşmalardan çıkarılmaların yaşanmaması başarısını getirdi.

Leipzig, 12 Ekim 1933

Sn. Reich Mahkemesi
4. Ceza Dairesi Başkanı Dr. Bünger

Sayın Başkan,

Reich Mahkemesinin, talep ettiğim sekiz savunma avukatının hepsini reddetmesi üzerine, kendimi *tek başıma* –yapabildiğim kadarıyla ve anlayışım doğrultusunda– savunmaktan başka çarem kalmadı. Bundan dolayı, Reich Mahkemesi karşısına çifte bir nitelikle çıkmak zorunda bırakıldım: Birincisi *sanık Dimitrov olarak* ve ikincisi *sanık Dimitrov'un savunucusu olarak*.

Hem sanık hem de kendi kendimin savunucusu olarak, davacılar ve onları görevlendirenler için can sıkıcı ve rahatsız edici olduğumu kabul ediyorum. Ancak elimden başka bir şey gelmez. İddia makamı, beni tamamıyla haksız yere

* *Mephisto, iblis:* Goethe'nin "Faust"unda bir kahraman –çev.

Reichstag'ın yedek kundakçısı olarak Reich Mahkemesi-'nin sanık sandalyesine oturtacak kadar dikkatsiz davrandıktan sonra, şimdi dikkatsizliklerinden kaynaklanan bu can sıkıcı duruma tahammül etmek durumundadır. Çorbayı pişirdiler, şimdi pişirdiklerini yemeleri de gerekiyor. Tadı hoşlarına gitsin gitmesin, bu benim sorunum değil; bu beni hiç ilgilendirmiyor.

Reichstag Mahkemesi karşısına, kışladaki bir er olarak ya da toplama kampındaki bir savaş tutuklusu olarak değil, bir siyasi sanık olarak çıktığımı düşünüyorum.

Van der Lubbe'nin bu davada yalnızca Reichstag Yangını-Faust'unu temsil ettiğinden ve arkasında kuşkusuz bir Reichstag Yangını-Mephisto'sunun durduğundan kesinlikle eminim. Zavallı "Faust" şimdi Reichstag Mahkemesi'nin bölmeleri karşısında duruyor, ancak "Mephisto" ortadan kaybolmuş durumda.

Tesadüfi ve suçsuz bir sanık olarak, dahası bir komünist ve Komünist Enternasyonal üyesi olarak, Reichstag Yangını meselesinin her açıdan, en ince ayrıntısına kadar açıklığa kavuşturulması ve kundaklanmanın ortadan kaybolmuş Mephisto'sunun gün ışığına çıkarılması benim için son derece büyük bir önem taşıyor.

Ana duruşmadaki sorularım *sadece ve sadece bu amaca hizmet etmektedir, başka bir şeye değil.* Reich Mahkemesi önünde propaganda yapmaya ihtiyacım yok. Yok çünkü, en iyi komünizm propagandası yapılmış durumda, benim tarafımdan değil, aksine suçsuz komünistlerin Reichstag kundakçıları olarak suçlanması ve Sayın Dr. Parisius'un "klasik" iddianamesi tarafından.

Kendimi savunmak ve ana duruşmaya sanık ve kendi kendimin savunucusu olarak aktif bir şekilde katılmak en doğal hakkımdır. Reich Mahkemesi'nin oturumlarından ve keşiflerden her türlü uzaklaştırmanın beni bu bakımdan

sindirmeye yetenekli olmadığı aşikardır. Özellikle en önemli oturum ve keşiflerden uzaklaştırılmam –ki bu başlı başına savunma hakkımın açıkça gasp edilmesi anlamına gelmektedir– dünyaya, davacılarımın kendilerine bu meselede pek de güvenmediklerini göstermekle kalmayacak, ayrıca birçok tarafsız kişinin gözünü de açacaktır ve bunlar bu nedenle komünist propagandaya yeni malzeme vermeye son derece uygundur.

Benim için katlanılamaz olan bu tutum sürdürüldüğü taktirde, kendimi, –şunu açıkça söylemeliyim ki– sonuçları ne olursa olsun Reich Mahkemesinin karşısına çıkmanın artık bir anlamı olup olmadığını düşünmeye zorunlu hissedeceğim.

Saygılarımla,
G. Dimitrov

DELİL İKAMESİ İÇİN DİLEKÇE

Tutuklanmasının ilk gününden beri Dimitrov, Reichstag Yangını'nı, "siyasi provokasyon ile siyasi çılgınlıktan oluşan bir bileşim" olarak nitelemiş ve van der Lubbe'yi bir piyon olarak tanımlamıştır. Dava sürecinde, yangının arkasındaki nedenlere ilişkin bu doğru görüşü somutlamayı başardı. Van der Lubbe'nin Neukölln'de yaptığı konuşmaların iddianame tarafından özellikle öne çıkarılmasının soruşturmayı yanlış bir yöne kanalize etmek amacını taşıdığını anladı. İddianamede iki satırla geçiştirilen van der Lubbe'nin Henningsdorf'taki polis yatakhanesinde bulunmasından ilk kez söz edildiğinde Dimitrov, "kundaklamanın perde arkasına ulaşan köprünün burada çatıldığını" fark etti. Van der Lubbe'nin sorgusunun bir kısmını yürüten Polis Komiseri Bunge'nin ifadesinin alındığı 30 Ekim günü Dimitrov aniden Lubbe'nin Henningsdorf'ta bulunuşunun araştırılıp araştırılmadığını sordu. Bunge'nin kaçamak bir yanıt vermesi üzerine Dimitrov'un sunduğu aşağıdaki dilekçesini mahkeme, Reich Baş Savcısının tüm itirazlarına rağmen kabul etti.

(30 Ekim 1933'teki duruşmada sunuldu)

Van der Lubbe'nin Hennigsdorf Polis Karakoluna gitmesi ve 26 Şubat gecesini buradaki polis yatakhanesinde geçirmesi araştırılmadığından dolayı, o zamanlar Lubbe'yi gören söz konusu polis memurlarıyla yatakhane görevlilerinin tanık olarak çağrılmasını öneriyorum.

Geç kalınmış olunmasına rağmen,

1) Van der Lubbe'nin Henningsdorf'ta kimlerle ilişkiye girdiği; ve

2) o akşam, gece ve ertesi sabah Henningsdorf'ta neler yaptığı saptanmaya çalışılmalıdır.

G. Dimitrov

DELİL İKAMESİ İÇİN DİLEKÇE

Van der Lubbe'nin geçmiş yaşamının araştırılmasıyla görevli olan polis komiseri Heisig, ilk ifadesinde, van der Lubbe'nin Hollanda Komünist Partisi'yle sürekli bir ilişki içinde olduğuna dair beyanlarda bulunmuştu. Heisig'in adını andığı Hollandalı kişiler, basında Heisig'in açıklamalarını yalanlamış olduklarından habersiz olarak Dimitrov, 3 Kasım'da mahkemeye aşağıdaki dilekçeyi sunmuştur. Mahkeme bu dilekçeyi kabul etti ancak tanıklar hiçbir zaman mahkemeye çağrılmadı.

3 Kasım 1933

Van der Lubbe'nin Hollanda Komünist Partisi'nden ihraç edildikten sonra bu kişinin partiyle ilişkisini sürdürdüğü, hatta kendisine verilen çeşitli görevleri yerine getirdiğine dair yapılan iddialara ilişkin, Hollanda Komünist Partisi Başkanı, Milletvekili *Louis de Visser'in* mahkeme tarafından tanık olarak dinlenmesini talep ediyorum.

Kanıtlanacak konular:

1) Van der Lubbe'nin daha birkaç yıl önce anarşist davranışlarından ötürü partiden ihraç edildiği doğru mudur?

2) Van der Lubbe'nin partiye karşı düşmanca tavır içinde olduğu doğru mudur?

3) Van der Lubbe'nin birkaç yıldır parti ile hiçbir ilişki içinde olmadığı ve kendisine parti tarafından hiçbir görev verilmediği doğru mudur?

Ayrıca, ağır ceza komisyonunun, van der Lubbe'nin Hollandalı arkadaşları olarak andığı *Albada, Hegefeld ve Vink*'in tanık olarak dinlenmelerini talep ediyorum.

Kanıtlanacak konular:

1. Van der Lubbe, Hollanda'da hangi politik görüşlere sahipti?

2. Hollanda'da kendisini "Internationale Kommunisten" (Enternasyonal Komünistler) olarak adlandıran grupla ne tür ilişkileri vardı?

3. Hollanda Komünist Partisi ile bu grup arasında ne tür ayrılıklar vardı ve halen var?

Saygılarımla,
G. Dimitrov

TANIK GÖRİNG'İN SORGUSUNDAN

4 Kasım 1933 tarihli duruşmada Dimitrov ile Prusya Başbakanı ve İçişleri Bakanı Göring arasında çıkan tartışma steno ile kaydedilmiş duruşma tutanağından kısaltılarak alınmıştır.

Dimitrov: Tanık Kont Helldorf ifadesinde burada, 27 Şubat akşamı saat 11:00-12:30'a doğru, kendi inisiyatifi ile, Berlin'deki tüm komünist ve sosyal demokrat liderlerin derhal tutuklanması için emir verdiğini söyledi. Şunu soruyorum sayın başkan, sayın başbakan: Kont Helldorf, Sayın Göring ile Reichstag kundaklanmasıyla ilgili olarak alınacak önlemleri konuşmuş mudur yoksa konuşmamış mıdır?

Göring: Bu soruya aslında daha önceki açıklamalarımda yanıt verilmişti. Kont Helldorf yangını duyunca, hepimiz gibi, bu işin tamamen Komünist Partisi'nin eseri olduğuna açıkça kanaat getirmişti. En yakın çalışma arkadaşlarına emirleri vermiştir. Fakat bir kere daha belirtirim ki, elbette onu odama çağırtıp, SA'larını da emrimize vermesi gerektiğini, çünkü şimdi herkesin tutuklanması gerektiğini söyledim. O da bana, sanırım, zaten bu yönde bazı emirler vermiş olduğunu bildirdi. Böylece ben, onun verdiği ancak henüz yürürlüğe konmamış emirleri üstlendim ve devlet otoritesiyle pekiştirdim.

Dimitrov: Ben sadece, saat 11 ile 12 arasında Kont Helldorf ve Başbakan Göring arasında özel bir görüşmenin geçip geçmediğini öğrenmek istiyorum.

Göring: Bunu az önce duydunuz ya, evet *(Başkan: Bu soruya daha önce yanıt verilmişti!)* akşam, Kont Helldorf buraya geldikten sonra yanıma da geldi tabii.*

Dimitrov: Nasyonal sosyalist Reichstag milletvekilleri sayın Karwahne ve sayın Frey'in şahit olarak burada ver-

* Helldorf, mahkeme önünde yemin ederek verdiği ifadede Göring'le yaptığı bu görüşmeyi inkar etmişti.

dikleri ifadelerinde, saat 11:00 civarında Reichstag Yangını'yla alakalı olarak (Prusya) İçişleri Bakanlığı'na gittiklerini ve kendilerinin ve Avusturyalı nasyonal sosyalist Kroyer'in, yangın günü Torgler ile Van der Lubbe'yi bir arada gördüklerini bildirdiklerini ifade etmişlerdir. Bu Reichstag milletvekilleri Başbakan Göring ile konuşmuşlar mıdır?

Göring: Hayır.

Dimitrov: Başbakan, sayın Karwahne ile sayın Frey'in böyle bir bilgi verdiklerini ya da vermek istediklerini biliyor muydu?

Göring: Bilgi vermelerinden sonra öğrendim. En belirleyici ve en önemli ifadelerden biri olduğu için bana iletildi tabii ki.

Dimitrov: Bunun ne zaman olduğunu öğrenebilir miyiz?

Göring: Öğleden önce ya da belki de öğleden sonra.

Dimitrov: Yani, öğleden önce mi, yoksa öğleden sonra mı?

Göring: Bu açıklamaların bana kesin olarak ne zaman sunulduğu, Bakanlık Danışmanı Diehls'in* dinlenmesiyle ve onun tuttuğu tutanaklardan saptanabilir.

Dimitrov: Sayın Başbakana şunu hatırlatmak isterim ki, Sayın Karwahne, Sayın Frey ve Sayın Kroyer, bu konuyla ilgili soruya verdikleri yanıtta, bu bildirimi geceyarısı civarında yaptıklarını kesin olarak ifade etmişlerdir.

Göring: Bu üç kişi açıklamalarını bakanlıkta memurlara yapmışlardır, bana değil. İnsanların ne zaman içeri girdiklerini koklayamam ya da göremem. Bu olay gece veya ertesi gün öğleden evvel de olmuş olabilir, hatırlamıyorum. Fakat bunun saptanması her zaman için mümkündür.

Dimitrov: 28 Şubat'ta sabah gazetelerinde Başbakan Göring'in, Reichstag Yangını ile ilgili olarak basına yaptığı bir açıklama yer aldı. Burada, Reichstag'ın kundaklanmasının Komünist Partisinin işi olduğu, Torgler'in bu işe katıldığı ve

* Gestapo'nun eski şefi.

ayrıca tutuklanan Hollandalı komünist van der Lubbe'nin üstünden, pasaportunun dışında bir de parti üyelik kartı bulunduğu yazılıydı. Soruyorum: Başbakan Göring o sırada, van der Lubbe'nin parti kartı taşıdığını nereden biliyordu?

Göring: Şimdiye kadar bu dava ile pek ilgilenmediğimi söylemek zorundayım, yani bütün yazılanları başından sonuna okumadım. Yalnız okuduklarımdan, sizin *(Dimitrov'a yönelerek)* çok zeki biri olduğunuzu gördüm. Bu yüzden, şimdi bana sorduğunuz sorunun da çoktan açıklığa kavuşturulmuş olduğunu sanıyordum. Az önce söyledim: Ben oraya buraya koşup insanların ceplerini karıştırıp içinde neler olduğuna bakmıyorum. Bilmiyorsanız söyleyeyim, emrimde polisim var, ve bilmiyorsanız söyleyeyim, bütün suçluların üstünü polis arar, ve bilmiyorsanız söyleyeyim, bulduklarını da bana bildirir.

Dimitrov: Van der Lubbe'yi tutuklayan ve sorguya çeken üç polis memuru, birbiriyle örtüşen ifadelerinde Lubbe'nin evinde bir parti üyelik kartı bulunmadığını söylediler. Kimlik ile ilgili açıklamanın Göring'in açıklamasına nasıl girdiğini öğrenmek istiyorum.

Göring: Bunu kesinlikle söyleyebilirim. Bu açıklama bana resmi olarak yapıldı. İlk gece memurlar tarafından hemen doğrulanamayacak bilgiler verildiyse ve bir tanığın ifade protokolünde böyle bir kimlikten söz edilmiş ve bu bilgi henüz kontrol edilememişse ve memur belki bunu gerçek olarak kabul etmişse, o zaman doğal olarak bu bilgi bana bildirilmiştir. Basına bu açıklamayı ertesi gün öğleden önce yaptım; elbette o zaman soruşturma henüz tamamlanmamıştı. Yani, memurun yanıldığı, daha doğrusu henüz kontrol etmediği bu bilgi bana tutanakla sunulmuşsa, bilmiyorum. Aslında artık önemini kaybetmiştir, çünkü burada dava süresince van der Lubbe'nin böyle bir kimliği olmadığı ortaya çıkmışa benziyor. Önemli olan da budur.

Dimitrov: Sayın Göring, Prusya Başbakanı ve İçişleri

bakanı ve Reichstag Başkanı olarak, polisin van der Lubbe'nin suç ortaklarını derhal bulmasına ilişkin çeşitli önlemler aldığını ve elbette –bunu kendisi burada söylemiştir– bakanlığından ve polisinden sorumlu olduğunu söylüyorum, doğru mu?

Göring: Elbette!

Dimitrov: Soruyorum: İçişleri Bakanı 28 ve 29 Şubat ya da takip eden günlerde, van der Lubbe'nin Berlin'den Hennigsdorf'a giderken izlediği yolu, Hennigsdorf Polis karakoluna gelişi, Hennigsdorf polis yatakhanesinde gecelemesi ve burada iki kişiyle buluşmasının araştırılması konusunda ne yapmıştır, sizin polisiniz, bu yolların araştırılması, van der Lubbe'nin suç ortaklarının saptanması için ne yapmıştır?

Başkan: Soruyu yeterince uzun sordunuz!

Dimitrov: Yeterince açık!

Başkan: Yeterince uzun!

Göring: Dikkat ettiyseniz bir bakan olarak, izleri bir dedektif gibi takip etmeyeceğimin doğal olduğunu söylemiştim; bütün bunları en ince ayrıntılarına kadar araştırmak için polisim var. Ve suçlunun van der Lubbe olduğu tespit edilir edilmez polis bulguların hepsini, bana bile değil, savcıya iletmek zorundadır. Ben sadece bu soruşturmanın olabildiğince hızlı, en titiz bir şekilde yürütülmesi için emir verdim; ama ayrıca sürekli olarak Lubbe'nin suç ortaklarının olması gerektiğine –bu benim için de açık– ve bu serserilerin en kısa sürede tutuklanması gerektiğine dikkat çektim. Bunları emrettim.

Dimitrov: Siz Prusya Başbakanı ve İçişleri Bakanı olarak, kundakçıların komünistler olduğuna *(Göring:* Evet!) ve bu eylemi Almanya Komünist Partisi'nin *(Göring:* Evet!) gerçekleştirdiğine, Almanya Komünist Partisi'nin bu uğurda, van der Lubbe gibi yabancı bir komünisti kullandığına ve bu tür başka unsurlar da bulduğuna dair bir açıklamada, yani Alman ve bütün dünya kamuoyuna bir açıklamada bulunduktan sonra, tarafınızdan açıklanan bu görüşün

polis soruşturmasını ve ardından da adli soruşturmayı belli bir kanala yönlendirdiği doğru değil midir ve gerçek Reichstag kundakçılarını bulmak için başka ihtimallerin araştırılması (*Göring:* Yani...) olasılığı sizin tarafınızdan, açıklamanız nedeniyle ortadan kaldırmamış mıdır?

Göring: Ne demek istediğinizi anlıyorum. Mesele burada da çok açık. Polisin, bir suç karşısında, soruşturmasını, ortaya çıkan izleri, nereye varırsa varsınlar, her yönde takip etmesi gibi yasalarça belirlenmiş bir görevi vardır. Fakat ben polis memuru değilim. Sorumlu bir bakanım ve bakan olarak benim için küçük serserileri tek tek ortaya çıkarmak pek önemli değildir, aksine bu suçtan sorumlu olan partiyi, dünya görüşünü ortaya çıkarmak önemlidir. İçiniz rahat olsun, polis bütün izleri takip edecektir. Ama benim ortaya çıkarmak zorunda olduğum şey şudur: Söz konusu olan sivil bir suç mudur, yani siyasi atmosferin dışındaki bir suç mudur, yoksa siyasi bir suç mudur? Bu siyasi bir suçtu ve aynı anda suçlunun sizin partiniz olduğu benim için tamamıyla açıklık kazanmıştır. Partiniz canilerden oluşan, yok edilmesi gereken bir partidir!

Başkan: (Dimitrov'a hitap ederek) Adli görüşten bahsettiğiniz şekli red... az önce siz de aynını yapmadınız mı? Adli görüş?

Dimitrov: Hayır, hayır, (*Başkan:* Hayır?) ben sayın başkan, polis soruşturmasının ve ardından da adli soruşturmanın özellikle böylesi politik bir anlayış tarafından etki altında ve esas olarak bu yönde (*Göring:* Sanık Dimitrov!)... Bu yüzden soruyorum.

Göring: Şunu da itiraf ederim ki; bu yönde etkilendiyse, sadece doğru yönde etkilenmiştir.

Dimitrov: Bu sizin görüşünüz, benim görüşüm ise bambaşka!

Göring: Tabii, ama belirleyici olan benimkidir!

Başkan: Evet, böyle sürdürürseniz... Dimitrov!

Dimitrov: Ben sanığım, anlaşıldı.

Başkan: Sadece soru sorma hakkına sahipsiniz.

Dimitrov: Peki, devam ediyorum sayın başkan. Sayın İçişleri Bakanı Göring, dediği gibi "yok edilmesi gereken" bu partinin dünyanın altıda birini yönettiğini biliyor mu? Bu Sovyetler Birliği'dir. (*Göring:* Ne yazık ki!) Bu Sovyetler Birliği, Almanya ile diplomatik, siyasi ve ekonomik ilişki içerisindedir. Siparişleri, ticari siparişleri sayesinde yüz binlerce Alman işçisi çalışabiliyor ve çalışacaktır. Bu biliniyor mu? Biliyor musunuz ki...

Göring: Biliyorum (*Dimitirov*: İyi!) Öncelikle bunları biliyorum ve söz konusu Rus senetlerinin karşılığının da çıktığını bilmeyi daha çok isterdim. Bu, bu siparişlerle gerçekten işçilerin çalıştırılmasını sağlayabilecekti. Ayrıca şunu söyleyeyim: Burada söz konusu olan yabancı bir güçtür. Rusya'da neler olduğu beni ilgilendirmiyor. Beni ilgilendiren Almanya Komünist Partisi'dir ve Reichstag'ı ateşe vermek için buraya gelen yabancı komünist canilerle ilgileniyorum. (Salondan bravo sesleri)

Dimitrov: Evet, bravo, bravo! Elbette bravo derler. Almanya'da Komünist Parti'ye karşı mücadele etmek hakkınızdır! Almanya'daki Komünist Partinin de, illegal yaşamak ve hükümetinize karşı mücadele etmek hakkıdır ve size karşı mücadele edecektir. Bu, güçler arasındaki denge sorunudur ama hak sorunu değildir.

Başkan: Dimitrov, ama ben sizi, burada komünist propaganda yapmaktan men ederim (*Dimitrov:* O da nasyonal sosyalizminkisini yapıyor!) Bu beni hiç ilgilendirmez. Sizi kesinlikle men ederim; bu salonda komünist propaganda yürütülmeyecek, ve az önce yaptığınız buydu.

Dimitrov: Sayın başkan son sorumla ilgili olarak şu sorunun açıklığa kavuşturulması gerek: Parti ve dünya görüşü. Sayın Başbakan Göring, Sovyetler Birliği gibi bir yabancı gücün ve bu güçle ilişkili olarak bu ülkenin istediği her

şeyi yapabileceğini, fakat Almanya'da Komünist Partisi'ne karşı olduğunu söyledi. Gerçek bir dünya görüşü! Bu Bolşevik dünya görüşü, dünyanın en büyük ve iyi ülkesi olan Sovyetler Birliği'nde iktidardadır. Bunu biliyor musunuz?

Göring (bağırarak): Şimdi ben size, Alman halkının ne bildiğini söyleyeyim. Alman halkı sizin burada küstahça davrandığınızı ve buraya geldiğinizi, Reichstag'ı yaktığınızı ve sonra bir de Alman halkına karşı böyle küstahlıklara kalkıştığınızı bilmektedir. Ben buraya, sizin tarafınızdan suçlanmaya gelmedim. Benim gözümde siz çoktan darağacında olması gereken bir canisiniz.

Başkan: Dimitrov, size daha önce de burada komünist propaganda yapmamanızı... (Dimitrov konuşmaya çalışıyor) Şimdi tek kelime daha ederseniz yine atılacaksınız. Komünist propaganda yapamazsınız, ikinci kez yaptınız, dolayısıyla şimdi sayın tanığın böyle heyecanlanmasına da şaşırmamanız gerekir. Propaganda yapmayı en katı şekilde yasaklıyorum. Soracak sorunuz varsa, yalnız dava ile ilgili şeyler sorabilirsiniz... o kadar!

Dimitrov: Sayın Göring'in açıklaması beni son derece memnun etmiştir.

Başkan: Memnun olun veya olmayın, benim için bunun hiçbir önemi yok. (*Dimitrov:* Son derece memnun! Sayın Başkan soru soracağım!) Son sözlerinizden dolayı sözünüzü kesiyorum. Oturun! (*Dimitrov:* Dava ile ilgili soru sormak hakkım) Bu sorularınızdan sonra sözünüzü kesiyorum.

Dimitrov: Bu sorulardan korkuyor musunuz, sayın İçişleri Bakanı?

Göring : Elime düştüğünüzde, buradan, mahkeme salonundan çıktığınızda asıl siz korkacaksınız! Alçak herif!

Başkan: Dimitrov üç günlüğüne duruşmalardan men edilmiştir. Derhal dışarı çıkartın onu! (Dimitrov, salondan dışarı çıkartılır.)

DAVANIN POLİTİK BÖLÜMÜ İÇİN DİLEKÇE

İddianameyi incelerken Dimitrov, tutuklandıktan hemen sonra ve yazılı açıklamalarında ifade ettiği şeyin gerçek olduğunu gördü: Reichstag Yangını ve davanın politik gayesi, Almanya Komünist Patisi ve Komintern'i sanık sandalyesine oturtmak ve komünizmin yok edilmesi operasyonuna gerekçe sağlayacak malzeme oluşturmaktı. Dolayısıyla iddianamenin ve davanın "politik bölümü" olarak adlandırılabilecek kısmı özel bir anlam kazanıyordu. Burada, komünistlerin Şubat sonu için silahlı bir ayaklanma hazırlığı içinde olduğu ve bu ayaklanmanın "başlama işaretinin" Reichstag Yangını olarak belirlendiği kanıtlanmaya çalışılacaktı. Dimitrov, bütün dava boyunca, tanıklara (Kont Helldorf, Prof. von Armin, Göring, Goebbels vb.) sorular yönelterek bu iddiayı çürütmek için her fırsatı değerlendirdi. Bütün tanıklar, gerçekten de iddianamenin bu iddiası için somut dellilerin var olmadığını açıklamak zorunda kaldılar. 4 Kasım'da Göring'in tanık olarak ifade verirken aynı iddiayı bir kez daha öne sürmesi üzerine Dimitrov, bu iddianın temelsizliğinin kanıtlanması için ilk dilekçesini verdi. Gerekli belgelerin ilgili bakanlıklardan alınıp incelenmesini talep eden bu dilekçeyi, özellikle davanın politik bölümü boyunca aynı amacı taşıyan başka dilekçeler de takip etti.

6 Kasım 1933

Sn. Reich Mahkemesi
4. Ceza Dairesi Başkanı, Dr. Bünger

Sayın Başkan,

Ceza Dairesi'nin delil ikamesi için aşağıdaki dilekçem hakkında karar vermesini rica ediyorum:

Delillerin kabulü için dilekçe

İddianamenin, Reichstag Yangını'nın silahlı bir komünist

ayaklanmayı başlatma işareti olarak görülmesi gerektiğine dair bilinen sav ve Prusya Başbakanı ve İçişleri Bakanı sayın Göring'in daha 1 Şubat'tan itibaren KPD'nin silahlı eylemlere girişmesini beklediğine dair açıklamasıyla ilgili olarak, Prusya Bakanlar Kurulu Özel Kaleminden, Prusya İçişleri Bakanlığı'ndan, Savaş Bakanlığı'ndan ve Berlin Emniyet Müdürlüğü'nden o tarihte, bu konuyla ilgili alınan tedbirleri içeren resmi belgelerin sağlanmasını talep ediyorum.

Bu belgelerin yardımıyla (Bakanlar Kurulu kararları, Savaş ve İçişleri Bakanlığı'nın genelgeleri, Emniyet Müdürü'nün talimatları vb.) şu noktalar aydınlatılmaya çalışılmalıdır:

1. İlgili devlet kuruluşları ve devletin silahlı güçleri, 1 Şubat ve 5 Mart (Reichstag seçimlerinin tarihi) tarihleri arasında, özellikle Reichstag Yangını'ndan bir akşam önce, yangından sonraki gece ve bir sonraki gün, belirli bir silahlı ayaklanma beklentisiyle gerçekten alarm durumunda mı bulunuyorlardı; evet ise, o tarihte kimlerden böyle bir tehlike bekleniyordu ve o günlerde böyle bir ayaklanmanın ya da başka türdeki silahlı eylemlerin saptanıp saptanmadığı.

2. O zamanlar alınan tüm tedbirler, aksine, komünist, sosyal demokrat ve diğer muhalefet partilerinin seçim kampanyalarını bastırmaya yönelik (kitlesel tutuklamalar, basın yasakları, seçim materyallerine el konulması, parti ve seçim bürolarının kapatılması, muhalif seçmen kitlesinin sindirilmesi vb.) ve bunların ilk planda kimilerinin Bolşevik ve Marksist veba olarak adlandırdığı şeyin kökünü kazımaya yönelik değil miydi ve Reichstag Yangını tam da bu amaçla özellikle uygun bir fırsat olarak değerlendirilmemiş miydi?

G. Dimitrov

TANIK GOEBBELS'İN SORGUSUNDAN

Mahkeme, nasyonal sosyalist Bakan Göring gibi Goebbels'i de tanık olarak dinlemekle, kamuoyunu etkilemeye çalışmış, fakat bu girişim Dimitrov tarafından yine parlak bir şekilde boşa çıkarılmış ve onu kamuoyu önünde rezil etmiştir. 8 Kasım 1933'te Goebbels'in katıldığı duruşmanın steno ile alınmış tutanağı aşağıda kısaltılarak verilmiştir.

Dimitrov: Tanık, Bakanlar Kurulunun oy birliği ile aldığı karara dayanarak, Reichstag Yangını'nın, KPD tarafından başlatılacak silahlı bir ayaklanma işareti olduğunu açıklamıştır. 26 veya 27 Şubat'ta veya Reichstag Yangını'nı takip eden günlerden birinde, Bakanlar Kurulu'nun, Alman proletaryası ve Komünist Partisi tarafından beklenen silahlı ayaklanmaya karşı, tüm kurumların ve tüm silahlı güçlerin alarma geçirilmesine ilişkin bir karar alıp almadığını öğrenmek istiyorum. *Böyle bir karar,* resmi bir belge var mıdır, yok mudur?

Goebbels: Bu emniyet müdürünün işiydi.

Dimitrov: Tanık, o zamanlar Emniyet Müdürlüğü'nde ve Savaş Bakanlığı'nda, beklenen komünist ayaklanmaya karşı *silahlı güçlerin* alarma geçirilmesi talimatının verilip verilmediğini biliyor mu?

Goebbels: Öyle zannediyorum ki, Dimitrov beni Emniyet Müdürü ya da Savaş Bakanı ile karıştırmaktadır. Oysa ben Propaganda Bakanıyım ve savaş yöntemleriyle hiçbir ilgim yok. Emniyet Müdürü'nün gereken tedbirleri almış olduğunu sanıyorum, Savaş Bakanı ise herhalde almamıştır. Sayın Dimitrov, Alman ordusunun harekete geçirilmesi ge-

rektiğini düşündüğüne göre, bizdeki komünist tehditi fazla büyük ve tehlikeli görüyora benziyor. Bizdeki komünistleri bir anda silivermek için SA ve SS'i harekete geçirmek tamamıyla yeterlidir.

Başkan: Tanığın, yetkili olmadığı konularda bilgi vermek zorunda olmadığı görüşüne tamamen katılıyoruz.

Dimitrov: Daha sonra bu konu ile ilgili olarak delil ikamesi için bir dilekçe sunacağım. Fakat, Reich Propaganda Bakanı ve NSDAP'nin (Alman Nasyonal Sosyalist İşçi Partisi) propaganda yöneticisi olarak tanık, Reichstag Yangını'nın derhal hükümet ve özellikle Propaganda Bakanlığı tarafından, Komünist Parti'nin, sosyal demokrat partinin ve muhalefetteki diğer partilerin seçim kampanyasını boğmak için bir bahane olarak kullanıldığını herhalde biliyordur?

Goebbels: Reichstag Yangını, Komünist Partisine karşı toplanan delillere bir yenisinin eklenmesinden başka bir şey olmadığı için, bu olayla ilgili bir propaganda faaliyetine girmek gereksizdir.

Dimitrov: Tanığın kendisi bir radyo konuşmasında sadece Komünist Partisini değil aynı zamanda Sosyal Demokrat Partiyi de Reichstag Yangını'ndan sorumlu tutmamış mıdır? Bu konuşmalara, Bakan Göring'in ve iktidar organlarındaki diğer yetkililerin açıklamalarına göre yangının sorumluları, sadece komünistler değil aynı zamanda da sosyal demokrat partiydi.

Başkan: Bütün bunların Reichstag'ı kimin ateşe verdiğiyle ilişkisi ne?

Dimitrov: Bütün bunların Reichstag Yangını ile ilgisi vardır Bay Başkan, hem de çok sıkı bir ilgi!

Goebbels: Bu soruyu yanıtlamak isterim. Dimitrov'un bu mahkeme önünde Komünist Partisi ve Sosyal Demokrat Parti lehinde propaganda yapmak ve onları savunmak istediğini sanıyorum. Propagandanın ne olduğunu bilirim ve bu tür so-

rular sorarak sabrımı taşırmaya çalışmasına gerek yok. Bunu başaramayacaktır. Komünist Partisini, Reichstag Yangını'nın sorumlusu olarak suçladığımızda, Sosyal Demokrat Partiyle olan kesintisiz ilişkisi belirtilmiştir. Bizim için iki parti arasında sadece taktik ve hız açısından bir fark bulunuyor ama temel ilkelerde değil. Yani Marksizmin en keskin biçimi olan komünizmi, Reichstag Yangını'nın sorumlusu olarak görüyorsak eğer, öyleyse karşımıza Komünist Partiyle birlikte Sosyal Demokrat Partiyi de yok etme görevi doğmuştur.

Dimitrov: Papen ve Schleicher hükümeti sırasında, 1932 sonbaharında, Almanya'da bir dizi bombalama olayları gerçekleştirilmişti. Bununla ilgili olarak bazı nasyonal sosyalistlere karşı davalar açılmış ve birkaçı ölüme mahkum edilmişti. Size şunu soruyorum: 1932'deki bu terörist saldırılar nasyonal sosyalistler tarafından düzenlenmemiş miydi?

Goebbels: Bu tür eylemleri yapmak için NSDAP içine dışarıdan provokatörlerin gönderilmiş olması mümkündür. Hatta nasyonal sosyalist parti, yasal çizgisini korumak için radikal Stenne kanadını ihraç ederek büyük bir bunalım yaşamayı bile göze almıştır.

Dimitrov: Düşmanlarını öldüren ve bu yüzden ölüme mahkum olan nasyonal sosyalistler, Reich Başkanı Hitler tarafından törenle ve gösterişli bir şekilde selamlanmışlardır. Tanık bunları biliyor mu?

Goebbels: Führer, kendilerince anavatanlarının çıkarları uğruna doğru hareket ettiklerini sanan bu insanların idam sephasına giderken destekten yoksun bırakılmaması gerektiğine inanıyordu ve bu yüzden kendilerini selamlayan bir telgraf göndermiştir.

Dimitrov: Nasyonal Sosyalist hareketin amaçları doğrultusunda yapılmış bütün terörist eylemler için hazırlanan af tasarısının nasyonal sosyalist hükümet tarafından kabul edildiği doğru mudur?

Goebbels: Kızıl teröre karşı koyan, eylemlerini Alman ulusunun kurtuluşu için gerçekleştiren insanların hapishanelere doldurulmasına izin veremezdik.

Dimitrov: Tanık, Almanyada birçok siyasi cinayetin işlendiğini biliyor mu? Komünist önderlerden Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg öldürüldü...

Başkan: Dur! Dur! Burada Reichstag'ı kimin ateşe verdiğini ortaya çıkarmamız gerekiyor. Burada bu kadar uzak geçmişi anamayız.

Goebbels: Adem ile Havva'dan başlamak belki daha uygun olurdu. Nasyonal Sosyalist hareket bu cinayetlerin işlendiği sırada daha doğmamıştı.

Dimitrov: Tanık şunu biliyor mu: Erzberger ve Rathenau gibi Alman siyaset adamlarının sağcılar tarafından...

Başkan: Sayın Bakan bu soruya cevap vermek istemediği takdirde derhal keseceğim.

Goebbels: Bu sorulardan sıyrılmaya çalışmak istemiyorum. Erzberger ve Rathenau cinayetleri nasyonal sosyalist çevrelerce gerçekleştirilmedi. O dönemde bu hareket henüz çok küçük bir gruptu...

Başkan: Dimitrov, bu da reddetmem gereken ikinci sorunuzdu. Önceki uygulamaları hatırlıyorsunuz herhalde?*

Dimitrov: Almanya'da bu tür politik cinayetleri işleyenler nasyonal sosyalistlerin bugünkü müttefikleri değil midir?

Goebbels: Suçluların ayrıntılı şekilde kimliklerini bilmiyorum. Kimileri yurtdışına kaçmış, kimileri Prusya polisi tarafından öldürülmüş ya da intihar etmişlerdir. Bu kişilerin çoğu bugün hayatta değildir ve onlarla hiçbir şekilde ilgilenmiyorum.

Başsavcı Dr. Werner: Bay Bakan'ın bu soruya yanıt vermesini son derece iyi niyetli bir yaklaşım, fakat bu sorula-

* Başkan faşist Reichstag kundakçılarını ortaya çıkaran sorular sorduğu için Dimitrov'un salondan çıkarılışını ima etmektedir.

rın yanıtlanmasına izin verilmemesi daha doğru olurdu. Çünkü bu sorular sadece belirli bir doğrultuda propaganda yapmak amacıyla soruluyor!

Goebbels: Dimitrov'a ve dünya basınına, sorulardan kaçtığımı veya soruları reddettiğimi iddia etme fısatını vermemek için yanıt veriyorum. Bu küçük komünist ajitatör şöyle dursun, ben kimler karşısında hesap ve yanıt vermedim ki.

Dimitrov: Bütün bu sorular bana yöneltilen politik suçlamayla ilgilidir. Davacılar, Reichstag Yangını'yla Alman Anayasası'nın şiddet yoluyla değiştirilmesinin amaçlandığını iddia ediyorlar. 30 Ocak ve 27 Şubat'ta Almanya'da hangi Anayasa'nın yürürlükte olduğunu soruyorum.

Goebbels: Weimar Anayasası yürürlükteydi. İyi ya da kötü olduğu, önem taşımamaktadır. Ama yürürlükteydi ve biz onu tanıdık. Değiştirilmesini komünistlere bırakmaya niyetli de değildik ve bu hakkı kendimizde saklı tutuyoruz. Şimdiye kadar yapılmış değişiklikleri yetersiz buluyordum.

Dimitrov: Bu, sizin Alman Anayasası'na saygı göstermediğinizi ortaya koyar.

Başkan (*bağırarak*): Anayasa sorununu bir kenara bırakın!

Dimitrov: Sayın Bakan, Avusturya ve Çekoslovakya'daki fikirdaşlarınızın, nasyonal sosyalistlerin de faaliyet ve propagandalarını illegal yollardan yürütmek zorunda olduklarını ve sahte, şifreli adreslerle ve şifrelenmiş yazışmalar aracılığıyla irtibat kurduklarını biliyor musunuz?

Goebbels: Nasyonal Sosyalist harekete hakaret etmeye çalıştığınızı sanıyorum. Size Schopenhauer ile yanıt vereceğim: "Her insan yüzüne bakılmasını hak eder ama kendisiyle konuşulmasını değil."

Dimitrov: Delil ikamesi için bir dilekçe sunuyorum. Reichstag Yangını'nı silahlı bir ayaklanmanın başlama işareti

gören tez ile Göring ve Goebbels'in verdikleri ifadelerle ilişkilendirilmesi...

Başkan: Dilekçenizi yazılı olarak veriniz!

Dimitrov: Ceza yasasına göre bu dilekçe sözlü olarak da verilebilir.

Başkan: Hayır. Şimdi Bakan Goebbels'in ifadesinin alınması sonuçlandırılacak.

Dimitrov: Delil ikamesi için dilekçeyle...

Başkan: Delil ikamesi için dilekçenin içeriği hakkında konuşmanızı yasaklıyorum. Mahkeme, yazılı olarak sunacağınız dilekçe hakkında karar verecektir.

THAELMANN'IN TANIK OLARAK DİNLENMESİ İÇİN DİLEKÇE

Dimitrov, nasyonal sosyalist bakanların tanık olarak dinlenmesindeki amacı boşa çıkardıktan sonra, bir hamle daha yaptı. Ünlü bir Alman komünist öndere, dünya önünde KPD'nin gerçek politikasını açıklama fırsatını sağlamak ve aynı zamanda komünistlerin silahlı ayaklanma hazırlığında olduğuna ilişkin iddiayı çürüten daha fazla malzeme elde etmek için, KPD önderi Ernst Thaelmann'ın tanık olarak çağrılmasını talep etti. Bu dilekçesi bir öncekiyle aynı gerekçelerle reddedildi.

16 Kasım 1933

Reichstag Yangını davasının karmaşık siyasi durumuyla ilgili olarak, Alman Komünist Partisi Başkanı Ernst Thaelmann'ın tanık olarak dinlenmesini talep ediyorum.

Bu kişinin her şeyden önce şu konular üzerine ifadesi alınmalıdır:

1. Daha 1932 yılında, KPD'nin faaliyet ve mücadele olanaklarının kovuşturmalara, saldırılara ve sistematik kısıtlamalara uğradığı doğru mudur?

2. KPD'ye karşı bu katı yönelime, komünist toplantı ve gösterilere, komünist lokallere ve tek tek komünist işçi ve yöneticilere karşı Nasyonal Sosyalist Parti'nin silahlı grupları tarafından gerçekleştirilen bir dizi saldırının eşlik ettiği doğru mudur ve bu saldırılar sonucu komünistlerin birçok kurban vererek kendilerini kitle mücadelesi yolu ile savunmak zorunda kaldıkları doğru mudur?

3. Devlet organları ve nasyonal sosyalist grupların bir arada yürüttüğü bu kovuşturma ve saldırıların 30 Ocak

1933'ten sonra, KPD ve işçi örgütlerine karşı, her türlü devlet zorunun kullanıldığı bir yok etme kampanyasına dönüştüğü doğru mudur?

4. 1933 başında ve Reichstag Yangını sırasında, partinin tüm faaliyetinin, Komünist Enternasyonal'in kararlarıyla uyum içerisinde, kitlelerin politik bilincinin harekete geçirilmesi, işçilerin birleşik mücadele cephesinin yaratılması ve işçi hareketinin ve onun öncüsü KPD'nin savunulmasına yoğunlaştığı ve doğrudan silahlı bir iktidar mücadelesini öngörmediği doğru mudur?

5. Partinin, bu temel saldırılara ve siyasi yönelime karşı, bütün gücüyle terörist sapmalara ve her tür terörist yozlaşmaya karşı, disiplinli ve sistematik bir kitle faaliyetiyle ekonomik ve politik niteliğe sahip bir kitle mücadelesi yürüttüğü doğru mudur?

6. Partinin, daha 1932'de "vurun faşistlere" şiarının her tür terörist yorumuna kararlılıkla karşı koyduğu ve daha sonraları bu şiarı herhangi bir yanlış anlamaya meydan vermemek için tümden geri çektiği doğru mudur?

7. Partinin uzun yıllar alan gelişimi sırasında, kendisini birçok kez arındırdığı ve kendine yabancı, maceracı ve disiplinsiz unsurları partiden ihraç ettiği (İvan Katz grubu, Ruth-Fischer-Maslow, Troçkistler vb.) ve bu unsurlardan birçoğunun bugün Nasyonal Sosyalist Parti içinde, SA ve SS gruplarında yer aldıkları doğru mudur?

G. Dimitrov

DAVANIN POLİTİK BÖLÜMÜ İÇİN DİLEKÇE

Dimitrov kendini, komünistlerin bir silahlı ayaklanma hazırlığı içerisinde oldukları iddiasını çürütmekle sınırlamıyordu. Dimitrov, Alman milliyetçileri ile Çelik Miğferlilerin (Eski Alman Savaşçıları Karşı Devrim Birliği) direnişini zor kullanarak kırıp mutlak iktidarı elde etmek isteyen nasyonal sosyalistler tarafından Ocak-Şubat 1933'te Almanya'da gerçekten illegal bir şiddet harekatı için hazırlık yapıldığı iddiasını öne sürdü. Faşist olmayan kamuoyu Oberfrohen'in muhtırasından –Dimitrov'un okumasına izin verilmediği için haberdar olmadığı bu yazı "Kahverengi Kitap"ta yer alıyordu– bu tür planların gerçekten var olduğunu biliyordu. Bu iddiasını kanıtlamak için Dimitrov, 27 ve 29 Kasım'da bu sorunla ilgili yetkili tanıkların çağrılmasını talep etti. Elbette bunlar da reddedildi.

27 Kasım 1933

1933'ün başında ve Reichstag Yangını sırasında Almanya'daki *gerçek* politik durumun açıklığa kavuşturulması için şu kişilerin tanık olarak dinlenmesini talep ediyorum:

1. Reich eski başbakanı emekli General *Schleicher*,
2. Başbakan yardımcısı *von Papen*,
3. Reich eski bakanı *Dr. Hugenberg* ve
4. Reich eski başbakanı *Dr. Brüning*.

Bu bayların her şeyden önce şu konularda ifadelerine başvurulmalıdır:

1. Nasyonal sosyalist liderliğin, 1932 sonu ve Ocak 1933'te, Başkan von Hindenburg iktidarı Hitler'e devretmediği takdirde, silahlı bir ayaklanma tehdidinde bulundukları doğru mudur?

2. Bu konu ile ilgili olarak nasyonal sosyalist liderlik tarafından bir dizi terörist *baskı eyleminin* düzenlendiği doğru mudur?

3. Schleicher hükümetinin, nasyonal sosyalist teröristlere karşı ölüm cezasına kadar varan katı önlemler aldığı doğru mudur?

4. Nasyonal sosyalist lider Hitler'in –Schleicher hükümetinin aksine– ölüm cezasına çarptırılmış nasyonal sosyalistleri alenen savunduğu doğru mudur?

5. Ocak 1933'te ve milliyetçi hükümet diye bilinen hükümetin kurulmasından hemen önce, "Milliyetçi Kamp"ta ortaya çıkan iç anlaşmazlığın, bir yanda nasyonal sosyalist liderlik ile onun saldırı grupları arasında, öte yanda General Schleicher, von Papen, Hugenberg yandaşlarının kendi aralarında doğan ayrılıklar ve anlaşmazlıkların dolaysız sonucu olarak şiddet yollu bir çatışma tehlikesinin ortaya çıktığı doğru mudur? Ve Reich başbakanlığının aniden Hitler'e devredilmesi ve "milliyetçi bir koalisyon"un oluşturulmasının doğrudan nedeni tam da bu tehlike değil miydi?

6. 30 Ocak'tan sonra bu ayrılık ve anlaşmazlıkların var olmaya devam ettiği ve bir yanda nasyonal sosyalist saldırı grupları ile diğer yanda Çelik Miğfer, Yedeksubaylar Birliği ve başka "vatansever" örgüt ve gruplar arasındaki ilişkilerin son derece gergin olduğu ve çok sayıda çatışmaya yol açtığı doğru mudur?

7. Nasyonal sosyalistlerin planladığı "mutlak iktidar" girişimine karşı ortak hareket etmek için birtakım Çelik Miğfer örgütlerinin Şubat ayında Reich Bayrağı ile ilişki kurduğu doğru mudur?

8. Nasyonal sosyalist liderlik, Reichstag Yangını'nı, meydana gelen yönetim tıkanıklıklarının aşılması için, "mutlak iktidarın" yaratılması için ve sözde "totaliter devlet"in ("Üçüncü Reich") –nasyonal sosyalist olanlar hariç tüm partilerin, örgütlerin, yardım kuruluşlarının zor yoluyla kapatılması; ekonomik, devlet, kültür, ordu, spor, gençlik, kilise vb. örgütlenmeleriyle basın, propaganda vs. kuru-

luşlarının "koordinasyonu"– kurulması için her bakımdan kullandığı doğru mudur?

9. O dönemde (Ocak-Şubat 1933) Komünist Parti'nin insiyatifindeki bir silahlı ayaklanma beklentisinin ciddi olarak var olmadığı ve ancak Reichstag Yangını'ndan sonra hükümetin şiddet yollu önlemlerini ve SA ile SS oluşumlarının düzenlediği saldırıları haklı gösterebilmek için bu söylentinin yayıldığı doğru mudur?

10. Birçok intihar ve çok sayıdaki "kaza"olayı gibi, Alman Milliyetçisi fraksiyonun başkanı Oberfohren'in intiharının da, nasyonal sosyalizmin saldırı harekatıyla ve sözde "milli devrim" kampında süren anlaşmazlık ve iç çatışmalarla doğrudan bir bağlantı içinde olduğu doğru mudur?

G. Dimitrov

29 Kasım 1933

Aşağıdaki konular hakkında, Çelik Miğfer'in eski ikinci başkanı *Düsterberg'in* ifadesine başvurulmasını talep ediyorum:

1. Ocak ve Şubat 1933'te nasyonal sosyalist liderlik ile Çelik Miğfer arasındaki ilişkilerin, silahlı bir çatışma tehlikesini oluşturacak kadar gergin olduğu doğru mudur?

2. Şubat 1933'te yangından önce, nasyonal sosyalist saldırı güçleri ile Çelik Miğferler arasında bir dizi çatışmaların yaşandığı doğru mudur?

3. Nasyonal sosyalist baskı ve nasyonal sosyalistlerin "mutlak iktidar" girişimlerine karşı ortak hareket etmek amacıyla bir dizi Çelik Miğfer örgütünün Reich Bayrağı ile ilişkiye geçtiği doğru mudur?

4. Bundan dolayı Çelik Miğfer içinde ayrılıklar doğmuş mudur ve doğmuşsa bunlar nelerdir?

5. Reichstag Yangını'nın, dikkatleri "Milliyetçi Kamp" diye bilenen kamp içerisindeki iç çatışmalardan başka tarafa çekmek için kullanıldığı doğru mudur?

G. Dimitrov

DAVANIN POLİTİK BÖLÜMÜ İÇİN DİLEKÇE

Davanın politik bölümünde iddia makamının mahkemeye getirdiği tanıkların, komünistlerin ayaklanma hazırlığında bulunduğunu kanıtlamak için dayandıkları belgeler arasında, 1933 yılında "Silahlı Ayaklanma" adıyla yayınlanmış ve sözde bir Dr. Ehrt tarafından kaleme alınmış antikomünist, düzmece bir kitap da bulunuyordu. Bu kitabın da iddia makamının tezine ciddi bir dayanak oluşturamayacağından emin olarak ve materyalin temelsizliğini kanıtlamak için Dimitrov, 2 Aralık'ta bu nasyonal sosyalist "uzmanın" tanık olarak dinlenmesini talep etti. Dilekçesi reddedildi.

2 Aralık 1933

"Alman Antikomünist Oluşumları Genel Derneği" temsilcisi ve komünistlere karşı kışkırtıcı "Silahlı Ayaklanma" broşürünün yazarı Dr. Adolf Ehrt'in, şu konular hakkında tanık olarak dinlenmesini talep ediyorum:

1. Reichstag Yangını ile bağlantılı olarak silahlı bir ayaklanma başlatmak için komünistlerin girişimleri olduğunu ve bunların neler olduğunu biliyor mu?

2. Aksine Reichstag Yangını'nın, "Milliyetçi Kamp" diye anılan kampın içerisinde var olan çatışmaların aşılmasının, komünist, sosyal demokrat ve Hıristiyan işçilerin yaratmaya başladıkları birleşik mücadele cephesinin kırılmasının ve işçi hareketine ve önderi KPD'ye karşı başlatılacak bir bastırma harekatının başlangıcı olmasının aracı olması amacını taşıdığını biliyor mu?

G. Dimitrov

KOMİNTERN YÖNETİCİLERİNİN DİNLENMESİ HAKKINDA DİLEKÇE

Davanın politik bölümü boyunca iddia makamının görevlendirmesiyle Emniyet Müdürü Heller ve Asliye Mahkemesi Başkanı Lösche, dava dosyaları, belgeler ve kitaplardan yaptıkları sonu gelmez alıntılarla, komünistlerin ilkesel olarak silahlı ayaklanmaya hazırlandıklarını kanıtlamaya çalışıyorlardı. Fakat bu tanıklar, komünistlerin Şubat 1933'te bir ayaklanma hazırlığında olduklarına dair ya da Dimitrov'un talep ettiği üzere hükümetin böylé bir ayaklanmaya karşı aldığı somut bir önleme ilişkin elle tutulur tek bir belge sunamadılar. Konuşmalarında Heller ve Lösche, birkaç kez Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi'nin 1932'deki On İkinci Plenumunda alınan kararlardan alıntılar yapmışlardı. Reichstag Yangını'ndan altı ay önce alınan bu kararların yalanlarla dolu yorumlanması karşısında Dimitrov aşağıdaki talepte bulundu.

4 Aralık 1933

İddia makamının iki önemli raportörünün –Sayın Emniyet Müdürü Heller ve Sayın Soruşturma Yargıcı Dr. Löschе– KPD'nin Şubat 1933'te sözümona hükümeti devirme planlarını Komünist Enternasyonal'in On İkinci Plenum kararlarına dayandırmalarına karşılık, On İkinci Plenum'un başlıca konuşmacıları olan Komünist Enternasyonal Başkanlık üyeleri O. *Kuusinen* (Finlandiya; şu sıra Moskova'da bulunuyor), *Marcel Cachin* (Fransa; şu sıra Paris'te bulunuyor) ve *Sen Katayama'nın** (Japonya; şu sıra Moskova'da bulunuyor) tanık olarak şu konular hak-

* Cezaevinde dünyayla bütün bağları koparılmış bir şekilde tutulan Dimitrov, Sen Katayama'nın bir ay önce Moskova'da öldüğünden habersizdi.

kında ifadelerine başvurulmasını talep ediyorum:

1. 1933 başında ve Reichstag Yangını sırasında Komünist Enternasyonal kararları uyarınca KPD'nin birincil görevinin kesinlikle, iktidarı almak üzere silahlı bir ayaklanma örgütlemek olmadığı, tersine emekçi kitlelerin hayati çıkarlarını, örgütlerini, basınını, varlıklarını ve haklarını savunmak üzere birleşik cephenin kurulması ve faşizme, Versailles köleciliğine ve emperyalist savaş tehlikesine karşı kitlelerin politik olarak bilinçlendirilerek harekete geçirilmesi olduğu doğru mudur?

2. Bu acil görev karşısında, her tür terörist saldırı eyleminin, kitlelerin seferber edilmesi ve kitle mücadelesi önünde engel olarak değerlendirilerek kararlılıkla reddedildiği doğru mudur?

3. KPD'nin, Komünist Enternasyonal'in bu kararlarının oluşturulmasında aktif bir rol oynadığı ve bunları kendi politika ve faaliyetinin de çizgisi olarak gördüğü doğru mudur?

4. Komünist Enternasyonal'in milyonlarca insanı kucaklayan dünya çapında bir parti olduğu, entrikacı bir örgüt olmadığı, Komünist Enternasyonal'in ikili bir tutum almadığı ve politikasının açık, ilkesel ve tutarlı bir politika olduğu doğru mudur?

Saygılarımla
G. Dimitrov

POLİS MEMURLARINA SORULACAK ON SORU

Mahkeme, Heller ile Lösche'nin konuşmaları arasında ülkenin çeşitli bölgelerinden, kendi bölgelerindeki sözümona silahlı ayaklanma girişimlerine ilişkin bilgi verecek 10 polis memuru getirtti. Mahkeme bu arada, muhakeme usulleri kanununa aykırı olarak Dimitrov'a, tanıklara tek tek sözlü olarak soru sormayı yasaklamıştı. Dimitrov, bunun üzerine aşağıdaki 10 soruyu yazılı olarak hazırladı. Fakat mahkeme bu soruların çoğunun sorulmasına izin vermedi.

1 Aralık 1933

Başta nasyonal sosyalist milletvekilleri olmak üzere, bir dizi tanık, verdikleri ifadelerde, yangından önce 25, 26, 27 Şubat günlerinde ülkedeki politik durumun olağanüstü gergin olduğunu söylediler.

1. Bölgenizdeki durum nasıldı; sizde de olağanüstü gergin miydi?

2. Bu gerginlik, kendini hangi somut biçimlerle gösteriyordu?

3. 26, 27 Şubat'ta ve Reichstag Yangını'ndan hemen sonraki günlerde bir darbe girişimine dair somut belirtiler gözlendi mi ve bunlar hangileridir?

4. Yangından önce merkezi makamlar tarafından, o günlerde gerçekleşmesi beklenen bir komünist ayaklanmayla ilgili olarak talimatlar verildi mi ve bunlar nelerdir?

5. Komünist, sosyal demokrat ve diğer muhalif militan ve işçilerin tutuklanmasına ne zaman ve yangından ne kadar süre sonra başlandı?

6. Bu tutuklamalar, nasyonal sosyalist birlikler tarafından mı, yoksa resmi organlar tarafından mı gerçekleştirildi?

7. Kont Helldorf, yangının hemen sonrasında binlerce ama binlerce komünist ve sosyal demokrat militan ve işçinin tutuklanmasının hangi gerekçeyle gerçekleştirildiğine dair soruma şu yanıtı vermiştir: "Görüşümüze göre Marksistler, zaten canidirler." Bölgenizdeki kitlesel tutuklamalar, bu gerekçeyle (söz konusu "görüşe" dayandırılarak) mi gerçekleştirildi yoksa başka bir somut neden mi belirtildi?

8. 1933 Ocak ve Şubat aylarında, bir yanda nasyonal sosyalist liderlik, öte yanda diğer "vatansever" örgütler arasında görüş ayrılıkları ve sürtüşmeler yaşanıyor muydu ve bunlar nelerdi?

9. Söz konusu görüş ayrılıkları ve sürtüşmeler, 30 Ocak'ta "milli hükümetin" kurulmasından sonra da yaşanmaya devam etmiş ve bu durum çok sayıda çatışmaya yol açmış mıdır?

10. Tam da bu gergin ortamda meydana gelen Reichstag Yangını'nın, işçi hareketine karşı bir yok etme saldırısı için bir sinyal olduğu ve "milli koalisyon" içerisindeki güçlüklerin üstesinden gelmeye, nasyonal sosyalist "mutlak iktidar"ın sağlanmasına ve "totaliter devlet" denilen düzenin kurulmasına, yani tüm diğer partilerin ve örgütlerin dağıtılmasına; ekonomik, devlet, kültürel, savunma, spor, gençlik, dini ve diğer kuruluşların, basının, propagandanın vs. şiddet yoluyla "aynılaştırılmasına" hizmet eden bir vesile olduğu doğru mudur?

G. Dimitrov

TANIK İŞÇİLERE SORULACAK SORULAR

On polis memurunun ifadesi alındıktan sonra iddia makamı, vatana ihanet hazırlığı içinde olma suçlamasıyla cezaevlerinde ve toplama kamplarında bulunan, çoğu komünist yirmi beş işçiyi tanık olarak mahkemeye çıkardı. Bu işçilerden daha önce işkence yoluyla sözde ayaklanma hazırlıklığı içerisinde olduklarına dair ifadeler alınmıştı. Dimitrov'un soruları üzerine tanıklar mahkeme önünde önceki ifadelerini reddettiler ve kendilerine yapılmış işkenceler hakkında açıklamalarda bulundular. Dimitrov bu tanıklara, yine büyük kısmına izin verilmeyen aşağıdaki yazılı soruları yöneltmiştir.

3-5 Aralık 1933

Ocak 1933'te komünistler arasında sorun şu şekilde mi konmuştur:

Eğer Hitler Reich Şansölyesi olarak atanırsa, KPD buna yanıt olarak kitlelere derhal silahlı bir ayaklanma çağrısı yapacaktır?

Partinin yasaklanması bekleniyordu. Ne tür savunma önlemleri belirlendi: Kitle mücadelesi ve protesto grevleri mi yoksa silahlı ayaklanma mı?

Tanık, Reichstag Yangını sırasında komünistlerin, partinin silahlı bir saldırı talimatı vermesinin beklentisi içinde oldukları sonucunun çıkartılabileceği herhangi bir gözlemde bulundu mu?

Parti ve işçi sınıfının kitle örgütleri, devlet zoru ve nasyonal sosyalistlerin vurucu güçleri tarafından takip ediliyor ve baskı altında tutuluyor muydu ve bu nedenle savunma-

ya geçmek ve savunma mücadelesi vermek durumunda bırakılmamışlar mıdır?

Bu savunma mücadelesi nasıl kavranmıştır?

Reichstag Yangını, silahlı saldırı için bir çağrı, bir işaret olarak mı kavranmıştır?

Reichstag yangını haberini aldıktan sonra partililerin aldıkları tutum neydi?

Parti üyelerinin seçim günü, hangi amaçla hazır durumda beklemesi öngörülmüştü? Nasyonal sosyalistlerden gelecek bir saldırıya karşı savunmaya geçmek için mi, yoksa saldırgan eylemlerde bulunmak için mi?

Adı geçen "beşli gruplar" partinin illegal birimleri midir yoksa terörist eylemler düzenleyen terör grupları mıdır?

Reichstag Yangını ile bağlantılı bir ayaklanma için hazırlanmış silahlar var mıydı?

Kitle özsavunması, toplantıların, örgütlerin, konuşmacıların, afişçi grupların, işçi sınıfı mülklerinin, işçi evlerinin vb. güvenliğini almaya mı, yoksa Şubat ve Mart 1933'te yapılacak doğrudan bir silahlı ayaklanmaya mı yönelikti?

Tanık, Reichstag Yangını ile bağlantılı olarak 27 Şubat'ta komünistler tarafından düzenlenmiş herhangi bir girişime ilişkin bir belirti fark etmiş midir:

a) Polis karakollarına saldırmak;

b) Siyasi tutukluları kurtarmak;

c) Silah dağıtmak;

d) Barikatlar kurmak;

e) Posta ve telegraf merkezlerini, demiryollarını, elektrik santrallerini, kamu binalarını işgal etmek;

f) Kitlelere silahlı eylem çağrısında bulunmak?

Komünist Enternasyonal XII. Plenum ve KPD Konferans kararları üzerinde ne zaman durulmuş ve tartışılmıştır?

Bu kararlar, partinin Şubat 1933'te, yangından önceki faaliyet ve eylemleri için geçerli miydi yoksa değişikliğe uğramışlar mıydı?

1933 Şubatı'nda partinin birincil görevi neydi? Ücret gasplarına, faşist teröre ve emperyalist savaş tehlikesine karşı sosyal demokrat ve diğer işçilerle Birleşik Cephe'yi kurmak mı, yoksa iktidarı almak için doğrudan bir silahlı ayaklanma yapmak mı?

Nasyonal sosyalist birliklerin silahları var mıydı, askeri bir oluşum biçiminde örgütlenmemişler miydi?

AVUKAT WERNER WİLLE'YE MEKTUP

"Politik bölüm"ün duruşmaları sona ererken ve sözlü savunmalar yaklaşırken Dimitrov son savunmasına hazırlanmaya başladı. Aşağıdaki belge, Dimitrov'un hazırlıklarını ne kadar büyük bir titizlikle yürüttüğüne tanıklık ediyor. Mektubun gönderildiği kişi, Avukat Werner Wille, ön soruşturma boyunca Dimitrov'un belirleyerek tutmasına izin verilen ilk ve tek avukattır. Wille, tutuklandıktan hemen sonra Dimitrov'un doğrudan başvurduğu Avukat Dr. Rosenfeld tarafından 12 Nisan'da Dimitrov'a gönderildi. Vekalet aynı gün Soruşturma Yargıcı Vogt'un yanında imzalandı. Fakat Avukat Wille'nin vekaletini kullanması, bizzat Vogt tarafından planlı olarak engellendi. Müvekilliyle her türlü yazışmasına izin verilmedi. Dimitrov'la sadece bir kez daha, 22 Mayıs'ta görüşebildi ve sonuçta, Dimitrov lehine henüz hiçbir girişimde bulunamadan 22 Temmuz günü vekaletini ayrıntılı bir açıklama yapmadan bırakmaya zorlandı.
Aşağıda yer alan mektubun taslağı Dimitrov'un eliyle düştüğü "yanıtsız kaldı" notunu taşıyor.

8 Aralık 1933

Sn. Avukat Werner Wille'ye

Sayın avukat bey,

27 Eylül tarihli duruşmada Sayın Soruşturma Yargıcı, Reich Mahkemesi Üyesi Vogt, tanık sandalyesinde şu ifadeyi vermiştir (Tutanak 6, Sayfa 182):

"Bu konuda (kelepçeler kastediliyor –G.D.) avukat Wille ile ayrıntılı olarak konuştum ve kendisine şunları söyledim: Avukat Bey, ben başka türlü davranamam, görevim zincire vurma emrini vermemi gerektirmektedir. Fakat bu tedbirin kaldırılması için Reich Mahkemesi'nden bir karar

çıkarttırırsanız kabul ederim, böylece beni bir bakıma bu büyük sorumluluktan kurtarmış da olursunuz...

Başkan: Bu tavsiyeden sonra niçin bir şikayette bulunulmadığını biliyor musunuz? Benim bildiğim kadarıyla böyle bir dilekçe gelmedi.

Reich Mahkemesi Üyesi Vogt: Demek gelmedi? Bilmiyorum. Sayın Avukat Wille, bana, bu tedbirin gerekliliğini kesinlikle anladığını ve kaldırılması için Reich Mahkemesi'nin kararına başvurmayı bile şahsen düşünmediğini söylemişti.

Başkan: Yalnız şunu belirtmek isterim; kelepçeler daha sonra, dava günü yaklaştıkça, tarafımızdan resmen...

Reich Mahkemesi Üyesi Vogt: Eğer bu gerekli görülürse –fakat belki buna gerek bile kalmaz–, ayrıca şunu eklemek isterim ki Lubbe, daha önce de dediğim gibi memurlara karşı şiddet kullanmaya yeltendi. Hem de sadece bir kez değil, iki kez, Tanev bir intihar girişiminde bulundu ve Dimitrov üstüme saldırarak beni yumrukla tehdit etti ve onu ancak atik müdahalem sonucu durdurup şiddet kullanmasını önleyebildim..."

Bütün bu ifadede şu anda beni sadece bir tek nokta ilgilendiriyor: Gerçekten, o zamanlar hukuki temsilcim olarak, soruşturma yargıcına kelepçelerin gerekli olduğunu ve şahsen Reich Mahkemesi'ne başvurup bunların kaldırılmasını talep etmeyi düşünmediğinizi söylediniz mi?

Hatırlarsınız, 12 Nisan'da sizinle ilk görüşmemiz sırasında bu zorbalık timsali kelepçelerin kaldırılması için girişimler yapmanızı rica etmiş ve bu isteğimi ikinci görüşmemizde de tekrarlamıştım.

27 Nisan, 12 Mayıs, 23 Mayıs ve 7 Haziran tarihlerinde gönderdiğim mektuplarda da bu konuyu, o dönemdeki en önemli görev olarak defalarca önünüze koymuştum. Aynı zamanda dikkatinizi Ceza Kanunu'nun 116'ncı madde-

sine çekmiş ve bu tedbirin benim durumum için yasadışı bir önlem olduğunun altını çizmiştim.

Bu sorun hakkında yazdığım mektuplarıma hiçbir zaman yanıt vermediniz, ama hiçbir zaman da bu önlemin gerekli olduğu veya yasadışı bir uygulama olarak değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin yazılı ya da sözlü olarak fikir beyan etmediniz.

Merak ettiğim ikinci bir sorun da şudur:

22 Temmuz'da bana, artık vekilliğimi yürütebilecek durumda olmadığınızı bildirmiştiniz.

Bu, iddianamenin tebliğ edilmesinden bir hafta önceydi.

Zamanında gönüllü üstlendiğiniz savunmamı, hangi nedenlerden dolayı, hem de iddianamenin tebliğ edilmesinden hemen önce bıraktığınızı mümkünse öğrenmek istiyorum.

Savunma konuşmamda yanlış sonuçlar çıkarma durumunda kalmamak ya da tutumunuz hakkında yanlış yorumlarda bulunmamak için bu iki konu hakkındaki açıklamalarınıza ihtiyacım var.

Yanıtınızı bekler, saygılarımı sunarım.

G. Dimitrov

MAHKEME BAŞKANINA MEKTUP

Dimitrov aynı gün, hücre hapsinin kaldırılmasını talep eden bir mekup yazdı. Delil toplanması sona ermesine ve artık hücre hapsi için bir neden bulunmamasına rağmen bu mektup da yanıtsız kaldı.

8 Aralık 1933

Sn. Reich Mahkemesi
4. Ceza Dairesi Başkanı

Sayın Başkan,

Daha 6 Aralık'taki duruşmada, Bulgar dava arkadaşlarımla görüşmeme izin verilmesine ilişkin sözlü olarak dile getirdiğim talebimin, şimdi delil toplanmasının sona ermesi nedeniyle bir karara bağlanmasını rica ederim.

Tutuklandığım günden bu yana geçen dokuz ay süresince, Bulgar dava arkadaşlarımdan katı bir şekilde ayrı tutulduğum ve yönetmelik gereği arkadaşlarımla tek kelime konuşmama izin verilmediğini hatırlatırım. Bu önlemin, soruların ve delil toplanmasının sonuçlanması nedeniyle, davanın selameti açısından artık bir zorunluluk olarak görülmesi mümkün değildir.

Saygılarımla,
G. Dimitrov

MAHKEME ÖNÜNDE SON SAVUNMA

(16 Aralık 1933)

Yaklaşık üç ay süren duruşmalardan sonra, 13 Aralık 1933'te iddia makamı esas hakkındaki görüşünü sundu. Georgi Dimitrov'un üç aylık ısrarlı mücadelesiyle, provokatif iddianame dünyanın gözleri önünde paramparça edilmiş, yalanlardan inşa edilmiş kule yıkıntıya dönüşmüştü. İddianameyi hazırlayanlar bunu dünya önünde kabul etmek zorunda kaldılar. Yalanlarla dolu iddianameyi hazırlamak için aylar boyunca cebelleşen faşist makamların temsilcisi –Reich Başsavcısı– esas hakkındaki konuşmasında "Bulgar sanıkların delil yetersizliğinden beraatini" istemek zorunda kaldı.

Faşistler, 16 Aralık'ta Torgler'in savunmanı Dr. Sack'ın beş saat süren konuşmasıyla vaziyeti kurtarmaya çalıştılar. Dr. Sack, bir sanığın değil, nasyonal sosyalizmin avukatı gibi konuştu. Bu konuşmanın ardından sanıkların son sözlerinin dinlenmesi gerekiyordu. Son savunma hakkını kullanmayan van der Lubbe'den sonra sıra Torgler'deydi. Ancak Torgler bir sonraki gün konuşmak için izin isteyince, beklenmedik bir şekilde, 17'sinde konuşmayı bekleyen ve o akşam son hazırlıklarını tamamlamayı planlayan Dimitrov'a söz hakkı verildi.

Buna rağmen konuşması, Dimitrov'un dava boyunca faşizme karşı yürüttüğü mücadelenin özeti ve doruk noktasıydı. Hukuksal olarak ve gerçeklere dayadırarak Dimitrov, provokatif faşist iddianameyi teşhir etti ve bu teşhiri, Komünist Enternasyonal politikasının ve faşizme karşı emekçilerin bütün güçlerinin birleştirilmesi politikasının mükemmel bir açıklaması ve savunmasıyla birleştirdi.

"Pravda" bu konuşma hakkında şöyle yazdı:

"Yoldaş Dimitrov'un konuşması, egemen sınıfın alçaklıklarına ve caniliklerine karşı dünya proletaryasının mücadelesi tarihinde kuşkusuz parlak bir sayfa olarak yer almaktadır. Sadece dünya çapında 'ünlenen' provokatörlere karşı bir suçlama konuşması değil, aynı zamanda tutkulu bir mücadele çağrısıdır da... Mahkeme salonundaki yerinden Yoldaş Dimitrov,

Komünist Enternasyonal bayrağını tüm Almanya, tüm Avrupa, tüm dünya üzerinde göndere çekmiştir..."
Dimitrov, konuşmasını (önceden hazırladığı bir taslağa göre) mahkeme başkanı defalarca sözünü kesmesine ve söz hakkını elinden alacağı tehditini savurmasına rağmen yaptı. Konuşmasını bitirmek üzereyken faşist mahkeme Dimitrov'un söz hakkını elinden aldı.

Dimitrov: Ceza kanunu usulünün 258. maddesi gereğince hem savunmacı olarak, hem de sanık olarak konuşma hakkım vardır.

Başkan: Son sözünüzü kullanma hakkınız var ve bu hakkı şimdi kullanabilirsiniz.

Dimitrov: Ceza kanunu usulü gereğince iddia makamı ile tartışmak ve ardından son sözümü kullanmak hakkına sahibim.

Sayın hakimler, sayın davacılar, sayın avukatlar! Daha bu davanın başında, bundan üç ay önce, sanık olarak mahkeme başkanına bir mektup yollamıştım. Bu mektupta, mahkemedeki tutumlarımın sürtüşmelere yol açmasından duyduğum üzüntüyü dile getirmiştim. Ancak soru sorma ve açıklamalarda bulunma hakkımı, propaganda yapmak amacıyla kasıtlı olarak kötüye kulandığıma dair yapılan yorumları kesinlikle reddetmiştim. Suçsuz olmama rağmen bir kez sanık durumuna düştüğüm için, elimdeki bütün olanakları kullanarak kendimi savunmaya çalıştım.

"Çeşitli sorularımı, zamanlama ve biçim açısından hep uygun şekilde sormadığımı kabul ediyorum." diye yazmıştım. "Fakat bu ancak Alman kanunlarını yeterince bilmemem ile açıklanabilir. Ayrıca bu tür bir adli duruşmaya hayatımda ilk kez katılıyorum. Eğer *kendi seçmiş olduğum bir avukata* sahip olsaydım, savunmam için zararlı olan bu tür davranışlardan kaçınabilirdim. Ancak, savunma avukatları (Deçev, Giafferi, Campinchi, Torrès, Grigorov, Leo Gallagher ve Dr. Lehmann-Saarbrücken) için yaptığım tüm başvurularımın, peş

peşe değişik nedenlerle Reich Mahkemesi tarafından reddedildiğini hatta Deçhev'e –anlaşıldığı kadarıyla– giriş kartı bile verilmediğini hatırlatırım.

Kişi ve avukat olarak sayın *Dr. Paul Teichert'e* karşı kişisel bir güvensizliğim yoktur, fakat resmi savunma avukatı olarak, rolü açısından Almanya'daki bugünkü durum göz önüne alındığında gerekli güveni duymam mümkün değil ve bu nedenle, bu sırada mutlaka hukuki olarak kimi hatalı tutumlarda bulunmuş olsam da kendimi savunmaya çalışıyorum.

Reich Mahkemesi karşısında kendi savunmamın ve –öyle sanıyorum ki– davanın normal akışının çıkarları açısından, bir kez daha –ve son defa– Reich Mahkemesi'ne, kız kardeşimden kısa bir süre önce vekalet alan avukat *Marcel Villard'a* savunmama katılması için izin verilmesi ricasıyla başvuruyorum.

Bu son teklifim de üzücü bir şekilde reddedilirse, savunmamı, yapabildiğim kadarıyla ve anlayışım doğrultusunda kendim yapmaktan başka çare kalmamaktadır."

Bu teklif de aynı şekilde reddedildikten sonra, savunmamı kendi başıma yapmaya karar verdim. Bana zorla kabul ettirilen bir avukatın ne faydasını ne de zararını istiyorum ve şimdiye kadar kendimi tek başıma savundum.

Açıktır ki şimdi de Dr. Teichert'in savunma konuşmasının benim için hiçbir bağlayıcılığı yoktur. Savunmam için belirleyici olan tek şey, şimdiye kadar mahkeme önünde söylediklerim ve bundan sonra söyleyeceklerimdir. Kanımca avukatı tarafından yeterince küçük düşürüldükten sonra Torgler'i bir de ben küçük düşürmek istemiyorum, ancak, örneğin Sayın Dr. Sack'ın Torgler için yaptığı savunmaya benzer bir savunma sayesinde beraat etmektense, Reich Mahkemesi tarafından suçsuz yere ölüme mahkum edilmeyi yeğlerim.

Başkan (Dimitrov'un sözünü keser): Burada eleştiri yapmak sizin işiniz değil.

Dimitrov: Keskin ve çetin bir dil kullandığımı kabul ediyorum. Hayatım ve sürdürdüğüm mücadele de hep keskin

ve çetindi. Fakat bu dil, dürüst ve açık yüreklidir. Meselelerin doğru adını koymak adetimdir. Burada müvekkilini görevi gereği savunan bir avukat değilim.

Şahsımı, suçlanan bir komünist olarak savunuyorum.

Komünist, devrimci onurumu savunuyorum;

Görüşlerimi, komünist anlayışımı savunuyorum;

Hayatımın anlamını ve içeriğini savunuyorum.

Bundan dolayı mahkeme önünde sarf ettiğim her cümle, deyim yerinde ise, kanımdan bir damla, etimden bir parçadır. Her sözüm, haksız iddianameye, antikomünist bir suçun komünistlerin sırtına yıkılması gerçeğine karşı duyduğum derin öfkenin bir ifadesidir.

Sık sık en yüksek Alman mahkemesini ciddiye almamakla itham edildim. Bu kesinlikle gerçek dışıdır.

Bir komünist olarak benim için en yüce yasanın Komünist Enternasyonal'in programı ve en yüksek mahkemenin Komünist Enternasyonal'in Denetleme Komisyonu olduğu doğrudur.

Fakat, sanık olarak benim için, Reich Mahkemesi son derece ciddiye alınması gereken bir mercidir. Ve bu, yalnız Reich Mahkemesi üyelerinin üstün hukuki yetkinliğe sahip oldukları için değil, ayrıca bu mahkemenin Reich zorunun, egemen toplumsal düzenin çok önemli bir organı –en ağır cezayı kesinleşmiş biçimiyle verebilen bir merci– olduğu için. Vicdanım rahat olarak Reich Mahkemesi önünde ve böylelikle kamuoyu önünde de tüm sorulara yalnız gerçeği söylediğimi ifade edebilirim. İllegal partim hakkında her türlü ifade vermeyi reddettim. Daima ciddi, tam inançla konuştum.

Başkan: Bu salonda komünist propaganda yapmanıza izin vermem. Baştan beri bunu yaptınız. Böyle devam ederseniz söz hakkınızı elinizden alırım.

Dimitrov: Propagandif amaçlar güttüğüm iddiasını kesinlikle reddetmek zorundayım. Reich Mahkemesi karşısın-

daki savunmamın propagandif bir etkisi de olmuş olabilir. Yine mahkeme karşısındaki tutumumun, komünist sanıklara örnek olarak hizmet edebileceği de kabul edilebilir. Fakat benim savunmamın amacı bu değildi. Amacım, Dimitrov, Torgler, Popov ve Tanev'in, KPD ve Komünist Enternasyonal'in yangınla herhangi bir ilişki içerisinde olduğuna dair suçlamayı çürütmekti.

Bulgaristan'da hiç kimsenin, öne sürüldüğü gibi kundaklamayla ilişkili olduğumuza inanmadığını biliyorum. Yurtdışında buna hemen hiç kimsenin inanmadığını biliyorum. Fakat Almanya'da farklı koşullar söz konusu; burada bu tür tuhaf iddialara kanılması mümkün. Bundan dolayı, Komünist Parti'nin, bu tür bir suçla hiçbir alakasının olmadığını ve olmayacağını kanıtlamak istedim. Propagandadan söz edilecekse, buradaki birçok açıklama böylesi bir nitelik taşıdı. Goebbels ve Göring'in tutumları da dolaylı olarak komünizm lehine propagandif bir etki yaratmıştır, fakat tutumları bu tür propagandif bir etki yarattığı için hiç kimse onları sorumlu tutamaz. (Salonda hareketlenme ve gülüşmeler)

Sadece basın yoluyla yeterince yerilmekle kalmadım –bunun benim için hiçbir önemi yoktur– fakat benim şahsımda Bulgar halkım "kaba" ve "barbar" olarak nitelendirilmiştir; bana "karanlık Balkan figürü", "vahşi Bulgar" denildi ve bunlar karşısında sessiz kalmak mümkün değildir.

Bulgar *faşizminin* son derece vahşi ve barbar olduğu bir gerçektir. Bulgar işçi sınıfı ve köylüsü, Bulgar halkçı aydınları ise kesinlikle ne vahşi ne de barbardır. Balkanlardaki maddi kültür mutlaka diğer Avrupa ülkelerindeki kadar yüksek değildir, fakat zihinsel ve politik açıdan halk kitlelerimiz diğer Avrupa ülkelerindeki kitlelerden daha düşük bir düzeye sahip değildir. Politik mücadelemiz, politik çalışmalarımız ülkemizde, diğer ülkelerdekinden daha aşağı de-

ğildir. Dilini ve milliyetini kaybetmeden beş yüz yıl boyunca yabancı bir boyunduruk altında yaşayan bir halk; Bulgar faşizmine karşı ve komünizm için mücadele etmiş ve eden işçi sınıfımız ve köylülüğümüz; böyle bir halk ne barbar ne de vahşidir. Bulgaristan'da barbar ve vahşi olan tek şey faşizmdir. Ancak, sayın Başkan, size soruyorum: *Hangi ülkede faşizm barbar ve vahşi değildir?*

Başkan (Dimitrov'un sözünü keserek): Almanya'daki duruma imada bulunmaya çalışmıyorsunuz herhalde?

Dimitrov (alayla gülümseyerek): Elbette hayır, sayın Başkan...

"Alman" İmparator V. Karl, yalnızca atlarıyla Almanca konuştuğunu söylediği dönemlerde, Alman soyluları ve Alman aydınlarının yazılarında sadece Latince'yi kullandıkları ve Alman dilinden utandıkları dönemlerde, "barbar" Bulgaristan'da Kiril ve Methodius, eski Bulgar yazısını yaratıp yaydılar.

Bulgar halkı, yabancı boyunduruğa karşı var gücüyle ve direngenlikle mücadele etti. Bundan dolayı Bulgar halkına yöneltilmiş bu hakaretleri protesto ediyorum. Bulgar olmaktan utanç duymamı gerektiren hiçbir şey yok ve Bulgar işçi sınıfının bir evladı olmaktan gurur duyuyorum.

Esas konuya geçmeden önce şunu belirtmek zorundayım: Dr. Teichert tarafından, kendi kendimizi Reichstag kundakçıları durumuna düşürmekle itham edildik. Buna şu yanıtı vermek zorundayım: Tutuklandığımız 9 Mart'tan bu davanın başlangıcına kadar uzun bir süre geçmiştir. Bu zaman boyunca şüphe uyandıran tüm noktalar araştırılabilirdi. Hazırlık soruşturması sırasında Yangın Komisyonu'ndaki memurlarla Reichstag Yangını üzerine konuştum. Bu memurlar, Bulgarların kundaklamadan sorumlu olmadıklarını söylediler. Yalnızca pasaportlarımız, takma isimlerimiz, sahte adreslerimiz vb. nedeniyle suçlandık.

Başkan: Şimdi söylediğiniz şeyler, dava sırasında dile getirilmemiştir. Bu nedenle şimdi bunlardan bahsetme hakkına sahip değilsiniz.

Dimitrov: Sayın Başkan! Bu süre içerisinde, bizi zamanında bu suçlamadan kurtarmak için, tüm verilerin araştırılması gerekirdi. İddianamede, Dimitrov, Popov ve Tanev'in Bulgar mültecileri oldukları belirtiliyor ve bununla beraber Almanya'da illegal faaliyet yürütmek amacıyla bulunduklarını da kanıtlanmış görülmelidir deniyor. Bu kişiler, diyor iddianame, silahlı bir ayaklanma hazırlığı yapmak üzere Komünist Partisi'nin Moskova'dan gönderilmiş temsilcileridir. İddianamenin 83. sayfasında, Dimitrov'un, 25-28 Şubat tarihlerinde Berlin'de bulunmadığını açıklamış olmasının durumu değiştirmediğini ve bunun Dimitrov'u, Reichstag'ın kundaklanmasında suç ortağı olmakla suçlanmaktan kurtarmayacağı söyleniyor. İddianamenin bir başka yerinde de, bu, sadece Hellmer'in ifadelerinden ortaya çıkmamaktadır, başka gerçekler de aynı yöne işaret etmektedir...

Başkan (Dimitrov'un sözünü keserek): Bütün iddianameyi okuyamazsınız, üstelik onu yeterince biliyoruz.

Dimitrov: Davacılar ile avukatların burada mahkeme önünde söylediklerinin dörtte üçünün uzun süredir herkesçe bilindiğini söylemeliyim. Fakat bunları burada tekrar dile getirmişlerdir. *(Salonda hareketlenme ve gülüşmeler.)* Hellmer, Dimitrov ve van der Lubbe'nin Bayernhof lokantasında oldukları yolunda ifade vermiştir. Devamını iddianameden okuyorum:

> "Dimitrov, suçun işlendiği yerde yakalanmamış olsa da, Reichstag kundaklanması hazırlıklarına katılmıştır. Olay sırasında başka yerde olduğunu ispatlayabilmek için Münih'e gitmiştir. Dimitrov'un evinde bulunan broşürler, Almanya'daki komünsit harekete katıldığını göstermektedir."

Alelacele hazırlanmış bu hilkat garibesi iddianameye temel oluşturan sav budur.

(Başkan, Dimitrov'un sözünü keserek iddianame hakkında bu tür saygısız terimler kullanamayacağını söyler)

Dimitrov: Başka bir ifade bulmaya çalışırım.

Başkan: Ama böyle kabul edilmez olmasın.

Dimitrov: Suçlamada kullanılan yöntemlere ve iddianameye başka bir açıdan yeniden dönüyorum.

Bu davanın niteliği, Reichstag Yangını'nın, Almanya Komünist Partisi'nin, hatta dünya komünizminin işi olduğu tezi tarafından belirlenmiştir. Reichstag yangını, bu antikomünist eylem, komünistlerin sırtına yıkılmıştır ve komünist bir ayaklanmanın bir sinyali, Alman anayasasının değiştirilmesi için bir uyarı işareti olarak ilan edilmiştir. Bu tez yardımıyla tüm davaya antikomünist bir nitelik verildi. İddianamede şöyle denmektedir:

> "... Tam da bu yüzden iddianame, bu caniyane saldırının, Alman Reich'ını yıkmak ve yerine proletarya diktatörlüğünü, III. Enternasyonal'in lütfuyla bir Sovyet devleti kurmak amacıyla Alman Reich'ına karşı genel bir saldırıya geçmek niyetinde olan devlet düşmanları için, bir uyarı işareti, bir sinyal olduğu görüşünden hareket etmektedir..."

Sayın yargıçlar! Bu tür cinayetlerin komünistlere mal edilmesi ilk defa görülen bir şey değildir. Bu türden örneklerin hepsini burada sayamayacağım. Almanya'da Jüterborg yakınında bir psikopat, maceracı bir provokatör tarafından gerçekleştirilen demiryolu sabotajını hatırlatırım. O zamanlar sadece Almanya'da değil, diğer ülkelerde de bu sabotajın KPD tarafından gerçekleştirildiği, bunun komünistlerin düzenlediği bir terör eylemi olduğu iddiası öne sürülmüştü. Sonra, bu eylemi düzenleyenin maceracı bir psikopat olan Matuşka olduğu ortaya çıktı. Bu kişi tutuklanarak mahkum edildi.

Bir diğer örnek hatırlıyorum: Fransız Cumhurbaşkanı'nın Gorgulov tarafından öldürülmesi. Yine bütün ülkelerde, haftalar boyunca bu olayda komünistlerin parmağı olduğu öne sürülmüştü. Gorgulov, komünist, Sovyet ajanı

olarak lanse edildi. Ve ne çıktı ortaya? Suikast, beyaz muhafızlar tarafından düzenlenmişti ve Gorgulov, Sovyetler Birliği ile Fransa arasındaki ilişkilerin bozulmasını sağlamaya çalışan bir provokatördü.

Sofya Katedrali'ne düzenlenen saldırıyı da hatırlatırım. Bu saldırı Bulgaristan Komünist Partisi tarafından düzenlenmedi. Fakat Komünist Partisi bundan dolayı kovuşturuldu. İki bin işçi, köylü ve aydın, komünistlerin katedrali havaya uçurduğu bahanesiyle faşist çetelerce katledildi. Sofya katedralinin bombalanması provokasyonu Bulgar polisi tarafından düzenlendi. Daha 1921'de Sofya Emniyet Müdürü Prutkin, demiryolu grevi sırasında, Bulgar işçilerine karşı alınan provokatif bir önlem olarak bizzat bombalama eylemleri örgütlemiştir.

Başkan (Dimitrov'un sözünü keserek): Bunların davayla bir alakası yoktur.

Dimitrov: Polis memuru Heller burada, komünist kundaklama propagandasından vb. bahsetmişti. Kendisine, işadamlarının kendileri tarafından düzenlenen kundaklamaların, sonradan komünistlerin sırtına yıkıldığına ilişkin olaylar hakkında bilgisi olup olmadığını sordum. 5 Ekim tarihli "Völkischer Beobachter"de (Halkçı Gözlemci) yazar ki Stettin polisi...

Başkan: Duruşmalar sırasında bu makale sunulmamıştır.

(Dimitrov sözünü sürdürmeye çalışır.)

Başkan: Bu konu dava süresince dile getirilmediyse burada söz etmeye kalkışmayın.

Dimitrov: Bir dizi yangın...

(Başkan yeniden sözünü keser.)

Dimitrov: Bu soruşturma konusuydu, çünkü burada bir dizi yangının sorumluluğu komünistlere mal edilmiştir. Sonradan, bu yangınları işadamlarının kendilerinin çıkardı-

ğı ortaya çıktı; "iş olanakları sağlamak amacıyla!" Bir noktayı daha hatırlatırım: Düzenlenen sahte belgeleri. İşçi sınıfı aleyhinde kullanılan çok sayıda sahte belgeler mevcuttur. Bunların sayısı kabarıktır. Sadece "Zinoviyev Mektubu"nu hatırlatmakla yetineceğim. Sahteydi. Bu düzmece belge, İngiliz muhafazakarları tarafından işçi sınıfı aleyhine kullanılmıştır. Burada Almanya'da rol oynayan bir dizi sahte belgeyi hatırlatırım...

Başkan: Bu konu davanın sınırlarını aşmaktadır.

Dimitrov: Burada, Reichstag'ın kundaklanmasının, bir silahlı ayaklanma işareti olarak hizmet ettiği öne sürüldü. Bu şu şekilde açıklanmaya çalışıldı: Göring, burada, mahkeme önünde, Hitler'in başa geçtiği anda, KPD'nin, kitlelerini kışkırtmak ve bir şeyler yapmak zorunda olduğunu söylemişti. Şöyle demişti: "Komünistler, bir şeyler yapmak zorundaydı: Ya şimdi ya da hiçbir zaman." Komünist partisinin yıllardır nasyonal sosyalizme karşı mücadele çağrısı yaptığını ve nasyonal sosyalistler iktidarı ele geçirdikleri anda, KPD'nin ya şimdi ya da hiçbir zaman saldırıya geçmekten başka çarelerinin kalmadığını söylemiştir. Reich Mahkemesi Baş Savcısı aynı tezi daha titiz ve "akıllıca" formüle etmeye çalıştı.

Başkan: Reich Mahkemesi'ne hakaret etmenize izin vermeyeceğim.

Dimitrov (söze devam eder): Göring'in baş davacı olarak öne sürdüğü şey, başsavcı tarafından geliştirildi. Başsavcı Dr. Werner şöyle demiştir:

> "... Bu nedenle Komünist Partisi için, o zamanlar öyle bir durum doğmuştur ki, ya mücadeleden vazgeçmek ya da hazırlıklar henüz tamamlanmamış olsa da savaşa atılmak zorundaydı. Koşulların tanıdığı tek şans buydu. Ya amaçlarını mücadele etmeden terk edecek ya da bir bakıma çaresiz bir eyleme, bir Vabanque oyununa* başvuracaktı; durumu kurtarmanın

* Kumarda her şeyin ortaya konduğu durum, rest çekme -çev.

tek şansı buydu. Her şey ters de gidebilirdi; fakat bu onlar için mücadeleyi çarpışmadan terk etmekten daha kötü bir durum olmayacaktı."

Burada öne sürülen ve Komünist Partisine atfedilen bu tez, komünist bir tez değildir. Böyle bir varsayım, KPD'nin düşmanlarının onu iyi tanımadığını gösterir. Düşmanına karşı etkili bir şekilde mücadele etmek isteyen kişi, onu iyi tanımalıdır. Partinin yasaklanması, kitle örgütlerinin dağıtılması, yasal olanakları kaybetmek, devrimci hareket için elbet ağır darbelerdir. *Fakat bu, her şeyin yitirildiği anlamına gelmez kesinlikle.*

Şubat 1933'te KPD yasaklanma tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Komünist basın yasaklanmış ve Komünist Parti'nin yasaklanması bekleniyordu, KPD bunu hesaba katmıştı. Bildiri ve gazetelerde bunlardan bahsediliyordu. KPD, birçok ülkede komünist partilerin yasak olduğunu, buna rağmen faaliyet ve mücadelelerini sürdürdüklerini biliyordu. Polonya, Bulgaristan, İtalya ve diğer kimi ülkede komünist partiler yasaktır. Bulgaristan Komünist Partisi deneyimlerine dayanarak bunlardan bahsedebilmekteyim. 1923 yılındaki ayaklanmadan sonra Komünist Partisi yasaklandı, fakat, birçok kurbana mal olmasına rağmen faaliyetini sürdürdü. Sonra 1923'e kadar olduğundan daha fazla güç kazandı.

Bunu eleştirel düşünen her insan anlar.

KPD, illegal olsa dahi, uygun koşullar söz konusu olduğunda devrimi gerçekleştirmesi mümkündür. Bunu, Rusya Komünist Partisinin deneyimleri göstermektedir. Rusya'daki Komünist Partisi illegaldi ve kanlı kıyımlara uğruyordu; ama sonra Komünist Partisinin önderliğindeki işçi sınıfı iktidara geçti. KPD'nin önderlerinin, her şeyin kaybedildiği ve sorunun "ya / ya da": ya ayaklanma ya da çöküş gibi bir ikileme dönüştüğünü düşünmeleri mümkün değildi. KPD yönetimi böyle saçma bir düşünceye sahip olamazdı. KPD,

illegal faaliyetin çok sayıda kurbana mal olacağını, fedakarlık ve cesaret gerektirdiğini çok iyi biliyordu, fakat aynı zamanda devrimci güçlerinin çelikleşeceğini ve karşısındaki görevlerin üstesinden başarıyla gelecebilecek yetenekte olacağını da biliyordu. Bu nedenle KPD'nin söz konusu dönemde, her şeyini ortaya koyduğu bir kumara girişmesi tamamen ihtimal dışıdır. *Ne mutlu ki komünistler, düşmanları kadar dar görüşlü değildirler. Ve en zor şartlar altında bile soğukkanlılıklarını korumayı bilirler.*

KPD'nin ve diğer komünist partilerin, Komünist Enternasyonal'in birer seksiyonu olduklarını eklemek gerekir. Komünist Enternasyonal nedir? Komünist Enternasyonal'in tüzüğünden bir bölüm okuyorum (1. Paragraf):

> "Komünist Enternasyonal –uluslararası işçi birliği– değişik ülkelerdeki komünist partilerin, birleşik bir komünist dünya partisi halindeki birliğidir. Dünya proletaryasının devrimci hareketinin önderi ve örgütleyicisi, komünizmin ilke ve amaçlarının savunucusu olarak Komünist Enternasyonal, sosyalist cumhuriyetlerden oluşan bir dünya birliğinin kurulması, sınıfların tamamen ortadan kaldırılması ve komünist toplumun ilk aşaması olan sosyalizmin gerçekleştirilmesi uğruna işçi sınıfının ve geniş yoksul köylü tabakalarının çoğunluğunu kazanmak için mücadele eder."

Komünist Enternasyonal'in milyonlarca üyeye sahip bu dünya çapındaki parti içerisinde, Sovyetler Birliği Komünist Partisi en güçlü partidir. Dünyanın en büyük devleti olan Sovyetler Birliği'nin iktidar partisidir. Komünist dünya partisi Komintern, politik durumu, tüm ülkelerin komünist partilerin yönetimleri ile birlikte değerlendirir. Karşısında tüm seksiyonların doğrudan sorumlu olduğu Komünist Enternasyonal, entrikacı bir örgüt değil, dünya çapındaki bir partidir. *Böyle bir dünya partisi ayaklanma ve devrimlerle oyun oynamaz.* Böyle bir partinin, milyonlarca üyesine *bir şeyi resmen bildirip aynı zamanda gizlice tersini yapması mümkün değildir.* Böyle bir

parti, sevgili dostum Dr. Sack, ikili hesap tanımaz!

Dr. Sack: Çok güzel, komünist propagandasına devam edin!

Dimitrov: Böyle bir parti, milyonlarca proleterden oluşan kitlelere seslendiğinde, taktiği ve acil görevleri üzerine kararlar aldığında ciddiyetle ve sorumluluğunun tam bilincinde olarak hareket eder. Komünist Enternasyonal Yürütme Kurulu'nun XII. Plenum kararlarından bir alıntı yapacağım; söz konusu kararlar burada mahkemeye daha önce sunulduğu için onları burada okuma hakkım vardır. Bu kararlar doğrultusunda KPD'nin temel görevi şöyle belirlenmekteydi:

> "Tekelci sermayenin yağmasına, faşizme, olağanüstü kararnamelere, nasyonal sosyalizm ve şovenizme karşı milyonlarca emekçiyi seferber etmek ve ekonomik ve politik grevlerle, proleter enternasyonalizm mücadelesiyle, politik gösterilerle kitleleri genel greve götürmek; sosyal demokrat kitlelerin belirleyici kesimlerini kazanmak, sendikal faaliyetin zayıflıklarını enerjik bir şekilde ortadan kaldırmak. KPD'nin, faşist diktatörlüğün şiarının ("Üçüncü Reich") ve sosyal demokrat partinin şiarının ("İkinci Cumhuriyet") karşısına koyması gerektiği temel şiar, İşçi ve Köylü Cumhuriyeti şiarı olmalıdır; yani, Avusturya halkının ve diğer Alman bölgelerinin gönüllü olarak birleşmesi olanağını da sağlayan sosyalist bir Sovyet Almanya."

Maceracılık değil, kitle çalışması, kitle mücadelesi, kitle direnişi, Birleşik Cephe: Bunlar, komünist taktiğin abc'sidir.

Evimde, Komünist Enternasyonal Yürütme Kurulu'nun bir çağrısı bulunmuştur. Ondan da alıntılar yapabileceğimi sanıyorum. Bu çağrıda, iki nokta özellikle çok önemlidir. Burada, Almanya'daki olaylarla ilişkili olarak diğer ülkelerdeki gösterilerden söz edilmektedir. Komünist partinin, nasyonal sosyalist teröre karşı mücadelesinin ve işçi sınıfının örgütünün ve basınının savunulmasından söz edilmektedir. Çağrıda, ayrıca şöyle denilmektedir:

> "Komünist ve sosyal demokrat işçilerin mücadelesinin Birleşik

Cephesi'ni gerçekleştirme yolundaki temel engeli, –bugün, uluslararası proletaryayı sınıf düşmanlarının darbelerine maruz bırakan– sosyal demokrat partilerin burjuvazi ile yürüttüğü işbirliği politikası oluşturdu ve oluşturmaktadır. Bu burjuvaziyle işbirliği politikası, bir diğer deyimle bu 'ehven-i şer' politika, pratikte Almanya'da faşist gericiliği başarıya ulaştırmıştır.

Komünist Enternasyonal ve bütün ülkelerin komünist partileri birçok kez, sermayenin saldırısına, politik gericiliğe ve savaş tehlikesine karşı sosyal demokrat işçilerle beraber mücadele etme isteklerini belirtmişlerdir. Komünist partiler, işçi yığınlarının Birleşik Cephesi'ni sistemli bir şekilde sabote eden sosyal demokrat yöneticilere rağmen, komünist ve sosyal demokrat ve partisiz işçilerin ortak mücadelesinin örgütleyicisiydiler.

Daha geçen yılın 20 Haziranında, Prusya'da sosyal demokrat hükümetin von Papen tarafından düşürülmesinden sonra KPD, SPD (Almanya Sosyal Demokrat Partisi) ve ADGB'ye (Alman Genel Sendikalar Birliği), faşizme karşı ortak bir grevin örgütlenmesi önerisinde bulunmuştur. Fakat SPD ve ADGB, İkinci Enternasyonal'in onayı ile bu ortak grev örgütleme önerisini provokasyon olarak nitelendirmiştir. KPD, ortak hareket etme önerisini, Hitler iktidarı ele geçirdiğinde tekrarladı, SPD ve ADGB yönetimlerine faşizme karşı ortak direnişi örgütleme çağrısında bulundu. Dahası da var. Geçen yılın kasım ayında Berlin ulaşım işçileri, ücretlerin düşürülmesine karşı oybirliğiyle greve gidince, SPD birleşik mücadele cephesini baltalamıştır. Uluslararası işçi hareketi pratiği, benzer örneklerle doludur.

Ardından Sosyalist İşçi Enternasyonali Bürosu, bu yıl 19 Şubatta yayınladığı bir çağrıyla, bu Enternasyonal'e bağlı sosyal demokrat partilerin, komünistlerle birlikte Almanya'daki faşist gericiliğe karşı mücadele etmek için bir Birleşik Cephe kurmaya hazır olduklarını ilan etti. Bu açıklama, Sosyalist Enternasyonal ve sosyal demokrat partilerin bugüne kadar aldığı tutumla tam bir çelişki oluşturmaktadır. Sosyalist İşçi Enternasyonali'nin (SİE) bugüne kadar izlediği politika ve yürüttüğü faaliyetlerin tümü, Komünist Enternasyonal'e ve komünist partilere, başta Almanya olmak üzere bir dizi ülkede işçi kitlelerinin Birleşik Cephe örgütlenmesini kendi ellerine aldıkları bir döneme

rastgelen Sosyalist İşçi Enternasyonali Bürosu'nun bu açıklamasının samimiyetine güven göstermeme hakkını vermektedir.

Buna rağmen Komünist Enternasyonal Yürütme Kurulu (KEYK), Almanya işçi sınıfına saldıran ve dünya gericiliğinin tüm güçlerini harekete geçiren faşizm karşısında, tüm komünist partileri, sosyal demokrat partiler aracılığıyla sosyal demokrat işçi kitleleri ile birlikte bir birleşik mücadele cephesini kurma girişiminde bulunmaya çağırmaktadır. KEYK bu girişimi, işçi sınıfının sınıf mücadelesi temelindeki Birleşik Cephesi'nin, sermayenin ve faşizmin saldırısını püskürteceğine ve her türlü kapitalist sömürünün kaçınılmaz sonunu olağanüstü hızlandıracağına dair sağlam inançla yapmaktadır.

Her bir ülkenin kendine özgü koşulları ve her ülkede işçi sınıfının önündeki somut mücadele görevlerindeki farklılıkların komünist ve sosyal demokrat partiler arasında burjuvaziye karşı belirli eylemler düzenlemenin, en başarılı olarak tek tek ülkelerde uygulanabileceğini dikkate alarak KEYK, tek tek ülkelerdeki komünist partilere, faşizme ve sermayenin saldırılarına karşı ortak eylem önerileriyle SİE'ye bağlı sosyal demokrat partilerin merkez komitelerine başvurmalarını önermektedir. Ancak bu konuda anlaşmalara varmak üzere partiler arasında yapılan görüşmelerin zeminini, ortak mücadelenin temel önkoşulları oluşturmalıdır. Burjuvaziye karşı somut eylem programlarına sahip olmaksızın partiler arasında herhangi bir anlaşmaya varılması, işçi sınıfının çıkarlarına aykırı olurdu.

Uluslararası işçi sınıfı önünde bu önerileri yapan Komünist Enternasyonal Yürütme Kurulu, başta KPD olmak üzere tüm komünist partileri vakit kaybetmeden, sosyal demokrasiyle ortak mücadeleye girmek üzere yürütülen görüşmelerin ve anlaşmaların sonuçlarını beklemeden, hem sosyal demokrat hem de farklı görüşlerdeki işçilerle birlikte ortak mücadele komiteleri örgütlemeye girişmeye çağırmaktadır.

Komünistler uzun soluklu mücadeleleriyle, burjuvaziye karşı sınıf eylemlerinde birleşik cephenin yaratılması mücadelesinin ön saflarında yerini aldığı ve almaya devam edeceğini sözle değil pratikleriyle kanıtlamışlardır.

Komünist Enternasyonal Yürütme Kurulu, sosyal demokrat ve

partisiz işçilerin, sosyal demokrat yöneticilerin birleşik cephenin yaratılması konusunda alacağı tavrı dikkate almaksızın, tüm engelleri aşacaklarını ve komünistlerle birlikte Birleşik Cepheyi sözde değil pratikte kuracakları kesin inancını taşımaktadır.

Özellikle Almanya'da işçi hareketini ezmek için Alman faşizminin fütursuz bir provokasyon –Reichstag'ın kundaklanması, ayaklanma ile ilgili sahte belgeler– düzenlediği bugünlerde, her işçi, sermayenin saldırısına ve faşist gericiliğe karşı sınıf sorumluluğunun bilincine varmak zorundadır..."

Bu çağrıda, doğrudan iktidarı ele geçirmek üzere bir mücadeleye ilişkin tek kelime geçmemektedir. Böylesi bir görev ne KPD ne de Komintern tarafından saptanmıştır. Fakat, Komünist Enternasyonal çağrısının silahlı ayaklanmayı öngördüğünü söyleyebilirim. Mahkeme, Komünist Parti önüne silahlı ayaklanma hedefini koyduğuna göre, bu ayaklanmanın hemen hazırlandığı ve patlak vermesi gerektiği sonucunu çıkarmıştır. Ancak bu vardığı sonuç, daha katı bir ifade kullanmamak için, mantık dışı ve yanlıştı. Evet, proletarya diktatörlüğü mücadelesi elbette tüm dünyadaki komünist partilerin görevidir. Bu ilkemiz ve amacımızdır. Fakat bu programın gerçekleşmesi için, sadece işçi sınıfının değil ayrıca diğer emekçi kesimlerin güçlerinin gerekli olduğu özel bir programdır. KPD'nin proletarya devrimini savunduğu herkesçe bilinmektedir, fakat bu, bu davanın seyri bakımından bir önem taşımaz. Sorun, iktidarı ele geçirmek üzere bir silahlı ayaklanmanın, Reichstag Yangını'yla bağlantılı olarak 27 Şubat tarihi için planlanıp planlanmadığıdır.

Sayın yargıçlar, adli soruşturmanın sonucu nedir? Reichstag Yangını'nın komünistlerin işi olduğuna ilişkin efsane tamamen çökmüştür. Diğer savunmacıların yaptığı gibi verilen birçok tanık ifadesini burada bir kez daha tekrarlamayacağım. Fakat, aklı başındaki herkes için bu sorun aydınlığa kavuşmuş sayılmalıdır. Reichstag Yangını'nın

KPD'nin faaliyetiyle, ve sadece bir ayaklanmayla değil, bir gösteri, bir grev ya da bu türden herhangi bir eylemle de hiçbir bakımdan hiçbir ilişkisi yoktur. Bu, mahkemenin topladığı deliller tarafından tamamen doğrulanmıştır. Reichstag Yangını, hiç kimse tarafından –caniler ya da psikopatlardan bahsetmiyorum– bir ayaklanma işareti olarak anlaşılmamıştır. Hiç kimse, Reichstag Yangını ile bağlantılı olarak herhangi bir eylem, saldırı, ayaklanma girişimi gözlememiştir. Hiç kimse o günlerde bu anlamda hiçbir şey duymamıştır. Bu yöndeki söylentiler, çok sonraki tarihlere aittir. İşçi sınıfı o tarihlerde, faşizmin saldırılarına karşı savunmaya geçmişti. KPD, kitlelerin direnişini, savunmasını örgütlemeye çalışıyordu. *Fakat Reichstag Yangını'nın, işçi sınıfı ve onun öncüsü KPD'ye karşı geniş kapsamlı bir kıyım kampanyası başlatmanın vesilesi yapıldığı ispatlanmıştır.*

Yetkili hükümet temsilcilerinin 27 ve 28 Şubat'ta silahlı bir ayaklanmanın yapılacağını akıllarının uçlarından dahi geçirmedikleri çürütülemez bir şekilde kanıtlanmıştır. Bu konu hakkında, buraya getirilen tanıklara birçok sorular sordum. Başta Heller'e, meşhur Karwahne'ye *(salonda gülüşmeler)*, Frey'e, Kont Helldorf'a, polis görevlilerine sordum. Değişik varyasyonlara rağmen hepsi, komünist bir ayaklanmanın beklenildiğinden söz edildiğini duymadıklarını söylediler. Bu, hükümet çevreleri tarafından kesinlikle hiçbir önlemin alınmadığı anlamına gelmektedir.

(Başkan, bu konuda Batı Bölgesi Emniyet Müdürü tarafından bir rapor sunulduğuna dikkat çeker)

Dimitrov: Batı Bölgesi Emniyet Müdürü raporunda, Göring'in kendisini yanına çağırarak, KPD'ye karşı yürütülecek mücadeleye, yani komünist toplantılar, grevler, gösteriler ve seçim kampanyalarına vb. karşı yürütülecek mücadeleye ilişkin sözlü talimatlar verdiğini açıklamaktadır. Ancak bu rapor bile, hemen yapılması beklenen bir komünist

ayaklanmaya karşı önlemler alınmasından bahsetmiyor.

Dün, Avukat Seuffert de bu konuya değinmişti. Seuffert, hükümet çevrelerinde hiç kimsenin, o günlerde bir ayaklanma beklemediği sonucuna ulaştı. Buna, Goebbels'e dayanarak, onun Reichstag Yangını haberine inanmadığına dikkat çekerek vardı. Durumun gerçekten böyle olup olmadığı başka bir sorundur.

Alman hükümetinin 28 Şubat tarihli kanun hükmünde kararnamesi de bu konuyla ilgili bir kanıttır. Bu kararname yangından hemen sonra yayınlanmıştır. Bu belgeyi okuyunuz. Neler yazmaktadır? Bu belge, anayasanın şu, şu maddelerinin, yani örgütlenme özgürlüğünün, kişi dokunulmazlığının, konut dokunulmazlığının vb. askıya alındığını bildirmektedir. Kanun hükmünde kararnamenin ikinci paragrafının özü budur: İşçi sınıfına karşı bir saldırı kampanyası.

Başkan (Dimitrov'un sözünü keserek): İşçi sınıfına değil, komünistlere karşı.

Dimitrov: Bu kanun hükmünde kararnameye dayanarak sadece komünistlerin değil, örgütleri dağıtılan sosyal demokrat ve hıristiyan işçilerin de tutuklandığını söylemek zorundayım. Bu kararnamenin, ilk sırada olmasına rağmen sadece KPD'ye değil, ayrıca diğer muhalif parti ve gruplara da yönelik olduğuna dikkat çekmek istiyorum. Bu yasa, olağanüstü hali ilan etmek için zorunluydu. Ve Reichstag Yangını'yla doğrudan ve organik bir bağı vardır.

Başkan: Alman hükümetine saldırırsanız, konuşma hakkınızı elinizden alırım.

Dimitrov: Bu davada hiçbir şekilde aydınlığa kavuşturulmamış bir soru vardır.

Başkan: Konuşurken salona değil, yargıçlara hitap etmek zorundasınız; aksi halde konuşmanız propaganda olarak değerlendirilebilir.

Dimitrov: Bir soru, ne iddia makamı ne de avukatlar ta-

rafından aydınlığa kavuşturulmuştur. Bunu gerekli görmemeleri beni şaşırtmıyor. Bu sorudan büyük bir korku duymaktadırlar. Bu soru, 1933 Şubat'ında Almanya'da politik durumun nasıl olduğudur. Burada bu soru üzerinde durmak zorundayım. Şubat ayı sonlarında politik durum öyleydi ki, milli cephe kampı içerisinde bir kavga yaşanıyordu.

Başkan: Size değinmenizi tekrar tekrar yasakladığım bir konuya giriyorsunuz.

Dimitrov: Schleicher, Brüning, Papen, Hugenberg, Çelik Miğferin Başkan Yardımcısı Düsterberg vb. tanıkların dinlenmesi için mahkemeye yaptığım öneriyi hatırlatmak istiyorum.

Başkan: Fakat mahkeme bu tanıkların çağrılmasını reddetmiştir. Bu nedenle bu konuya giremezsiniz.

Dimitrov: Bunu biliyorum, ayrıca nedenini de biliyorum.

Başkan: Son savunmanızda sizi sürekli olarak kesmek zorunda kalmak beni rahatsız ediyor, ama talimatlarıma uymanız gerekiyor.

Dimitrov: Milliyetçi Kamp içerisindeki bu iç çatışma, Alman ekonomi çevreleri kampında perde arkasında yaşanan kavgayla ilişkiliydi. Bir tarafta yıllardır nasyonal sosyalist hareketi finans eden Thyssen ve Krupp (savaş sanayisi) çevreleri, diğer yanda da geri plana itilmesi gereken rakipleri. Thyssen ve Krupp ülkede, pratik önderlikleri altında tek başına iktidar ve mutlak iktidar ilkesini hayata geçirmek, işçilerin yaşam düzeyini köklü bir şekilde düşürmek istiyordu ve bu nedenle devrimci proletaryanın bastırılması gerekiyordu. Komünist Parti bu süreçte, işçi hareketinin nasyonal sosyalistler tarafından yok edilmesi girişimlerine karşı güçleri bir araya getirmek için Birleşik Cephe'yi yaratmak çabasındaydı. Sosyal demokrat işçilerin bir bölümü işçi sınıfının birleşik cephesinin yaratılması zorunluluğunu hissediyor ve kavrıyordu. Binlerce ama binlerce sosyal de-

mokrat işçi KPD'ye geçmiştir. Fakat Şubat ve Mart aylarında Birleşik Cephe'nin yaratılması görevi, kesinlikle ayaklanma ve hazırlıkları anlamına gelmiyordu. Aksine işçi sınıfının kapitalistlerin gasp saldırısına ve nasyonal sosyalistlerin şiddetine karşı seferber edilmesi anlamını taşıyordu sadece...

Başkan (Dimitrov'un sözünü keserek): Sürekli olarak sadece Bulgaristan'daki politik durumla ilgilendiğinizi vurgulamıştınız. Fakat şimdi bulunduğunuz açıklamalar, Almanya'daki politik sorunlarına büyük bir ilgi duyduğunuzu kanıtlıyor.

Dimitrov: Sayın Başkan, bana ithamda bulunuyorsunuz. Sorunuzu şöyle yanıtlayabilirim: Bulgar bir devrimci olarak bütün dünyadaki devrimci hareketlerle ilgileniyorum. Mesela söz gelimi Güney Amerika'daki politik sorunlarla da ilgileniyorum ve hiç Amerika'da bulunmamış olmama rağmen belki de bunlar hakkında Almanya'dakiler hakkında sahip olduğumdan daha az bilgiye sahip değilim. Tabii bu, Güney Amerika'da bir parlamento binası yanıp kül olursa bunun sorumlusu olduğum anlamına gelmiyor.

Buradaki davada yürütülen adli soruşturma boyunca birçok şey öğrendim. Ve politik uyum yeteneğim sayesinde birçok ayrıntının bilincine vardım. Söz konusu dönemdeki politik durumda iki temel unsur bulunuyordu. İlki, nasyonal sosyalistlerin tek başına iktidar olma hırsıydı. İkincisi, bunun karşıt denge unsuru olarak Komünist Partisinin işçilerin Birleşik Cephe'sini yaratmayı hedefleyen faaliyetiydi. Bunun, davada yürütülen adli soruşturma sırasında da kendini gösterdiği düşüncesindeyim. Nasyonal sosyalistler, dikkatleri Milli Kamp içerisindeki sürtüşmelerden başka bir tarafa çekmek ve işçilerin birleşik cephesini parçalamak için bir gündem değiştirme manevrasına ihtiyaç duyuyorlardı. "Milli hükümetin", basın ve kişi özgürlüğünü orta-

dan kaldıran ve polis terörü, toplama kampları ve komünistlere karşı diğer mücadele araçlarından oluşan bir sistem yaratan 28 Şubat tarihli kanun hükmünde kararnamelerini çıkarmak için etkili bir bahaneye ihtiyacı vardı.

Başkan: Haddinizi aşıyorsunuz. İmalarda bulunuyorsunuz.

Dimitrov: Sadece benim gördüğüm şekilde, Reichstag Yangını arifesinde Almanya'daki politik duruma açıklık kazandırmak istiyorum.

Başkan: Burada hükümete yöneltilmiş imalara ve çoktan çürütülmüş iddialara yer yoktur.

Dimitrov: İşçi sınıfı kendini var gücüyle savunmak zorundaydı. Ve bu nedenle KPD, şimdi yurtdışında histerik çığlıklar atan von Wels ve Breitscheid'ın direnişine rağmen Birleşik Cepheyi örgütlemeye çalışıyordu.

Başkan: Savunmanızı yapmak istiyorsanız savunmanıza geçmek zorundasınız, aksi halde onu yapacak zamanınız kalmayacak.

Dimitrov: Daha biraz önce, iddianame ile bir nokta hakkında hemfikir olduğumu belirtmiştim. Şimdi bu noktadaki düşünce birliğini tekrarlamam gerekiyor. Söz konusu olan soru şudur: Van der Lubbe yangını *tek başına* mı çıkardı, yoksa işbirlikçileri var mıydı? İddia makamı temsilcisi Parrisius burada, sanıkların kaderinin, van der Lubbe'nin suç ortaklarının olup olmadığı sorusunun açıklığa kavuşturulmasına bağlı olduğunu söylemişti. Buna yanıt veriyorum: Hayır ve bin kere hayır. İddia makamının çıkardığı bu sonuç mantıksızdır. *Lubbe'nin Reichstag'ı gerçekten tek başına ateşe vermediğini düşünüyorum.* Bilirkişi raporları ve adli soruşturma verilerine dayanarak, Reichstag'taki genel toplantı salonundaki yangının, lokantadaki, alt kattaki vs. kundaklamadan farklı türden olduğu sonucunu çıkarıyorum. Genel toplantı salonu başka kişiler tarafından ve başka maddelerle ateşe verilmiştir. Lubbe'nin çı-

kardığı yangın ve genel toplantı salonundaki yangın sadece eş zamanlıdır. Bunun dışında tamamıyla ayrıdır. Büyük olasılıkla Lubbe, bu kişiler tarafından kullanılmış bilinçsiz bir alet durumundadır. Van der Lubbe burada her şeyi söylemiyor. Şimdi de suskunluğunu korumakta ısrar ediyor. Bu sorunun açıklığa kavuşturulması, sanıkların kaderini belirlemiyor. Lubbe yalnız değildi, ancak onunla ne Torgler, ne Popov ne Tanev ne de Dimitrov birlikteydi. Şüphesiz Lubbe, 26 Şubat günü Hennigsdorf'ta bir kişiyle buluşmuş ve ona belediye ve sarayı yakma tasarısını anlatmış, bu kişi ise ona, bu tür yangınların "çocuk oyunu" oduğunu ve gerçek işin seçim zamanı Reichstag'ı yakmak olduğunu söylemiştir. Böylece, politik çılgınlık ile politik provokasyon arasındaki gizli işbirliği, Reichstag Yangını'nı meydana getirmiştir. İşbirliğinin politik çılgınlık tarafı, sanık sandalyesinde oturmaktadır. Politik provokasyon tarafı ise serbest dolaşmaktadır. Lokantada, koridorda ve zemin katta beceriksiz bir şekilde yangın çıkarma girişiminde bulunurken, meçhul kişinin, Dr. Schatz'ın sözünü ettiği yanıcı sıvı ile genel toplantı salonunu ateşe verdiğini aptal van der Lubbe bilemezdi. *(Van der Lubbe gülmeye başlar. Sessiz bir gülüşle bütün vücudu titremeye başlar. Tüm salonun, yargıçların, sanıkların, herkesin dikkati o anda van der Lubbe üzerine toplanmıştır.)*

Dimitrov (Lubbe'ye işaret ederek): Meçhul provokatör, tüm kundaklama hazırlıklarını ayarlamıştır. Bu "Mephisto", geriye hiçbir iz bırakmadan ortadan kaybolmasını bilmiştir. Ve işte aptal alet, zavallı "Faust" burada oturmaktadır, "Mephisto" ise kayıp. Van der Lubbe ile politik provokasyon temsilcileri, işçi sınıfı düşmanlarının ajanları arasındaki köprünün Hennigsdorf'ta çatılmış olması en geçerli olasılıktır.

Başsavcı Werner burada, van der Lubbe'nin bir komünist olduğunu söyledi. Ayrıca, komünist olmasa bile, işini

Komünist Parti'nin çıkarına ve onunla işbirliği içerisinde yaptığını belirtmişti. Bu iddia da yanlıştır. Van der Lubbe kimdir? Bir komünist mi? Asla! Bir anarşist mi? Hayır! Yozlaşmış bir işçi, asi bir lümpen proleter, işçi sınıfına karşı kullanılan istismar edilmiş bir yaratık. Hayır, o bir komünist değildir! Anarşist da değildir! Dünyada hiçbir komünist, hiçbir anarşist mahkeme karşısında van der Lubbe'nin aldığı tutumu almazdı. Gerçek anarşistler genellikle anlamsız eylemler yaparlar, fakat mahkeme karşısında yaptıklarını daima savunur ve amaçlarını açıklarlar. Böyle bir eylemi bir komünist yapmış olsaydı, sanık sandelyesinde suçsuzlar otururken, mahkeme karşısında susmazdı. Hayır, van der Lubbe ne komünist, ne anarşisttir, faşizm tarafından kullanılmış bir alettir.

Bu insanla, istismar edilmiş, komünizm aleyhinde kullanılmış bu aletle, ne Reichstag'taki komünist grup başkanının ne de Bulgar komünistlerinin ortak bir yanı vardır.

Burada, 28 Şubat sabahı Göring'in bir bildiri yayınladığını hatırlatmak zorundayım. Bu bildiride, Torgler ve Koenen'in akşam saat 10 sularında Reichstag binasından kaçtıkları söylenmişti. Bu haberin tüm ülkeye yayılması sağlandı. Bildiride yangının komünistler tarafından gerçekleştirildiği söyleniyordu. Aynı zamanda Lubbe'nin Hennigsdorf'taki izleri araştırılmadı. Van der Lubbe ile birlikte geceyi polis yatakhanesinde geçiren kişi ortaya çıkarılmadı.

Başkan: Konuşmanızı ne zaman bitirmeyi düşünüyorsunuz?

Dimitrov: Yarım saat daha konuşmak istiyorum. Bu konuyla ilgili görüşümü açıklamak zorundayım.

Başkan: Sonsuz bir konuşma yapamazsınız.

Dimitrov: Sayın Başkan davanın devam ettiği üç ay boyunca, davanın sonunda savunmamla ilgili ayrıntılı olarak konuşabileceğimi söyleyerek, beni birçok defa susmak zo-

runda bıraktınız. Davanın sonu gelmiştir. Fakat verdiğiniz sözün aksine, konuşma hakkımı sınırlıyorsunuz.

Hennigsdorf sorunu son derece önemlidir. Van der Lubbe ile geceyi beraber geçiren kişi, Waschinski, bulunamadı; onun bulunması için yaptığım öneri, gereksiz olarak nitelendirilmişti. Van der Lubbe'nin Hennigsdorf'ta komünistlerle beraber olduğu iddiası, nasyonal sosyalist tanık, berber ustası Grawe'nin uydurduğu bir yalandır. Eğer van der Lubbe, Hennigsdorf'ta komünistlerle beraber olmuş olsaydı, bu çoktan araştırılmış ve aydınlatılmış olurdu Sayın Başkan! Kimse, Waschinski'yi bulmak niyetinde değildir.

Reichstag Yangını'na ilişkin haberi, Brandenburg kapısındaki nöbetçilere ilk getiren sivil kişinin bulunması için hiçbir çalışma yapılmadı, bu kişinin kimliği bugüne kadar meçhul kalmıştır. Soruşturma yanlış yönde yürütülmüştür. Yangının hemen ardından Reichstag'ı terk eden nasyonal sosyalist milletvekili Dr. Albrecht'in ifadesi alınmamıştır. Kundakçılar, bulundukları yerde değil bulunmadıkları yerde, Komünist Parti saflarında aranmıştır. Bu yalnıştı ve bununla, gerçek kundakçılara ortadan kaybolma olanağı sağlanmıştır. Şuna karar verildi: Yangının gerçek suçluları yakalanmadığına ve yakalanmamaları gerektiğine göre, başkalarını bulmak gerekiyor, yani yedek Reichstag kundakçıları.

Başkan: Sizi men ederim, size on dakika daha veriyorum.

Dimitrov: Hükme ilişkin önerilerimi sunma ve bunları gerekçelendirme hakkına sahibim. Başsavcı, komünistlerin verdiği tüm ifadeleri inandırıcı olmaktan uzak olarak nitelendirmiştir. Ben aynı noktadan hareket etmiyorum. Örneğin tüm nasyonal sosyalist tanıkların yalancı olduğunu iddia edemem. Milyonlarca nasyonal sosyalistler arasında dürüst insanların da bulunduğuna inanıyorum.

Başkan: Sizi bu tür, kötü niyetli kabalıklardan men ederim.

Dimitrov: Fakat bütün önemli tanıkların, nasyonal sosyalist milletvekilleri, nasyonal sosyalist gazeteciler ve ya da nasyonal sosyalizm taraftarları olmaları dikkat çekici değil midir? Nasyonal sosyalist milletvekili Karwahne, Torgler'i, van der Lubbe ile birlikte Reichstag binasında gördüğünü söylemişti. Nasyonal sosyalist milletvekili Frey, Popov'u Torgler ile birlikte Reichstag binasında gördüğünü açıkladı. Nasyonal sosyalist garson Heller, Van der Lubbe'yi Dimitrov ile birlikte gördüğü yolunda ifade vermiştir. Nasyonal sosyalist gazeteci Weberstedt, Tanev'i Lubbe ile beraber gördü. Peki nedir bu? Rastlantı mı? Burada tanık sıfatıyla ifadesi alınan ve "Völkischer Beobachter"de Zimmermann adı altında çalışan doktor Dröscher, (*Başkan Dimitrov'un sözünü keserek bağırıyor:* Bu ispatlanmamıştır!) Sofya katedraline yapılan suikastin Dimitrov tarafından organize edildiğini iddia etmiştir –ki aksi ispatlanmıştır– ve sözümona beni Reichstag'ta Torgler ile birlikte görmüştür! Dröscher ile Zimmermann'ın aynı kişiler olduğunu yüzde yüzlük bir kesinlikle belirtirim.

Başkan: Bunu reddediyorum, bu ispatlanmamıştır.

Dimitrov: Polis memuru Heller, burada, 1933'te Reichstag'ı komünistlerin yaktığını ispatlamak için, 1925'te yayınlanan bir kitaptan komünist bir şiir okumuştur. Ben de burada en büyük Alman şairi Goethe'den birkaç dize aktarma cüretinde bulunuyorum:

Bir an önce akıllan.
Talih terazisinin dili
bazen durur ortada, bazen durmaz.
Ya çıkacak ya ineceksin;
ya kazanacak ezeceksin,
ya da kaybedecek, kul olacaksın.
Acı çekecek ya da galebe çalacak,
ya örs olacaksın ya da çekiç.

Evet, örs olmak istemeyen çekiç olmak zorundadır! Bu

gerçeği, Alman işçi sınıfı bütünlüğü içerisinde ne 1918'de, ne 1923'te, ne 20 Temmuz 1932'de, ne de Ocak 1933'te kavramıştır. Bunun sorumlusu sosyal demokrat önderler, Wels, Severing, Braun, Leipart, Grassmann'dır. Sanırım Alman işçileri artık bunu kavrayabileceklerdir!

Burada, Alman hak ve hukuku üzerine çok söz edildi. Ben de bu konu hakkındaki fikrimi söylemek istiyorum. Bir mahkeme kararı kuşkusuz daima, dönemin politik koşullarından olduğu gibi, egemen politik eğilimlerden de etkilenir. Adalet Bakanı Kerrl, mahkeme için *belirleyici* bir tanıktır. Aktarıyorum:

> "Biçimsel-liberal hukukun önkoşulu, adaletin nesnellikten hareket etmesi gerektiğidir. Şimdi *halk ile hukuğun birbirine yabancılaşmasının kaynağına* vardık ve bu yabancılaşmanın *kabahati daima adalete yüklendi.* Bir halk var olma mücadelesi verdiği sırada nesnellik olabilir mi? Çarpışmadaki asker, savaşan ordu nesnellik mi tanır? Asker ve ordu sadece tek şey tanır, tek düşünce taşır, kafasında tek soru vardır: Hürriyetimi ve şerefimi nasıl kurtarabilirim? Böylece, doğaldır ki, ölüm kalım mücadelesi veren bir halkın adaleti, *ölü nesnellik* gözetemez. Yargıçlar, savcılar, vekiller tek bir doğrultudan hareket etmek zorundadır: Ulusun yaşamı için faydalı olan nedir?
>
> *Hayır, durgunluk* ve dolayısıyla *kemikleşme, halkın yabancılaşması* anlamına gelen, *doğrultusuz bir nesnellik değil, tüm eylemler, toplumun ve bireyin aldığı tedbirlerin tümü, halkın yaşamsal çıkarlarına, ulusa tabidir."*

Yani hukuk göreceli bir kavramdır.

Başkan: Bunun konu ile ilgisi yoktur. Şimdi önerilerinizi sunmak zorundasınız.

Dimitrov: Başsavcı, Bulgar sanıkların delil yetersizliğinden beraatini istemiştir. Fakat bu beni tatmin etmekten çok uzaktır. Mesele bu kadar basit değildir. Bu, şüpheyi tamamen ortadan kaldırmamaktadır. Dava sırasında Reichstag Yangını ile hiçbir ilişkimizin olmadığı ortaya çıkmıştır ve

bu nedenle herhangi bir şüpheye yer yoktur. Biz Bulgarlar ve de Torgler'in, delil yetersizliğinden değil, aksine bu antikomünist suç ile hiçbir ilişkimiz olmadığı ve olamayacağı için beraat etmesi gerekir.

Aşağıdaki şekilde karara varılmasını talep ediyorum:

1. Reich Mahkemesi'nin, bu davadaki suçsuzluğumuzu ve suçlamanın haksız yere yapıldığını kabul etmesi; bu herkes için geçerlidir, Torgler, Popov ve Tanev için de.

2. Van der Lubbe'nin, işçi sınıfının düşmanları tarafından kullanılan bir âlet olarak nitelenmesi.

3. Bize yöneltilen haksız suçlamanın sorumlularından hesap sorulması.

4. Bu sorumluların, kaybedilen zaman, bozulan sağlık ve çekilen acılara karşılık gelen tazminatı tarafımıza ödemelerinin kararlaştırılması.

Başkan: Sizin bu sözde taleplerinizi mahkeme, karar görüşmesi sırasında dikkate alacaktır.

Dimitrov: Bu taleplerin faizleri ile beraber yerine getirileceği zaman gelecektir. Reichstag Yangını'nın tamamıyla aydınlatılması ve gerçek kundakçıların ortaya çıkarılmasına gelince, bu, elbette gelecekteki proletarya diktatörlüğünün halk mahkemesine saklı kalacaktır.

17. yüzyılda, bilimsel fiziğinin kurucusu Galileo Galilei, mezhep sapkınlığı suçlamasıyla, ölüm cezasına çarptırılmak üzere katı Engizisyon Mahkemesi'nin karşısına çıkarılmıştır. Kesin bir kararlılık ve inançla haykırmıştır ki:

"Her şeye rağmen, dünya, yine de dönüyor." Ve bu bilimsel tez daha sonra tüm insanlığa ait bir olgu haline geldi.

(Başkan birden Dimitrov'un sözünü keser, ayağa kalkar, kâğıtlarını toplar ve çıkmaya hazırlanır.)

Dimitrov (devam eder): Biz komünistler, ihtiyar Galilei kadar büyük bir kararlılıkla bugün şöyle diyebiliriz:

Yine de dönüyor! Tarih çarkı ileriye dönmektedir: Sov-

yet Avrupa'ya doğru, Sovyet Cumhuriyetleri Dünya Birliği'ne doğru!

Ve bu çark, Komünist Enternasyonal'in önderliğindeki proletarya tarafından döndürülen bu çark, ne kıyımlarla, ne hapis cezalarıyla ne de idam cezalarıyla durdurulabilir. Bu çark dönmektedir ve komünizmin kesin zaferine dek dönmeye devam edecektir!

(Polis Dimitrov'u yakalar ve onu sanık sandalyesine oturmaya zorlarlar. Mahkeme heyeti Dimitrov'un konuşmasına devam edip edemeyeceği konusunda karar vermek için çekilirler. Heyet, Dimitrov'un söz hakkının kesin olarak alındığını açıklamak için salona döner.)

KARAR AÇIKLANDIKTAN SONRA SON BİR KONUŞMA İÇİN NOTLAR

23 Aralık'ta açıklanan beraat kararından sonra Dr. Bünger, Torgler ve Bulgar'ların "delil yetersizliğinden" beraat ettiklerinin açıklandığı uzunca bir karar gerekçesi okudu. Dimitrov bu karar gerekçesi karşısında son derece öfkelendi. Mahkeme başkanı okumayı bitirir bitirmez, söz istedi. Ancak kendisine söz hakkı tanınmadı ve mahkeme heyeti kaçarcasına salonu terk etti. Dimitrov'un karar gerekçesine ilişkin dile getirmek istediği eleştirileri, bu konuşma için hazırladığı notlarda ortaya çıkmaktadır.

23 Aralık 1933

Mahkemenin zor görevi şuydu: Kurdun karnı doyurulmalı ama kuzu kaptırılmamalıydı... Karar, bu çözümsüz sorunu çözüme kavuşturmanın başarısız bir girişimidir.

Faillerin ve kışkırtıcıların, yani "Mephisto"nun ortaya çıkarılması ve mahkum edilmesi, gelecekteki proletarya diktatörlüğüne kalmıştır.

Reich savcılığı prematüre doğum yapan bir anne durumundaydı.

Neden bir "yanlış karar"?

Çünkü, komünizmin fail olarak biçimsel bir şekilde mahkum edilmesi, gerçekte, asıl failin nasyonal sosyalistler olduğunun dolaylı olarak saptanmasına karşılık gelmektedir!

Van der Lubbe'nin suç ortakları var idiyse ve bunlar Torgler ve diğer sanıklar değilse, öyleyse?..

Geriye şu soru kalıyor: 5 ay süren ön soruşturma ve 2 ay süren dava boyunca gerçek suçlular neden bulunmadı?

Ayrıca: Bu suç ortakları, "içerden" adamlar olmak zorundadır; yani, Reichstag'ın konumunu ve iç yapısını tanıyan kişiler. Aksi halde, van der Lubbe de yangını çıkaramazdı. O günlerde bunlar hakkında bu kadar bilgiye nasyonal sosyalistler değil de kim sahip olabilirdi?

Tüm komünistlerin sıkı bir gözetim altında tutulduğu ve kıyıma uğradıkları bir dönemde kim rahatlıkla ve serbestçe Reichstag'a girip çıkabilirdi?

Ve sonra:

Hennigsdorf –lojman? Diğer uykucular? Spandau'da genç adam?

Meçhul sivil?

Nasyonal sosyalist milletvekili Dr. Albrecht?

Neukölln'deki konuşma hakkındaki söylenti?

Karwahne, Frey, Kroyer?

İşaret? Sinyal? Ne için?

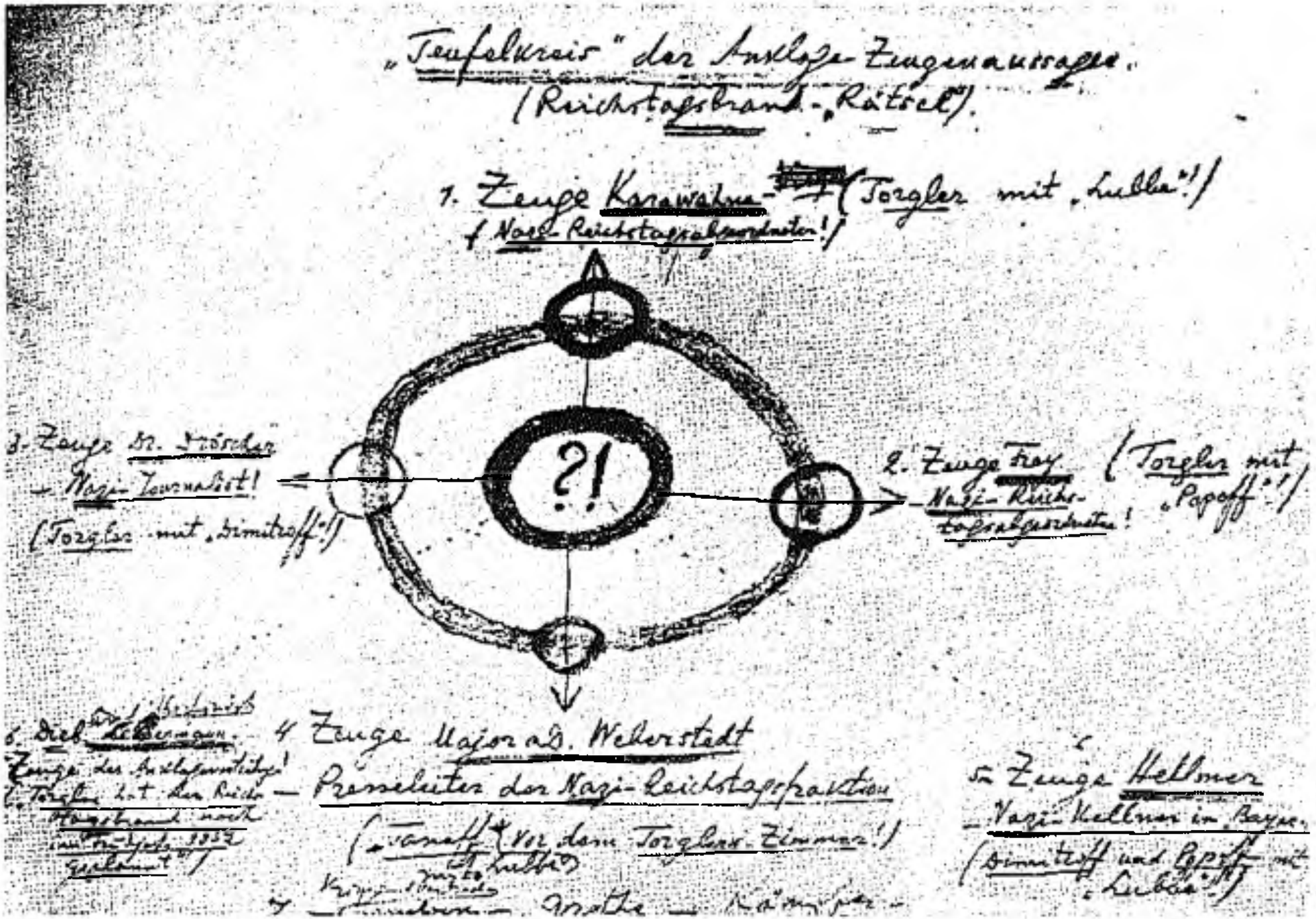
"Milli devrim" için, işçi hareketine ve KPD'ye karşı yok etme kampanyası için!

"Totaliter devlet"in inşası, nasyonal sosyalistlerin tek başına iktidara geçmesi için!

"Büyük ihanet"? Hayır!

Halka ihanet, yani Alman halkına ihanet!

Faşist diktatörlük: Tyssen-Krupp sermayesinin diktası!

"İddia makamı tanıklarının kısır döngüsü"
(Reichstag Yangını "Bilmecesi")
Leipzig'de perde arkasındaki güçlerin ürettiği tanık ifadelerine ilişkin Dimitrov'un çizdiği şema

Beraat Kararından Sonra

Der Preußische Ministerpräsident
Geheime Staatspolizei.

Berlin, den Februar 1934.

Nachdem Sie und Ihre beiden Landsleute aus dem preußischen Staatsgebiet und damit aus dem deutschen Reich ausgewiesen sind, werden Sie sowie P o p o f f und T a n e f f auf Anordnung des Herrn Preußischen Ministerpräsidenten aus der Schutzhaft entlassen. Zwecks Durchführung der Ausweisung werden Sie zusammen mit den beiden anderen unter Begleitung noch heute im Flugzeug an die deutsche Reichsgrenze geschafft werden.

I.A.

An

Herrn Georgi D i m i t r o f f .

Üç Bulgar sanığın sınır dışı edilmesine dair Dimitrov'a tebliğ edilen emir.

"İHTİYATİ TUTUKLULUK"TAN PROTESTO MEKTUPLARI

Dava sonuçlandıktan sonra beraat eden sanıklar mahkeme salonundan çıkarılıp bir yan odaya götürüldü. Burada kendilerine, haklarında "ihtiyati tutukluluk" kararı verildiği bildirildi. Belirsizlikle dolu haftalar geçti. Dimitrov ve arkadaşları önceleri Leipzig Adliyesi'nin tutukevinde, sonra Berlin'de devlet gizli polisinin yeraltı cezaevinde hücre hapsinde tutulmaya devam edildi ve çeşitli eziyetlere maruz bırakıldı (ziyaret sınırlaması, gazete yasağı, doktor bakımının reddedilmesi vb.). Dimitrov işkencecilerine karşı mücadeleyi yeniden başlattı. Yeniden, protesto ve taleplerle dolu sayısız mektup, hücresinden ilgili polis ve hükümet makamlarına yollanmaya başladı. Dimitrov, mahkemeden kararın aslının bir kopyasını (gerekçeyi içeren) talep etti, ancak bu kendisine verilmedi.

Aşağıdaki belgeler bu yazışmalardan küçük bir seçkiyi oluşturmaktadır.

Dimitrov'un Bulgaristan'a dönmeye hazır olduğunu bildirdiği Bulgaristan Başbakanı Muşanov'a yönelik telgrafın kendine özgü bir akıbeti oldu. Bulgaristan hükümeti, bu telgrafı hiç almamış gibi bir tavır takınırken, bu belge yabancı gazetecilerin eline geçmiş ve İngiliz basınında yer almıştır. Cezaevi idaresi bunu, Dimitrov'u dış dünyayla izinsiz bağ kurmakla suçlamak ve tutukluluk koşullarını keskinleştirmek için fırsat bildi.

24 Aralık 1933

Sayın Reich Mahkemesi Başkanı,
4. Ceza Dairesi

Saygıdeğer Başkan,

6 Aralık tarihli duruşmada da dile getirdiğim ve Bulgar sanık arkadaşlarımla görüşme talebimi içeren 8 Aralık ta-

rihli mektubuma cevap vermemenizi hayret ve üzüntü ile karşıladığımı belirtmekte bir sakınca görmüyorum.

Gariptir ki, şimdi, kararın açıklanmasından sonra da Tanev ve Popov'dan hâlâ katı bir şekilde ayrı tutuluyorum.

Saygılarımla,

G. Dimitrov

25 Aralık 1933

Sayın Hakimler Heyeti Başkanı,

Karar metninin (gerekçeleri de içeren) bir kopyasının tarafıma verilmesi için gerekli işlemleri yapmanızı rica ederim.

Masraflarını gerekirse tarafımdan karşılamanızı rica ederim.

Saygılarımla
G. Dimitrov

Leipzig, 28 Aralık 1933

Sn. Leipzig Emniyet Müdürü,

Sayın Müdür Bey,

23 Aralık'ta, Reich Mahkemesi kararı açıkladıktan hemen sonra, hakkımda "yeni bir emre kadar" ihtiyati tutukluluk cezası içeren emriniz tarafıma iletildi.

Bugüne kadar, ne serbest bırakılmam konusunda bir talimat, ne de tutukluluk halimin devamına ilişkin gerçek nedenler hakkında hiçbir bilgiye sahip bulunmamamı göz önünde tutarak, beni aşağıdaki konular hakkında bilgilendirmeniz ricasıyla size başvurmakta bir sakınca görmüyorum:

1. Bu tutukluk cezasının sebepleri nelerdir?
2. Bu önlemin sorumlusu kimdir?
3. İhtiyati tutukluluk hali ne kadar sürecektir?
4. Maruz bırakıldığım bu ihtiyati tutukluluk halimin kaldırılmasını talep etmek için kime başvurmam gerekiyor?

En yüksek Alman mahkemesi tarafından serbest bırakılan bir yabancı olarak, derhal Çekoslovakya'ya veya Fransa'ya sınırdışı edilmemi istemek hakkına sahip olduğum kanısındayım. Bu ülkelerde, vatanıma, Bulgaristan'a dönme olasılığım aydınlığa kavuşabilecektir. Şu anda Bulgaristan'a dönmem imkansızsa, daha önce de siyasi bir mülteci olarak Sovyet vatandaşlarının haklarından yararlanarak yaşadığım Moskova'ya gitmek isterim.

Konuyla ilgili bilgiyi en kısa sürede bana ya da annem ve kız kardeşime ulaştırmanız ve gerekli talimatların tarafınızdan verilmesi umuduyla.

Saygılarımla,
G. Dimitrov

NOT: 9 Mart'ta tutuklandığım sırada, aralarında kişisel kütüphanem ve iki valizim de olmak üzere çeşitli eşyalarıma el konulmuştu. Bu eşyalarımın tarafıma iade edilmesi için gerekli izni vermenizi rica ederim.

Leipzig, 29 Aralık 1933

Sn. Dr. Bolotner, Kislovodsk (SSCB)

Sevgili Doktor Bolotner,

5 Aralık tarihli mektubunuz ancak dün elime geçti. Çok teşekkür ederim! Durumum şimdilik çok garip: En yüksek Alman mahkemesi tarafından beraatim verildi ama yine de özgür değilim!

Daha kötüsü, sağlığım oldukça sarsıldı. Tüm sağlık stoklarım tükendi. Birkaç haftadır neredeyse sürekli hastayım. Özellikle bronşit çok ıstırap veriyor bana.

Umarım gerçek bir tedaviden geçme fırsatını yakalamadan ciddi komplikasyonlar olmaz.

Başta size ve karınıza, tüm tanıdık ve arkadaşlara içten selamlar

Georgi Dimitrov

30 Aralık 1933

Başbakan Muşanov, Sofya

Yeniden vatanıma dönmek ve politik çalışmalarda bulunmak istediğim için, Reichstag Yangını davasının sonuçlanmasından sonra ülkeme dönüp 1923 Eylül ayaklanması nedeniyle hakkımda verilen cezaların kaldırılmasına yönelik mücadele edeceğime ilişkin Reich Mahkemesi karşısında yaptığım açıklamayı tekrarlıyorum. Bu amaçla, bana serbest yolculuk hakkı, can güvenliği ve kamuoyuna açık bir yargılama talep ediyorum.

Georgi Dimitrov
Leipzig Tutukevi

Leipzig, 6 Ocak 1934

Sn. Leipzig Emniyet Müdürü

Sayın Müdür Bey,

Birkaç gündür annem ve kız kardeşim benimle görüşme izni alamamaktadırlar.

Ne yazık ki, bunun nedenleri ve bu konudaki emrin kimin tarafından verildiğini bilmiyorum.

Görüşme yasağı özellikle yaşlı annem için çok acı olduğundan, Müdür Bey, sizden annemin ve kız kardeşimin beni eskisi gibi görmeleri için gerekli talimatı vermenizi rica edeceğim.

Birinin, kişisel olarak bana eziyet etmenin gerekli olduğunu düşündüğünü varsaysak bile, bunca acı çekmiş yaşlı bir kadına böylesi uygulamalarla tamamıyla gereksiz bir eziyet vermek son derece yersizdir.

Saygılarımla

G. Dimitrov

Leipzig, 24 Ocak 1934

Sn. Leipzig Emniyet Müdürü

Sayın Müdür Bey,

Sanırım, Almanya'da ve yurtdışında, durumum hakkında doğru olmayan haberler yayıldı.

Tarafıma, Alman ve yabancı gazetecilere gerçek durumum hakkında bilgi verme olanağının verilmesini rica ederim.

Saygılarımla

G. Dimitrov

Leipzig, 25 Ocak 1934

Sayın Reich İçişleri Bakanı Dr. Frick

Size, 2 Ocak tarihinde yazdığım mektupta*, Reich Mahkemesi'nin –en yüksek Alman mahkemesi– verdiği beraat kararından sonra neden ihtiyati olarak tutuklandığım ve yabancı uyruklu biri olarak ne zaman komşu bir ülkeye (Çekoslavakya, Avusturya, İsviçre, Fransa ya da Hollanda) gönderileceğim konusunda beni bilgilendirmenizi rica etmiştim.

13 Ocak'ta yine aynı konulu bir telegraf göndermiştim.

16 Ocak'ta annem İçişleri Bakanlığı'na gitmiş ve kendisine sorunun bir hafta sonra kesin karara bağlanacağı temin edilmişti.

Ne yazık ki bugüne (25 Ocak) kadar hiçbir yanıt alamadım ve tarafıma serbest bırakılmam ve sınırdışı edilmemle ilgili hiçbir talimat bildirilmedi.

En azından bunu bekleme hakkım olduğu için artık bana net ve kesin bir yanıt vermenizi rica ederim.

Saygılarımla,
G. Dimitrov

* Bu mekubun içeriği, 28 Aralık'ta Leipzig Emniyet Müdürü'ne yazdığı mektupla hemen hemen aynıdır.

Berlin, 7 Şubat 1934

Sayın Reich İçişleri Bakanı Dr. Frick,

Reichstag Yangını davasının karar açıklamasının üzerinden bir buçuk ay geçti, ve biz, beraat eden üç Bulgar hâlâ cezaevinde bulunuyoruz; sağlığa zararlı ve moral açıdan eziyet eden, dış dünyadan tamamıyla kopuk ve neredeyse diri diri toprağa gömülmüş olarak hücre hapsinde tutuluyoruz.

Örneğin, bana sadece yabancı gazeteler değil, Bulgar resmi görüş sahibi gazeteler, kendi vatanımda çıkan gazeteler bile yasak. Görüşler sırasında annem ve kız kardeşimin, beni Bulgaristan'daki durum ve gelişmeler hakkında bilgilendirmesine dahi izin verilmiyor!

Tutuklanmam konusundaki gerçek nedenlere ilişkin adli, resmi bir açıklama bugüne kadar elime geçmiş değil.

Size yolladığım telgraf ve mektuplar yanıtsız kaldı.

Çeşitli memurların imalarından, aşağıdaki değişik yorumlara varmak mümkün:

1. Hükümet için politik bir tehlike oluşturduğumuz için tutukluluğumuzun sürmesi öngörülüyor.

2. Can güvenliğimiz nedeniyle ihtiyati olarak tutukluluk halimiz sürüyor.

3. Halen hapishanedeyiz, çünkü dış ülkelere sınırdışı edilmemiz hakkında yapılan görüşmeler hünüz sonuçlanmadı.

Birinci açıklamanın ciddiye alınamayacağı açıktır. Kendini böylesine kudretli hisseden bir hükümet, üç Bulgar göçmeninin serbest bırakılması ve sınırdışı edilmesi dolayısıyla tehlikeye maruz kalmaz.

İkinci açıklama temelsizdir, çünkü kendi inisiyatifiyle suçsuz yabancı bir komüniste saldıracak inançlı bir nasyonal sosyalistin bulunabileceği varsayılamaz.

Üçüncü açıklama, Polonya'nın bize transit geçiş vizesi vermeye ve de Sovyetler Birliği'nin bizi siyasi göçmen olarak

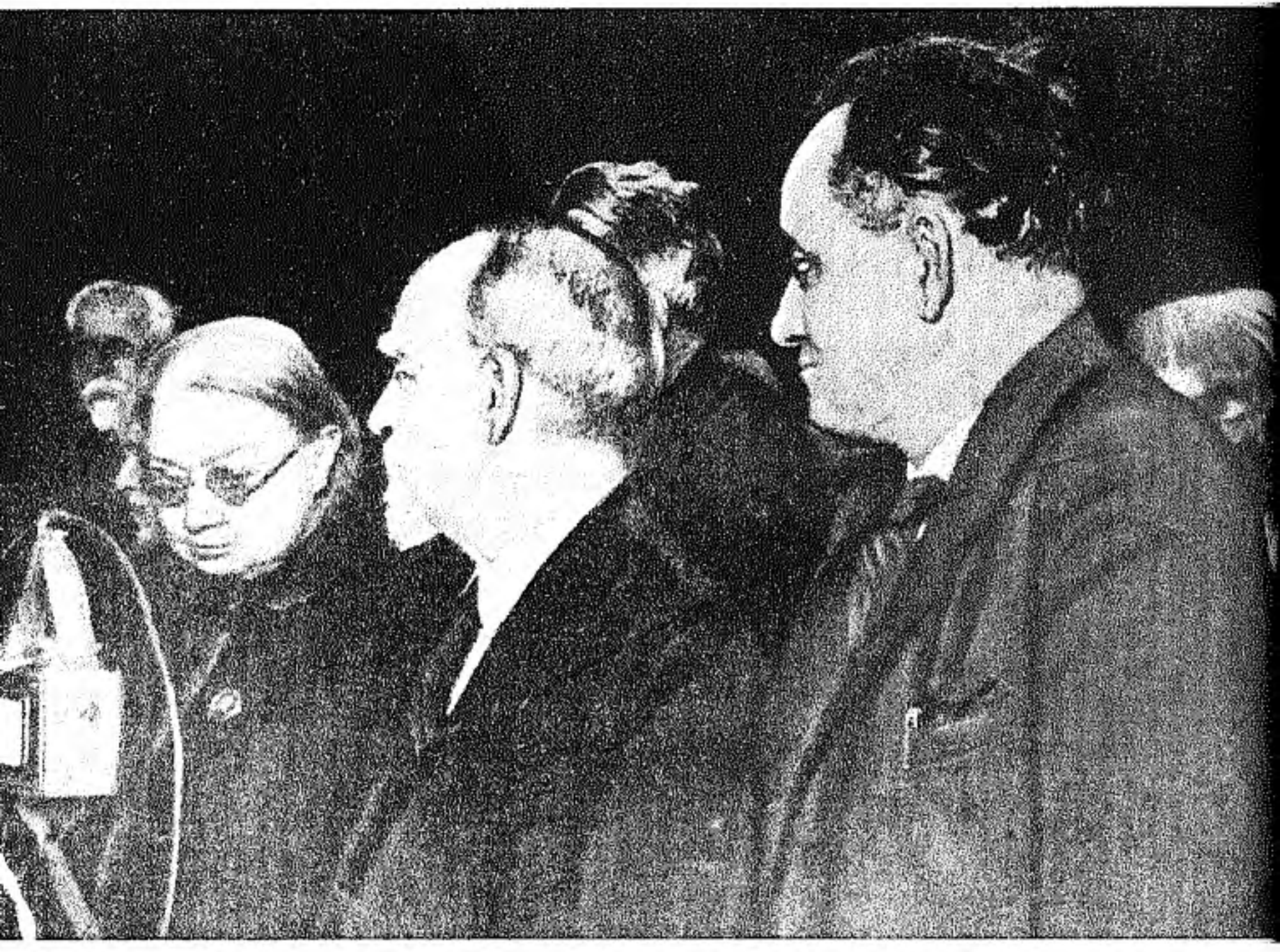
kabul etmeye hazır olduğunu daha önce bildirmiş olması çıplak gerçeği nedeniyle daha başından çürütülmüştür.

Ve bütün bunlara rağmen tutukluluk durumumuz devam ederse, bununla bizce, ancak şu amaçlanabilir: Ya bizi yavaş yavaş fizik ve moral açıdan çökertmek ya da bizi "uygun" bir fırsatta "sorumsuz" unsurlarca yok etmek.

Bunların hükümete politik bir çıkar sağlayamayacağını düşünüyorum ve bu yüzden her gün bu duruma son verilerek en kısa sürede Sovyetler Birliği ya da Almanya'nın komşu ülkelerinden birine sınırdışı edilmeyi beklemekteyim.

Bir talihsizlik sonucu bu kısa sürede gerçekleşmezse, –açıkça söylemeliyim ki, tehdit amacıyla değil, bana başka seçenek bırakılmadığı için– suçsuz tutukluların tek kişisel savunma yöntemine başvurarak açlık grevine başlamaktan başka çarem kalmayacaktır. Sağlığım ve gücüm tükenmek üzeredir. Sonu gelmez bir kabus yerine kabuslu bir sonu tercih ederim. On bir aydan beri korkunç şartlarda tutuklu bulunuyorum.

Saygılarımla,
G. Dimitrov

Yaşlı Bolşevikler Topluluğu'nun 28 Şubat 1934'te düzenledikleri bir etkinlik.
Sağdan sola: Dimitrov, Krshinshanovski, Krupskaya

SOVYETLER BİRLİĞİ'NDE

Dimitrov, annesi ve yeğeniyle birlikte.

MOSKOVA'YA VARDIĞI GÜN SOVYET VE YABANCI BASIN MENSUPLARI İLE KONUŞMA

27 Şubat 1934

Bulgar elçiliği, Dimitrov'un annesiyle yaptığı çeşitli görüşmelerden sonra sözlü olarak hükümetlerinin beraat eden üç tutukluyu artık kendi vatandaşları olarak kabul etmediğini bildirdikten sonra, Sovyet hükümeti 15 Şubat'ta, üç Bulgarı Sovyet vatandaşlığına kabul ettiklerini resmi karara bağladı. Bu, tutukluların serbest bırakılmalarını sağlayan belirleyici adım oldu. Dimitrov, Popov ve Tanev, 27 Şubat sabahının ilk saatlerinde uyandırıldılar ve apar topar kendilerini Königsberg'ten Moskova'ya götürecek uçağa bindirildiler.

Ani sınırdışı işlemi, sadece üç Bulgar için değil, aynı zamanda da Alman Reich'ının çeşitli kurumları için de şaşırtıcı oldu. Aceleyle hazırlanan sınırdışı emrine tarih konulması unutuldu. Bu acelecilik, hazırlıksız yakalanan cezaevi yönetiminin, tutuklulara, zamanında el konulan eşyalarını (para, bavul, kitaplar vs.) teslim etmemesine ve yanlarında götürdükleri eşyaları da kontrol etmemesine neden oldu. Bu durum sayesinde Dimitrov, tutukluluğu ve mahkeme süreci boyunca tuttuğu ve bu kitapta yer alan belgelerin büyük bir kısmını oluşturan bütün notlarını yanına alabildi.

Nasyonal sosyalist hükümet, yolculuğu Berlin'deki Sovyet elçiliğinden akşama kadar saklı tutmak için her türlü önlemi almasına rağmen (Göring 28 Şubat'ta konuyla ilgili yaptığı basın açıklamasında "Dimitrov'un Moskova'da bir kral gibi karşılanmasını engellemek istedik" demişti), kurtulanların Moskova'ya varışları devasa bir mitinge dönüştü. Varışından hemen sonra, akşam saatlerinde Dimitrov, son dönemin ve yolculuğun tüm yorgunluğuna rağmen yabancı basın mensuplarına, aşağıda bazı bölümlerini aktardığımız bir açıklama yaptı.

Söylememiz gereken ilk şey, serbest bırakılmamız için mücadele eden uluslararası proletaryaya, bütün ülkelerin en geniş tabakalarına, dürüst aydınlara karşı duyduğumuz sonsuz minnettarlığımızı ifade etmektir. Özellikle Sovyet ülkesinin, *ülkemizin* işçilerine ve kolektif köylülerine olan en sıcak gönül borcumuzu ifade ediyoruz.

Şunu büyük bir kesinlikle söyleyebilirim ki, kamuoyu bu kadar mükemmel bir şekilde harekete geçirilmeseydi, burada sizlerle konuşma fırsatını bulamazdık. Alman faşizmi, bizi moral ve fizik olarak yok etmekte kararlıydı.

Bütün dünyada, kurtarılmamız için yürütülen bu muhteşem kampanyadan ben ve arkadaşlarım ne yazık ki çok geç haberdar olduk. Bütün bu zaman boyunca etrafımızda olup bitenlerin çoğundan ancak şimdi, buraya varışımızdan birkaç saat sonra, yoldaşlarla yaptığımız görüşmeler sırasında haberdar olabildik. Bu kampanyanın, bizi, üç Bulgar ve Torgler'i kurtarmakla kalmadığından, ayrıca binlerce proleteri yok etmeyi amaçlayan Alman faşizminin provokasyonunu da geri teptirdiğinden kesinlikle eminim. Bu kampanya, faşistlerin elinden, Almanya'daki devrimci proletaryanın önder kadrolarının katline yönelik yeni bir provokasyonu hayata geçirme olanağını almıştır.

Kısaca söylemek gerekirse; Reichstag Yangını nasıl bir provokasyon idiyse dava da bir provokasyondu. Davayla kundakçılar kamufle edilmek istendi. Kendi suçlarını başkalarının üstüne atmak istemişlerdir. Ancak diyalektiğin, proletaryanın sınıf mücadelesi yasaları gereğince dava tersine döndü. Antikomünist dava, muhteşem bir antifaşist gösteriye ve faşizm için utanç verici bir fiyaskoya dönüştü. Kundaklamayla, Alman halkı, kundakçıların komünistler olduğu konusunda ikna edilmek isteniyordu; dava halkı, bunun bir uydurma olduğuna ikna etti.

Bu arada bir yıl geçti, ve faşist Almanya tüm dünyadan

soyutlanmış büyük bir cezaevi olmasına rağmen bugün Almanya'da, Reichstag'ın komünistler tarafından ateşe verildiğine inanan tek bir kişi yoktur. Sıradan nasyonal sosyalist parti üyeleri arasında ise, Reichstag Yangını'nın faşist yöneticilerin eseri olduğuna inanan birçok kişi vardır.

Almanya'yı Alman faşizmine karşı duyduğumuz derin nefret ve Alman işçi ve komünistlerine karşı duyduğumuz büyük sevgi ve derin sempati duygularıyla terk ettik. Katı hücre hapsi koşulları sonucu, neler çektiklerini ve nasıl mücadele ettiklerini çok iyi bilmemiz mümkün değildi. Fakat büyük KPD, sarsılmaz bir şekilde mevzilendiğini, bize cezaevi hücremize ve mahkeme salonuna kadar hissettirdi. Toplama kamplarından getirilip mahkeme karşısına çıkarılan işçi tanıkların tutumlarında, partiye karşı sadakat ve fedakarlık ifade buluyordu. Kurtuluşumuzu sağlayan mücadele, binlerce proleter tutuklunun faşist zindanlarından kurtarılması için sürdürülmelidir.

Burada ne yapacağım? Bu çok açık...

Ben proleter devrimin bir neferi, Komintern'in bir neferiyim. Mahkeme karşısına da bu sıfatla çıktım. Burada, proleter devrimin bir neferi olarak görevlerimi yerine getireceğim ve son nefesime kadar getirmeye de devam edeceğim.

ROMAİN ROLLAND VE HENRİ BARBUSSE'A MEKTUP

Dimitrov'un Moskova'dan yurtdışına mektup yazdığı kişilerin başında, haksız yere suçlanan sanıklarla dayanışma amacıyla düzenlenen dünya çapındaki kampanyaya son derece önemli katkılarda bulunan büyük yazarlar Romain Rolland ve Henri Barbusse geliyordu.

Moskova, 18 Mart 1934

Sevgili yoldaşım Romain Rolland!
Sevgili yoldaşım Henri Barbusse!

Reichstag Yangını Davası'nın, başlamasına neden olduğu dünya çapında büyük kitle hareketinin belgelerini inceleme fırsatını bulduktan sonra, sizlere birkaç satır yazma ihtiyacı duydum. Bu satırlar, hem emperyalist savaşa ve faşizme karşı aldığınız cesur tutumu daima büyük bir dikkat ve sempatiyle takip ettiğim bizzat sizlere hem de hareket boyunca kamuoyu önünde safımızda yer alan binlerce şair, sanatçı ve bilim adamınadır.

Dava sırasında sizin ve dostlarınızın tutumunun sadece kişisel olarak bana ve sanık arkadaşlarıma yönelik olmadığını biliyorum. Bulunduğumuz cephe kesiminde, barbar faşizme karşı ve komünizm için, Komünist Enternasyonal için, onun hayatımızı adadığımız kurtuluş mücadelesi için savaştık. Emekçi yığınların geçen haftalarda Fransa ve Avusturya'da cereyan eden büyük mücadelelerle bağlantılı olarak, çok sayıda aydının, faşist gericiliğe karşı mücadele eden işçilerden yana tutum almaları, siz ve arkadaşlarınız

için proletaryanın büyük davasının her şeyden önemli olduğu görüşümü güçlendiriyor.

Faşizm, dünya tarihinin çarkını geriye döndürmek istemektedir. Sistemli bir şekilde kültürel gelişimin zeminini parçalamaktadır. Emekçi kitlelerin içinde yaşadıkları sefaleti yaşatmakta ve büyümesine neden olmaktadır. Teknolojiye karşı savaşmakta ve barbarlığa dönüşü açık bir şekilde vaaz etmektedir. Aydınlar, bu rejimden, araştırmaların, sanatsal yaratıcılığın, teknolojinin temellerinin çökertilmesi ve böylece aydınların varlık koşullarının ortadan kaldırılmasından başka ne bekleyebilir!

Proleter devrim, kitleleri sömürüden kurtarır ve onlara hızlı bir kalkınmanın kapılarını açar, insanın sahip olduğu teknoloji yardımıyla doğa üzerindeki hakimiyetini geliştirir ve böylece yaratıcı güçlere inanılmaz gelişme olanakları açar. Sovyetler Birliği'ne döndüğümden beri sosyalist inşaya ilişkin şahit olduğum başarılardan görebildiklerim, proleter devrimin zaferinin insanlığa sunduğu devasa perspektiflere ilişkin tartışılmaz kanıtlardır.

Burjuvazi, sosyalizme doğru akın eden aydınların saflarında kafa karışıklığı yaratmak için elinden gelen her şeyi yapacaktır. Hiçbir yalandan ve saptırmadan çekinmeyecektir. Reichstag Yangını Davası bunu yeterince kanıtlamıştır. Egemen sınıf bu sırada, sosyal demokrasinin sözümona sosyalizmi hedefleyen ama esas olarak burjuva ideolojisi saflarında ve tüm belirleyici anlarda pratik olarak devrimci işçi sınıfı cephesinin karşısında yer alan politikası tarafından desteklenecektir. Güçlükler elbette bizi, sizi ve arkadaşlarınızı ürkütmemelidir ve ürkütmeyecektir. Büyük bir amaç her fedakarlığa değerdir. Ve bizim Alman faşistlerinin pençelerinden kurtuluşumuz, tüm güçler ortak bir cephede toplanıp harekete geçirildiğinde gerçekten büyük güçlüklerin başarılı bir şekilde üstesinden gelinebildiğini göstermektedir.

Dolayısıyla şimdi, hâlâ nasyonal sosyalistlerin elinde esir olan antifaşist militanların kurtuluşu için tüm gücümüzü ortaya koymamız gerekmektedir. Bu noktada aklıma başta, tutukluluğum ve dava boyunca akıbeti beni endişelendiren ve bugün bir an olsun aklımdan çıkaramadığım, Alman komünistleri ve proletaryasının en iyi ve duru kafasına sahip önderi olan Ernst Thaelmann gelmektedir. Bizim için çok şey yaptınız; şimdi onun için daha fazlasını, çok daha fazlasını yapmak gerekiyor. Çünkü onu kurtarmak elbette çok daha zor bir görev olacaktır.

Size, sevgili Romain Rolland, sevgili Henri Barbusse, ve bu bir yıl boyunca öylesine yardımsever bir şekilde yanımızda olan herkese, bizim adımıza ve Enternasyonal adına teşekkür ediyorum ve ortak düşman karşısında yeniden omuz omuza vereceğimiz günleri sevinçle bekliyorum.

Sizin,

Georgi Dimitrov'unuz

YABANCI KOMÜNİST BASIN TEMSİLCİLERİYLE KONUŞMA

Nisan sonunda Georgi Dimitrov, Moskova'da yabancı komünist basın temsilcileriyle görüştü. Yaptığı açıklamalarda, o sırada Ernst Thaelmann'ın serbest bırakılması için başlatılan kampanyayı göz önünde bulundurarak, komünist sanıkların beraat etmesine ve serbest bırakılmasına yol açan dünya çapında yürütülen kampanyadan çıkarılan derslere yer verdi.

"Bu ölçekteki bir uluslararası nitelikteki kampanya ilk kez yaşanıyor sanırım. Sizce bu durum nasıl açıklanabilir?"

"Bu dayanışmanın, yalnızca sanıkların kişiliklerine duyulan ilgiyle sınırlı kalınmadığım gösterdiğini düşünüyorum. İşçilerin ve diğer tabakaların güçlü katılımı, Almanya'daki faşizme karşı verdiğimiz mücadeleden dolayı duyulan memnuniyetin ve bu mücadeleye bizzat aktif olarak katılma isteğinin bir ifadesiydi."

"Sanırım, cesur tutumunuzun bunda özellikle önemli bir katkısı var?"

"Mahkeme karşısında keskin, kararlı ve son derece amansız bir mücadele verdiğim doğrudur. Mahkeme karşısında cesaretten, kahramanca tutumdan, 'ölüm karşısında korkusuzluktan' bahsediyorsunuz; biliyor musunuz, bu kişisel bir kahramanlık değildir, aslında bu komünizmin, devrimci proletaryanın, yani Bolşeviklerin özelliğidir. Burjuvazi artık, saflarından cesaret ve kahramanlık ortaya çıkaracak durumda değildir. Ölmek üzere ve artık herhangi bir perspektife sahip olmayan bir sınıftır."

"Bütün ülkelerde, çok sayıda sosyal demokrat işçinin si-

zin tutumunuza hayran kaldığını sanırım biliyorsunuzdur?"

"Evet, kurtuluşumuza büyük katkıları oldu. Fakat bu sosyal demokrat işçiler şimdi kendilerine şu soruyu sormalıdırlar: Sosyal demokrasi niçin kahraman önderlerden yoksundur? Bunun sebebi nedir? Bunun tek bir açıklaması vardır: Sosyal demokrasi, burjuvazinin peşine takılmıştır; teorisi ve pratiğiyle burjuva diktatörlüğünün aletinden başka bir şey değildir. Bu nedenle, tıpkı burjuvazi gibi, gerçek anlamda kahraman ve cesur önderlere sahip olamaz."

"Sizce bu durumdan çıkarılacak sonuç nedir?

"Çıkarılacak en önemli sonuçlardan biri, sosyal demokrat işçilerin ancak komünist işçilerle birlikte burjuvaziye karşı başarılı bir mücadele yürütebileceğidir. Bugüne kadar sayısız sosyal demokrat işçi, bize karşı duydukları sempatiyi belirtmekle yetinmişlerdir. Fakat sempati yetmez. Bu sempati burjuvazi ve faşizme karşı etkin bir mücadeleye, sosyalist, hıristiyan ve partisiz işçilerin komünist işçilerle birlikte yürüttükleri bütünlüklü ve birleşik bir mücadeleye dönüşmelidir. İşçilerinize şunu söyleyiniz: Faşizme karşı mücadele, önce kendi ülkemizdeki faşizme karşı mücadele etmek demektir. Bütün ülkelerde, kendi Hitler'lerinin, Goebbels'lerinin doğmakta olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Sadece güçleri toplamak ve harekete geçmek için artık çoktan geç kalınmış belirli bir anı beklemek yeterli değildir. Tüm faşist belirtilere karşı her gün her an mücadele edilmelidir. Fabrikalarda, sokaklarda, işsizler arasında, toplantılarda faşistlere geçit verilmemelidir. Bütün işçiler, büyümesi ve işçi ve köylüleri etkilemesi için faşizme fırsat tanımamak için uyanık olmalıdır. Faşizme karşı adım adım, hamleler halinde hareket edilmelidir."

"Yani faşist diktatörlüğün kurulmasının engellenebileceğine inanıyorsunuz?"

"Evet, kesinlikle! Almanya'daki sosyal demokrat işçiler,

komünist işçilerle birlikte zamanında faşizme karşı adım adım mücadele etselerdi, önderlerinin peşinden körü körüne yürümeselerdi, şimdi kesinlikle bir faşist diktatörlük kurulmuş olmazdı. Almanya örneği, bütün ülkelerdeki işçiler için derslerle doludur. Ancak örnekten alınacak bu ders, hemen şimdi alınmalıdır."

"Bunu ileteceğiz. Fakat bu sırada Alman antifaşistleri için doğrudan neler yapılabilir?"

"Alman proletaryasının en iyi işçi ve savaşçılarından yüzlerce ve binlercesi bugün Almanya'daki hapisane ve toplama kamplarında sürekli ölüm tehlikesi içinde bulunuyorlar. Bu başta, Alman devrimci işçi sınıfının önderi Ernst Thaelmann için söz konusudur. Alman işçi sınıfının önderi Ernst Thaelmann'ı faşist cellatların ellerinden kurtarmak için bütün güç ve olanakların harekete geçirilmesinin, bütün ülkelerin proleterleri için bir onur sorunu olduğunu tekrarlamaktan asla yorulmayacağım.

"Thaelmann'ın durumunun nasıl olduğu hakkında ayrıntılı bir bilgiye sahip misiniz?"

"Tutukluluğum boyunca Thaelmann'ı üç kez gördüm; ikisinde o beni göremiyordu ama üçüncü kez, Ekim ayında, davanın Berlin bölümü sırasında o da beni gördü. Ben onu koridordan doğru hücresinde gördüm. Ona selam verdim, o da selamıma karşılık verdi. Ağır tutukluluk koşullarına rağmen son derece yürekliydi. Maruz kaldığı tutum hakkındaki son haberler ciddi endişeler doğurmaktadır."

"Başına gelecekler hakkında ne düşünüyorsunuz?"

"Kesinlikle fizik ve moral olarak yıpratılmasına çalışılacaktır. Thaelmann yoldaş ile diğer Alman arkadaşların kurtarılmasının, bizim kurtuluşumuzdan çok daha güç olacağını göz önünde bulundurmak gerekiyor."

SONSÖZ YERİNE

DİMİTROV: FAŞİZME KARŞI ZAFER KAZANAN KAHRAMAN*

15 yıl önce, 21 Eylül 1933'te Leipzig'te, Reich Mahkemesi'nde Reichstag Yangını Davası başladı. Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi Georgi Dimitrov, Bulgar komünistleri Popov ile Tanev ve komünist Reichstag milletvekili Ernst Torgler, Dr. Bünger'in başkanlığındaki Reich Mahkemesi tarafından Reichstag'ın kundaklanmasına katılmakla suçlandı.

Nazi liderleri, "uzun bıçakların gecesi"ni düzenlemek için kendilerine bir gerekçe hazırlamak amacıyla Reichstag binasının ateşe verilmesini sağladılar. Reichstag Yangını, Naziler için, başta Almanya Komünist Partisi olmak üzere, Alman işçi hareketinin tamamen parçalanması ve ortadan kaldırılmasına yönelik kanlı terör saldırısının başlama işaretiydi. Bu girişim başarısızlığa uğradı. Cani nazi rejimi bunun üzerine Reichstag Yangını Davası'yla, bir ideoloji olarak komünizmle nihai olarak hesaplaşmayı, illegal sosyalist kadroları kesin olarak bertaraf etmeyi, önder direniş güçlerini Alman halkından tamamen yalıtmayı, insanlık dışı, barbar terörüne halk ve dünyanın gözünde haklı bir gerekçe yaratmayı planlıyordu.

Ancak Nazi rejimi hesabına, devrimci komünist Georgi Dimitrov'u katmamıştı. Beş ay boyunca Dimitrov geceli gündüzlü zincire vurulu tutuldu. Mart 1933'te tutuklandığında sahip olduğu Almanca bilgisi yetersizdi. Alman ceza kanunlarını tanımıyordu. Ama bileklerinde kelepçe, prole-

* Wilhelm Pieck, "Tögliche Rundscrau" (Günlük Bakış), Berlin, 21 Eylül 1948.

ter sınıfın ve komünist dünya partisinin temsilcisi olarak sorumluluğunun tam bilinciyle, faşist teröre karşı mücadeleye başladı.

Davaya başlandığında, komünizmin ve emekçi halkın sözcüsü olarak Dimitrov'u sonsuza kadar susturmak için bir tarafta mahkeme başkanı Dr. Bünger ve nasyonal sosyalist devletin bütün güçleri; polisi, SS'i, basını ve radyosu, Hitler'in, Göring'in, Goebbels ve hempalarının iradesi duruyordu, diğer tarafta ise mahkeme karşısında sanık sandalyesinde kendi başına bırakılmış Georgi Dimitrov duruyordu. Savunma konuşmasında Dimitrov, bu davanın politik önemi konusunda hiçbir kuşkuya yer bırakmadı. Tüm dünyaya gururla şunu ilan etti:

> "Şahsımı, suçlanan bir komünist olarak savunuyorum. Komünist, devrimci onurumu savunuyorum. Görüşlerimi, komünist anlayışımı savunuyorum. Hayatımın anlamını ve içeriğini savunuyorum."

Georgi Dimitrov, mahkemeye, tanıklara, iddianameye ve kanlı Nazi rejiminin gerçek sorumlularına karşı mücadelesini bu zeminden hareket ederek yürütüyordu. Dimitrov acımasızdı. Çirkef Nazi tanıkların iç yüzlerini ortaya çıkardı, iddianameyi madde madde çürüttü ve Nazilerin öfkesiyle, ama özgürlükçü dünyanın coşkulu desteğiyle karşılanan Göring ve Goebbels ile yaptığı tarihi düellodan tartışılmaz bir zafer kazanarak çıktı.

Sosyalizmin savunucusuyla düşünsel zeminde tartışmaya girmeye cesaret ettiği her yerde faşizm, utanç verici bir yenilgiye uğradı. Mahkeme başkanı bir gün çaresizlik içerisinde sanığa şöyle bağırdı: "Yurtdışında duruşmayı benim değil, sizin yönettiğiniz görüşü yayılmış bile!"

Ve böyleydi gerçekten. Sanık Dimitrov, yargılayan oldu. O, sanık, korku salan sorularıyla Komünist Partinin değil, aksine Nazi partisinin arkasındaki güçlerin, sosyalist işçi hareketini kan ve terörle kırmak için bir bahane aradıkları-

nı açık ve kesin olarak kanıtladı. Son savunmasında Dimitrov kelimesi kelimesine şöyle dedi:

> "Thyssen ve Krupp ülkede, pratik önderlikleri altında tek başına iktidar ve mutlak iktidar ilkesini hayata geçirmek, işçilerin yaşam düzeyini köklü bir şekilde düşürmek istiyordu ve bu nedenle devrimci proletaryanın bastırılması gerekiyordu."

Dimitrov, böylece Nazi rejiminin ve Alman tröst sermayesiyle ilişkisinin Marksist değerlendirmesini yaptı. Almanya'daki faşist gelişmenin gerçek itici güçlerini gösterdi ve illegal olarak mücadele eden antifaşistlere, kendi güçleriyle faşist rejimi devirmek için gerekli gücü sağlayan çözümü gösterdi. Sosyal demokrat ve komünist işçiler arasında Birleşik Cephe'nin kurulması –diye açıklıyordu mahkeme karşısında Dimitrov– işçi sınıfının kapitalistlerin yağma saldırısına ve nasyonal sosyalistlerin şiddetine karşı harekete geçirmek demektir.

Faşistlerin, proleter hareketin aktif çevrelerinden ya da Komünist Parti saflarından tek bir işçiyi bile tanık gösteremelerini Georgi Dimitrov, büyük bir gururla ifade etti. Tam da bu gerçek, SPD ile KPD arasında bir eylem birliği yaratmak için ne kadar geniş olanakların var olduğunu kanıtlıyordu.

Georgi Dimitrov'un Leipzig Mahkemesi karşısındaki mücadelesi aynı zamanda, o dönemlerde –bugün olduğu gibi– Almanya üzerinde kabarmakta olan antikomünist ve Sovyet düşmanı çamur dalgasına karşı bir savaştı. "Almanya'da da Alman halkının en iyi evlatlarından oluşan milyonlarca taraftarı olan" Sovyetler Birliği ve Bolşevik Parti'yi kararlılıkla savunarak Dimitrov, öfkeden boğulup kuduran Göring'in, davanın amacını dünyaya haykırdığı bir cinnet geçirmesine neden oldu. Bu öfke patlamasını Dimitrov, şu parlak saptamayla yanıtladı: "Sayın Başbakanın yanıtından son derece memnun kaldım."

Yoldaşımız Dimitrov'un Leipzig'teki kahramanca müca-

delesi bütün dünyayı harekete geçirdi. Sanığın hizmetinde tek bir yabancı basın organı yoktu ancak mahkemenin ve tanıkların sürekli kabaran huzursuzluklarından dünyanın kararını verdiğini seziyordu. Dünya, sanık Dimitrov'un yanındaydı ve mahkemeyi, iddianameyi, Nazi rejimini ve bunları besleyen perde arkasındakileri mahkum ediyordu. Büyük Fransız yazar Romain Rolland bunu parlak bir tarzda ifade etti:

> "Bizlerin tüm çabalarından çok, sizin harikulade tutumunuz kurtuluşunuza en büyük katkıyı sağlamıştır. Dünya kamuoyunda öylesine büyük bir yankı uyandırdı ki düşmanlar kendilerine olan güvenlerini kaybedip geri çekildiler."

Geri çekilmeye başladılar, Dimitrov'u beraat ettirmek, onu ve diğer iki Bulgar yoldaşını sosyalist anavatana göndermek zorunda kaldılar. Kahraman Dimitrov'un aracılığıyla örgütlenen ve seferber edilen barış güçleri, savaşın güçlerinden daha kudretli olduğunu kanıtladılar.

Leipzig örneği, Fransa ve İspanya'daki antifaşist hareketin direnişine güç kattı. Faşizmin ilerleyişi, tümden olmasa da durdurulabildi. Dimitrov'un eylem birliğini yaratma uyarısı, sürekli bir gerçeklik halini alsaydı antifaşist güçler zafere ulaşabilirlerdi.

Leipzig Mahkemesi, başkanı ve iddia makamı, Hitler'li, Göring ve Goebbels'li Nazi rejimi, Hitler ordularının askeri olarak yerle bir edilmesi ve Hitler Almanya'sının kayıtsız şartsız teslim olmasıyla ortadan silindi. Geride kalanlar perde arkasındakilerdir, geride kalanlar Almanya'nın batısındaki Krupp ve Thyssen'in, IG-Farben sanayisinin ve Flick tekelinin gücüdür. Bunlar, bugün yeniden komünizm ve Sovyetler karşıtı bayrağı sallayan güçlerdir. Yabancı iş ortaklarının yardımıyla Almanya'yı bölmektedirler, çünkü bölünmüş bir Almanya'yı, tekellerin ve işadamları birliklerinin var olmadığı birleşik bir Almanya'ya yeğ tutuyorlar.

Umarız ki Alman halkımız, Georgi Dimitrov'un kahramanca mücadelesinden ve faşizme karşı kazandığı zaferden ders çıkarmayı bilir. Faşist terör egemenliği ve faşist katil çetelerinin örgütçüleri ve finansörlerine karşı mücadele, barış güçleri ortak hedef doğrultusunda birleştikleri takdirde zaferle taçlanacaktır. Leipzig'in muzafferi Dimitrov, emekçi halk kitlelerinin sömürüye ve baskıya karşı zaferinin sembolü olarak yaşamaktadır.

15 yıl önce Leipzig'te yabancı bir komünist olarak suçlanıp sanık sandalyesine oturtulan Dimitrov, bugün Bulgaristan'ın başbakanı olarak halkının başındadır ve onu halk demokrasisi çizgisinde refaha ve barışa götürmektedir. Nazi birlikleriyle tüm Doğu ve Güneydoğu Avrupa ülkelerini işgal eden zalim faşist terör, birçok kurbana mal oldu, ama Sovyet Ordusunun Hitler Almanyası üzerinde kazandığı zaferden sonra barış güçleri hızla boy verdi. Dimitrov'un Leipzig'te mücadele verdiği aynı güçlere karşı ülkelerini, demokratik özgürlüklerini, barışı korumak için nöbet tutmaktadırlar. Leipzig'in muzafferi Georgi Dimitrov, Alman sosyalistleri için daima tekelci sermayeye karşı ve emekçi halkın barışı için verilen mücadelede yılmaz cesarete dair aydınlık bir örnek oluşturacaktır.

İSİMLER DİZİNİ

Atanazov, Nedelno: Bulgar Halk Çiftçi Birliği'nin eski yöneticilerinden. *39*

Barbusse, Henri (1873-1935): Fransız yazar. "Ateş" adlı savaş karşıtı kitabı kendisine uluslararası bir ün kazandırmıştır. 1932 Ağustosunda Amsterdam'da antimilitarist bir dünya kongresinin düzenlenmesine önayak olmuştur. Türlü nedenlerle sık sık Sovyetler Birliği'ne giden yazar, 1923'te Komünist Partiye kaydolmuş ve 1933'te SSCB Bilimler Akademisi şeref üyeliğine seçilmiştir. *9, 19, 40, 52, 162, 164*

Brüning, Heinrich: Alman siyaset adamı. Brüning Hükümeti 1930-1932 faşist diktatörlüğü hazırlamıştır. *96, 130*

Cachin, Marcel (1869-1958): Fransız Komünist Partisi liderlerinden, bilinçli bir gazeteci ve "l'Humanité"nin müdürü. 1914'den 1932'ye kadar, parlamentoda milletvekili olarak SSCB'yi öven konuşmalar yaptı. 1935'te senatoya seçilen ilk Fransız komünisttir. *21, 41, 101*

Dimov, Vergil: Bulgar Halk Çiftçi Birliği'nin sağ kanadındandır. Mucanov kabinesinde Çalışma Bakanı, Muravyev kabinesinde de İçişleri bakanı olarak antifaşist hareketi hedef alan açık bir politika izlemiştir. *39*

Dukmedyev, Dr. Lubene: Gazeteci ve avukat; 1905'ten beri parti üyesi. "Rabotniçeski Vestnik" (İşçi Gazetesi) ve "Novo Vreme" (Yeni Zaman) dergisinde yazar, 1909'dan 1922'ye kadar konsey üyeliği yaptı. 1923'ten sonra faşizm kurbanlarının başlıca avukatlarındandır. 1939-1941 arası Meclis üyeliği yaptı. *28*

Erzberger, Matthias (1857-1921): Alman devlet Merkez Partisi sol kanat lideri. *91*

Giçov, Dimitri: Bulgar Halk Çiftçi Birliği'nin sağ kanadından. Malinov'un 29 Haziran'dan, 12 Kasım 1931'e kadarki Mucanov'un 1931-1934 arası ve Muraviyev'in 1944'teki kabinelerinde tarım, ticaret, endüstri ve çalışma bakanlıkları yapmıştır. *39*

Heckert, Friedrich (1884-1936): KPD'nin en etkin önderlerinden biri, kuruluşundan beri Merkez Komitesi üyesi, "Spartaküs" birliğinin yöneticilerinden. 1928'den sonra Komünist Enternasyonal'in Yürütme Kurulu üyesi, Moskova'da sürgündeyken öldü. *30*

Hugenberg, Dr. Alfred: Almanyanın büyük kapitalistlerinden ve "basın kralı". 30 Ocak 1933'te Hitler-Hugenberg Kabinesi kurulmuştur. 30 Haziran 1933'te iki devlet adamı arasındaki pakt sona erer ve Hitler'ciler üstün gelerek homojen bir hükümet kurarlar. *96, 97, 130*

Katayama, Sen (1859-1953): İşçi. Japonya Komünist Partisi'nin örgütleyicisi ve başkanı. Japonya'daki ilk işçi gazetesi "İşçi Dünyası"nı çıkartır. 1912'de devrimci eylemlerinden mahkum olan Katayama, Amerika'ya göç eder. Burada Komünist Partinin örgütlenmesinde çalışır, Merkez Komitesine seçilir. 1921 sonunda Moskova'ya yerleşir. Komünist Enternasyonal'in III. Kongresinde Komünist Enternasyonal Başkanlığına ve Yürütme Kurulu üyeliğine seçilir. *101*

Kont Helldorf: Berlin SA Şefi; Potsdam Emniyet Müdürü. *79, 86, 104, 128*

Kuusinen, Otto Wilhelm (1881-1964): Finlandiya Komünist Partisi'nin kurucularından ve Sovyetler Birliği Komünist Partisi üyesi. 1957'de Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri. Komünist Enternasyonal Yürütme Kurulu üyesi. *41, 101*

Malinov, Aleksander (1867-1938): Burjuva siyasetçisi. Petko Karavelov'un ölümünden sonra Demokrat Parti'nin başına geçmiştir. 1908, 1918 ve 1931'de hükümet başkanıdır. *39*

Manuilski, Dimitri Zaharoviç (1883-1959): 1903'te RSDİP (Bolşevik) üyesi oldu; 1900'den sonra devrimci harekete katıldı; 1905 Devrimi'nde ve 1906 Kronstadt Ayaklanması'nda etkin bir rol oynadı. Ayaklanmanın bastırılmasından sonra tutuklanıp sürgüne gönderildi. 1920'de Ukrayna Komünist Partisi Merkez Komitesi üyeliğine ve XII. Kongre'de, Merkez Komitesi üyeliğine seçildi. 1924'ten sonra Komünist Enternasyonal Yürütme Kurulu Başkanlığı üyesi ve 1928'de de Komünist Enternasyonal Yürütme Kurulu Sekreteri oldu. *41*

Mihalçev, Dr. Dimitri: Sofya Üniversitesi felsefe profesörü. *27*

Muraviyev, Konstantin: Bulgar Halk Çiftçi Birliği'nin sağ kanadındandır. Stamboliski kabinesinde Savunma Bakanlığı yapmıştır. 2 Eylül 1944'te kurulan "legal muhalefet" temsilcilerinin hükümetinde yer alır. Bu hükümet "tarafsızlık" bildirgesine dayanarak Hitler'in askeri birliklerinin rahatça geri çekilmesini sağlamış, Sovyet birliklerinin Bulgaristan'a girmesini önlemiş ve ülkeyi Angloamerikan istilasına hazırlamıştır. *39*

Oberfrohen, Ernst: Siyaset adamı, Alman Milliyetçileri Partisinden; Re-

ichstag'ta bu partinin parlamenter grubu başkanı. 3 Mayıs 1933'te Oberfohren evinde ölü bulunmuştur. *96*

von Papen, Franz: Alman devlet adamı, 1932 Haziran başında ilk Alman öncü faşist hükümetini kurar. Hitler Hükümetinde Başbakan Yardımcısı olur. Faşizmle Vatikan arasında arabuluculuk rolünü üstlendiği için, 1934'te Avusturya'da "Hitler'in şahane elçisi" olarak ün yapar. Nürnberg Mahkemesi tarafından yargılandı. *96, 97, 125*

Pieck, Wilhelm: Alman ve uluslararası işçi hareketinin en popüler yöneticilerinden, KPD Merkez Komitesi eski başkanı ve Komünist Enternasyonal Yürütme Kurulu eski sekreteri, 1895'te Sosyal Demokrat Parti'ye kaydoldu. 1907'den itibaren Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht'in yakın mücadele arkadaşı olan Pieck, Almanya'da sol sosyal demokratların en etkin temsilcilerindendi. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Sosyal Demokrat Parti'nin şovenist politikasına karşı savaşır; "Uluslararası" grubun ve "Spartaküs" birliğinin yöneticilerindendir. Kuruluşundan beri Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesidir.*30*

Rathenau, Walter (1867-1922): Alman siyasetçisi. Demokrat itilaf güçleriyle SSCB güçlerinin yakınlaşmasından yanadır. Haziran 1922'de faşistler tarafından düzenlenen suikastte öldürüldü. *91*

Rolland, Romain (1886-1944): Tanınmış yazar ve müzikbilimci. Savaşa ve faşizme karşı direnmiştir. Bütün dünyada ilgiyle karşılanan "Jean Christoph" adlı romanında, Alman besteci Christoph'un burjuva toplumdaki trajedisini dile getirmiştir. *20, 51, 162, 164, 171*

Sakarov, Dr. Nicolas (1881-1943): Bulgar iktisatçısı. 1908'de Bulgar Sosyalist Demokrat Partisinde ilerici hareketin yöneticilerinden. 1920'de "liberal anarşist" ve "ilericiler"in bir bölümüyle beraber Bulgar Komünist Partisi'ne girdi. 1923'te, Millet Meclisi'nde, Eylül Silahlı Ayaklanması'na karşı olduğunu açıklayınca, partiden ihraç edildi. *27, 39*

von Schleicher, Kurt: Alman generali ve devlet adamı 1933'de von Papen kabinesinde Reich Savunma Bakanı. Von Papen'in istifasından sonra da Reich Başkanı. *90, 96, 97, 130*

Stoyanov, Hristo: Bulgar Halk Çiftçi Birliği'nin üyesi, Stambolijski kabinesinde İçişleri ve Sağlık Bakanı. *39*

Strachimirov, Anton (1872-1973): Tanınmış Bulgar yazar. İlkokul öğretmeni. Kilise vergisinin kaldırılması mücadelesine etkin bir biçimde

katıldığı için işine son verildi. Bunun üzerine kendini büsbütün edebiyata verdi. Faşist darbeden ve 1923 Eylül ayaklanmasından sonra açıkça antifaşist bir tutum izledi. *39*

Thaelmann, Ernst (1886-1945): Almanya Komünist Partisinin başkanı, Komünist Enternasyonal'in önde gelen militanı. Hamburg tersanelerinde işçi. İlk sendikal gençlik örgütünü kurdu. Sosyal Demokrat Parti'ye 16 yaşında kaydolmuş ve bu partinin sosyal-şoven politikasına karşı kararlı bir mücadele vermiştir. Thaelmann, Bağımsız Sosyal Demokrat Parti'nin kurucuları arasındadır. Bu partinin bölünmesi ve Alman Birleşik Komünist Partisinin kuruluşundan sonra Thaelmann, Hamburg'ta Komünist Partisi örgütünün başına geçmiştir. 1924'te Parti Merkez Komitesi'ne başkan seçilir. 3 Mart 1933'te tutuklanan Thaelmann 1945'te Buchenwald Toplama Kampı'nda naziler tarafından katledildi. *12, 30, 94, 164, 165, 167*

Torgler, Ernst: Reichstag yangını sanıklarından olan Torgler 1925'te milletvekili, daha sonra da Alman Komünist Milletvekilleri Grubu Başkanı olmuştur. Torgler'in mahkemedeki tutumu G. Dimitrov'unkinden apayrı bir çizgi izler. Kendi isteği üzerine faşist avukat Dr. Sack resmi savunucusu olur. Sack'ı seçişi, Torgler'in ihanetinin ilk adımıdır. Bu tutumunu faşizmin hizmetine girerek devam ettirecektir. *30, 38, 71, 80, 112, 114, 116, 133, 134, 136, 138, 140, 160, 168*

Tsankov, Prof. Aleksander: Emekçilerin celladı olarak bilinir. 9 Haziran 1923'te faşist hükümet darbesini düzenledi. Tsankov'un faşist hükümeti, "Çiftçi Birliği"ne yaptığı gibi Komünist Parti'yi de yıpratmak için tedhiş, sorgusuz tutuklamalar ve türlü cinayetlere girişti. Kurşuna dizilmiş, asılmış, cinayete kurban gitmiş 20 binden fazla erkek, kadın ve çocuğun ölümünden sorumludur. *27*

Zlatarski, Prof. Dr. Vasil: Tarihçi; Sofya Üniversitesi Eski Bulgar ve Balkan Hakları Tarihi profesörü. *27*

Elinizdeki derleme, Almanya'da parlamento binasının bir faşist provokasyonuyla kundaklanması olayına karıştığı bahanesiyle tutuklanan Dimitrov'un Nazi mahkemelerinde yargılanma sürecini ve ünlü savunmasını içeriyor. Dimitrov'un savunması, yüzyılın ve belki de dünya tarihinin en önemli savunmasıdır. Dimitrov, faşist mahkeme önünde, faşizmin kendisi şahsında sosyalizme ve barışa doğrulttuğu silahı tersine çevirmeyi başarmıştır. Komünistleri "canî", "kundakçı" gibi gösterme hedefiyle tezgahlanan dava, faşizmin dünya çapında teşhiriyle sonuçlanmıştır. Dimitrov, tutukluluk ve yargılanma sürecinde büyük bir yiğitlik örneği göstererek dünyadaki tüm antifaşistlerin moral ve cesaret kaynağı olduğu gibi, komünistlerin parlamento binasını yaktığı iddiasını, dikkatli bir incelemeyle çürüttü ve bu kundaklamayı faşistlerin gerçekleştirdiğini ortaya çıkardı. Ayrıca verdiği dilekçelerle, tanık dinlenmesi talepleriyle, tanık sıfatıyla mahkemeye gelen Göbels ve Göring'le girdiği sert ve ezici polemiklerle faşist güruhu tam bir hezimete uğrattı. Dava tüm dünyanın dikkatini üzerine topladı, faşizm ile demokrasi arasındaki savaşın alanı haline geldi. Faşistler, en sonu Dimitrov'un "suçsuzluğunu" kabul etmek zorunda kalarak serbest bıraktılar. Dimitrov'un savunmaları, tarihsel değeri büyük, öğretici, ders dolu bir belgedir.

ISBN 975-6865-31-X
9 789756 865316

GEORGİ DİMİTROV • FAŞİZMİN YARGILANMASI